

Sisekaitseakadeemia
Sisejulgeoleku instituut

Andrus Tamberg

**EESTI KUVAND VENEMAA *ONLINE*-MEEDIAS
2015. AASTAL JULGEOLEKU SEISUKOHALT**

Magistritöö

Juhendaja:
Annika Tuulemäe, MA

Kaasjuhendaja:
Ivo Juurvee, PhD

Tallinn 2016

SISEKAITSEAKADEEMIA MAGISTRITÖÖ ANNOTATSIOON

Sisejulgeoleku instituut	Kaitsmise kuu ja aasta: juuni 2016
<p>Töö pealkiri eesti keeles: Eesti kuvand Venemaa <i>online</i>-meedias 2015. aastal julgeoleku seisukohalt</p> <p>Töö pealkiri inglise keeles: The Image of Estonia in Russian's Online Media in 2015 in Context of Security</p> <p>Lühikokkuvõte: Magistritöö on koostatud eesti keeles, võõrkeelne kokkuvõte inglise keeles. Töö maht koos lisadega on 99 lk, millest 76 lk moodustab põhiosa. Töö kirjutamisel on kasutatud 159 eesti-, vene- ja ingliskeelset allikat. Töö sisaldab 9 joonist, 6 tabelit ja 10 lisa.</p> <p>Magistritöö eesmärgiks on selgitada välja Eesti kuvand Venemaa <i>online</i>-meedias 2015. aastal, toetamaks vastupanuvõime suurendamist Eesti-vastasele mõjutustegevusele infokeskkonnas.</p> <p>Magistritöö teoreetilises osas käsitleti riigi kuvandi konstrueerimise teoreetilisi lähtekohtasid konstruktivistliku teooria raamistikus. Esmalt analüüsiti riigi identiteeti ja käitumist, seejärel vaadeldi meediatekste kui identiteedist lähtuvat riigi ideoloogiliste seisukohtade väljendust ning tekstides leiduvaid varjatud tähenduste konstruktsioone ehk freime. Lõpuks analüüsiti Venemaa neoaautoritaarset meediamastikku ning „pehme jõu“ olemust ja kasutamist sihtauditoriumi teadlikkuse, hoiakute ja käitumise mõjutamiseks.</p> <p>Empiirilise magistritöö uurimisstrateegiaks valiti meediatekstide kvantitatiivne ja kvalitatiivne sisuanalüüs. Andmete töötlemiseks kasutati integreeritud analüüsi meetodit ehk kategooriate kontent- ja dirkursusanalüüsi, kasutades selleks programmi <i>MS Access</i>. Valimi moodustasid Venemaa 2015. aasta <i>online</i>-meedia kõige loetumate uudisteportaalide eesmärgipäraselt valitud uudisteportaalide artiklid, milles kajastati Eestit.</p> <p>Uuringuga leiti vastused järgmistele uurimisküsimustele: 1) millised Eestit puudutavad teemad on leidnud kajastamist Venemaa <i>online</i>-meedias 2015. aastal? 2) milline on artiklite tonaalsus ning mil määral on temaatika ja tonaalsus aasta jooksul muutunud? 3) kas ja milliseid freime on kasutatud Eesti suhtes Venemaa <i>online</i>-meedia 2015. aasta tekstides?</p> <p>Kaardistavast uuringust selgus olulise tulemusena, et uuritavates uudisteportaalides kajastati Eestit 2015. aastal valdavalt negatiivselt, kusjuures artiklite tonaalsus ei muutunud aasta vältel. Kõige rohkem leidsid kajastamist teemad, mis olid seotud NATO kohaloleku suurendamise, alliansi õppuste, Venemaa ohu ja agressiivsuse, energiasõltumatuse, eluohtlike toiduainete tootmise, venevastaste sanktsioonide, majandus-raskuste, diskrimineerimise ning spionaažis süüdimõistetud Eston Kohveriga. Meediatekstides enim esinenud freimide põhjal iseloomustati Eestit järgmiselt: „Eesti näeb Venemaal müütilist ohtu, mistõttu spioneeritakse Venemaa järele ja korraldatakse Venemaa läänepiiril pidevaid NATO õppuseid“. Magistritöös jõuti järeldusele, et Venemaa Eesti-vastase mõjutustegevuse eesmärk seostus eestimaalaste turvatunde vähendamisega, st püüti lõhestada Euroopa Liitu ja NATOt ning külvata ühiskonnas segadust ja takistada lõimumist.</p> <p>Venemaa meedia uurimine erinevatest aspektidest suures mahus on Eesti kuvandi kontekstis uudne ja uurimistulemuste ettepanekud rakendatavad Eesti julgeolekuhuvide arendamisel inforuumis.</p>	
Lisad:	
Võtmesõnad: kuvand, meedia, narratiiv, pehme jõud, julgeolek, Eesti, Venemaa, konstruktivism (filosoofia)	
Võõrkeelsed võtmesõnad: image, media, narrative, soft power, security, Estonia, Russia, constructivism (philosophy)	
Magistritöö seos riiklike arengukavade ja prioriteetidega: Siseturvalisuse arengukava 2015-2020 (2014), Eesti julgeolekupoliitika alused (2010)	
Säilitamise koht: Sisekaitseakadeemia raamatukogu	
<p>Töö autor: Andrus Tamberg</p> <p>Olen koostanud magistritöö iseseisvalt. Kõik magistritöö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, seisukohad, kirjalikest allikatest ja mujal allikates saadud info on nõuetekohaselt viidatud. Olen nõus oma magistritöö avaldamisega elektroonilises keskkonnas.</p>	
Allkiri:	
Vastab magistritöö nõuetele	
Juhendaja: Annika Tuulemäe	Allkiri:
Vastab magistritöö nõuetele	
Kaasjuhendaja: Ivo Juurvee	Allkiri:
Kaitsmisele lubatud	
Sisejulgeoleku instituudi juhataja: Ivo Juurvee	Allkiri:

SISUKORD

MÕISTETE LOETELU	4
SISSEJUHATUS.....	5
1. RIIGI KUVANDI KONSTRUEERIMISE TEOREETILISED LÄHTEKOHAD.....	10
1.1. Kuvand kui riigi identiteedist tulenev intersubjektiivne fenomen	10
1.2. Meediatekstid riigi ideoloogiliste seisukohtade edastajana.....	17
1.3. Venemaa neoautoritaarne meediamaaastik	24
2. EESTIT PUUDUTAVATE TEEMADE KÄSITLUS VENEMAA <i>ONLINE</i> -MEEDIAS	31
2.1. Valim ja uurimismetoodika	31
2.2. Meediatekstide kontentanalüüs	35
2.3. Artiklites esinenud freimid	47
2.4. Järeldused ja ettepanekud	57
KOKKUVÕTE.....	63
SUMMARY	68
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	69
LISAD	77
Lisa 1. Teemakategooriad	77
Lisa 2. Uuritavates artiklites esinenud Eestit kajastavad negatiivsed freimid.....	80
Lisa 3. Uuritavates artiklites esinenud Eestit kajastavad positiivsed freimid	82
Lisa 4. Eesti riigipiiri väljaheitamist illustreeriv karikatuur.....	83
Lisa 5. Venemaa uudisteportaalide enimloetud Eesti-teemalised artiklid „klikkide“ arvu järgi, 15.03.2016	84
Lisa 6. Eesti-kesksed loetumad meediaartiklid 2015. aastal	86
Lisa 7. Eestit uuritavates Venemaa portaalides negatiivselt kajastanud autorid	87
Lisa 8. Eestit uuritavates Venemaa portaalides positiivselt kajastanud autorid.....	89
Lisa 9. Eesti-kesksete loetumate artiklite arv nädalate lõikes tonaalsuse järgi	90
Lisa 10. Viidatud artiklite loetelu	91

MÕISTETE LOETELU

Diskursus – keele abil konstrueeritud erinevate tähenduste ja kontseptsioonide kogum, mis aitab inimestel mõtestada maailma (van Dijk, 1997)

Freim – meediatekstides esinevad varjatud sümbolistlikud tähendused (Gamson, *et al.*, 1992; Gitlin, 1980) ehk mininarratiivid (Baden & Springer, 2015; Wetherell & Potter, 1988)

Identiteet – kollektiivsest mälust ja ajaloolisest kogemusest tulenev sotsiaalne konstruktsioon, mis määrab riigi julgeolekupoliitilised huvid ja käitumise (Berenskoetter, 2014; Farrell, 2002; Freedman, 2015; Wendt, 2003, p. 372)

Intersubjektiivsus – mitme subjektiivse arvamuse või hinnangu ühisosa (EMS, 2015)

„**Pehme jõud**“ (*soft power*) – riigi võime jõuda loodetud eesmärkideni mitte jõu või ähvarduste vaid atraktiivsusega, st panustatakse identiteedist lähtuvatele kultuurilistele, hariduslikele, sotsiaalsete jm väärtustele, et mõjutada sihtauditooriumi teadlikkust, hoiakuid ja käitumist (Buhmann & Inghoff, 2015; Nye, 2004 ja 2013)

Riigi kuvand – riigi identiteedist lähtuv indiviidide kognitiivsetest ja emotsionaalsetest suhtumistest riiki tekkiv süntees läbi avaliku kommunikatsiooni (Buhmann & Inghoff, 2015; Thiessen & Inghoff, 2011)

SISSEJUHATUS

Magistritöö keskseks teemaks on Eesti kuvand Venemaa meedias julgeoleku seisukohalt. Käesolevas uuringus käsitletakse riigi kuvandit rahvusvaheliste suhete konstruktivistliku teooria raamistikus, mistõttu lähtutakse seisukohtadest, et riigi kuvandi olemus tuleneb riigi sotsiaalsest, kultuurilisest ja ajaloolisest identiteedist ning poliitilise võimu domineerivatest väärtushinnangutest. Kuna läbivaks teoreetiliseks paradigmaks on valitud kuvandi konstruktivistlik olemus, siis meediatekste käsitletakse poliitilise võimueliidi poolt loodud tegelikkuse intersubjektiivsete konstruktsioonidena.

Teema uurimise vajalikkus tuleneb nii Eesti julgeolekupoliitika alustest (2010), kui ka siseturvalisuse arengukavast (STAK 2015-2020, 2014) mille kohaselt üleilmastumisega kaasnev julgeolekuohtude põimumine ja kiire levik tekitab uusi võimalusi ja vajadusi julgeoleku tagamiseks. Meediat kasutatakse tänapäeval nii riiklike kui ka mitteriiklike toimijate poolt üha aktiivsemalt ja tõhusamalt rahvusvahelise meedia, avaliku arvamuse ja poliitiliste otsuste mõjutamisvahendina. Mittedemokraatlikes riikides nagu Venemaa kasutatakse meediat mõjuvõimsa propagandavahendina ideoloogiliste hoiakute kujundamisel. Kuid tegelikkust moonutava infovälja mõju võib kaasa tuua pingeid rahvusvahelistes suhetes, mõne elanikerühma radikaliseerumise ning ühiskonna sidususe kahjustumise ja ebastabiilsuse, mistõttu meediaruumi avatuse tingimustes põhjustavad Eesti ühiskonna sidususe vastu suunatud rünnakud suurema tähelepanuvajaduse ühtekuuluvustundele ja psühholoogilisele kaitsele (Ülevaade Eesti julgeolekupoliitika aluste (2010) elluviimisest, 2013).

Akadeemilisel tasemel on Vene meediat kui arvamuste ja hoiakute kujundajat käesoleva uuringu lähedastel teemadel uurinud näiteks Sharafutdinova (2012), kes keskendus Venemaa kasutatud propaganda meetoditele ja tehnoloogiatele massimeedias, Szosteki (2014) uuring oli suunatud Vene meedia mõjutustegevusele Ukrainas, Suurmets-Otsa (2012) magistritöö puudutas mõjutustegevust Eesti-Vene suhetes välismeedia näitel ja Pukeliene (2014) magistritöö käsitles „pehme jõu“ kasutamist mõjutusvahendina Vene meedias. Kuigi rahvusvaheliselt on Venemaa meediat erinevatest aspektidest uurinud paljud autorid, sh Becker (2014), Lee (2008), Lipman (2014), Rollberg (2014) ja Sharafutdinova (2012), valitseb akadeemiline konsensus, et Venemaa puhul ei saa rääkida vabast ajakirjandusest, sest riik kontrollib erinevate meetoditega täielikult meediat ja kasutab seda oma poliitilise ideoloogia levitamiseks.

Lisaks on Venemaa põhjustanud konflikti Ukrainas, aktiveerinud märkimisväärselt sõjalist tegevust Balti riikide lähistel ning kuulutanud 2014. aasta detsembris avaldatud sõjalise doktriini kohaselt NATO jätkuvalt oma peamiseks vaenlaseks (DefenseNews, 2014). Venemaa poliitilise kogukonna negatiivne antikommunistlik üldbaas on viimastel aastatel asendunud positiivse kommunistliku mineviku identiteediga, mistõttu tema geopoliitiline käitumine meenutab üha enam „külma sõja“ aegset bipolaarset konsolideerumist (Sharafutdinova, 2012). Siinjuures näeb Venemaa Eestit kui märkimisväärse venekeelse elanikkonnaga perspektiivitut väikeriiki, kus toimub venekeelse elanikkonna massiline diskrimineerimine ja natsismi toetamine (KAPO, 2014).

Kuigi Venemaa meediat on erinevate uurimismeetoditega analüüsitud korduvalt, puuduvad lähiaastate ülevaated Eesti kuvandist Venemaa meedias, mida julgeoleku seisukohalt saaks aastate lõikes kasutada Venemaa agressiivsuse võrdlemiseks. Käesolev uuring võimaldab efektiivsemalt analüüsida Venemaa agressiivsuse dünaamikat, mistõttu uurimistulemuste põhjal esitatud kokkuvõtte ja üldistavad julgeolekualased järeldused Eesti kuvandist oleksid sisendiks riiklikele julgeolekupoliitilistele otsustustele ja neist tulenevatele meetmete rakendamisele informuuri kontekstis. Seega tuleneb käesoleva magistr töö teema **aktuaalsus** muutunud julgeolekukeskkonnast tingitud vajadusest analüüsida Eesti julgeolekut ohustavaid tegevusi. Senisest enam tuleks arendada riigi psühholoogilist kaitset nii ühiskonna ja riigi julgeoleku ning inimeste turvatunde kindlustamiseks, kui ka kriiside ennetamiseks ja usalduse suurendamiseks riigi tegevuse suhtes (Eesti julgeolekupoliitika alused, 2010; STAK 2015-2020, 2014). Järelikult tuleb Eesti-vastasele mõjutustegevusele vastupanu suurendamiseks ning ühiskonna sidususe ja turvatunde arendamiseks uurida järjepidevalt Eestit puudutavaid julgeolekupoliitilisi teemasid Venemaa meedias.

Magistr töö **uudsus** seisneb uue lähenemisviisi kasutamises Vene Föderatsiooni meedia uurimisel. Kaardistava uuringu raames analüüsitakse erinevast aspektist suures mahus uudisteportaalide meediaartikleid, sest Venemaa meedia suuremahulise kvantitatiivse analüüsi puudumise tõttu on seni olnud raskendatud Eesti-vastaste meediärünnakute intensiivsuse ja dünaamika hindamine. Meetodi valik tagab magistr töö koostaja hinnangul võimalikult objektiivsed ja täpsed uurimistulemused.

Lähtuvalt eelpool toodud uuringutest, seisukohtadest ja muutunud ülemaailmsest julgeolekukeskkonnast – Venemaa agressiivse geopoliitilise käitumise järsk tõus oma imperialistlike ambitsioonide elluviimiseks (VFRJS, 2009; DefenseNews, 2014) ja Ukraina-Venemaa konflikti puhkemine –, ning vajadusest suurendada vastupanuvõimet Eesti-vastasele mõjutustegevusele on käesoleva magistr töö keskseks uurimisprobleemiks **kuidas käsitleti Eestit Venemaa online-meedias 2015. aastal?**

Magistritöö teemast ja kesksest uurimisprobleemist tulenevalt on **uurimisküsimusteks**:

- millised Eestit puudutavad teemad on leidnud kajastamist Venemaa *online*-meedias 2015. aastal?
- milline oli artiklite tonaalsus ning mil määral on temaatika ja tonaalsus aasta jooksul muutunud?
- kas ja milliseid freime on kasutatud Eesti suhtes Venemaa *online*-meedia 2015. aasta tekstides?

Magistritöö **eesmärgiks** on selgitada välja Eesti kuvand Venemaa *online*-meedias 2015. aastal, toetamaks vastupanuvõime suurendamist Eesti-vastasele mõjutustegevusele infokeskkonnas. Eesmärgi saavutamiseks püstitatakse järgmised **uurimisülesanded**:

- analüüsida teoreetilise kirjanduse põhjal riigi identiteedist tuleneva kuvandi konstrueerimise lähtekohtasid;
- analüüsida Eestit puudutavate teemade käsitlusi Venemaa *online*-meedias;
- esitada teooria ja uuringu tulemuste sünteesi põhjal üldistavad julgeolekualased järeldused Eesti kuvandi kohta Venemaa *online*-meedias 2015. aastal ning ettepanekud Eesti suutlikkuse arendamiseks oma julgeolekuhuvide kaitsmisel inforuumis.

Teisiti öelduna selgitatakse välja kuidas on Eestit kajastatud Venemaa *online*-meedias, analüüsitakse meediatekstide peidetud tähendusi ja ideoloogiat ning esitatakse ettepanekud Eesti-vastase mõjutustegevuse vastupanuvõime suurendamiseks.

Empiirilise magistritöö uurimisstrateegiaks on valitud meediatekstide kvantitatiivne ja kvalitatiivne **sisuanalüüs** (Krippendorff, 2004, p. 5; McQuail, 2003, lk 293), kui sobivaim magistritöö uurimisküsimustele vastuste leidmisel, selgitamaks Eesti kuvandit Venemaa uudisteportaalides. Meetodi valikul on objektiivsuse ja täpsuse tagamiseks otsustatud suurema hulga erinevatest allikatest pärit meediatekstide uurimise kasuks, kasutades andmete töötlemisel integreeritud analüüsi meetodit ehk kategooriate **kontent- ja diskursusanalüüsi** (Creswell, 2014; Elo, *et al.*, 2014; Flick, 2009; Niglas, 2004; Tooding, 2007). Kvantitatiivne kontentanalüüs tagab uuringu statistilise esinduslikkuse, mille põhjal koostatakse andmestiku statistiline analüüs. Kvalitatiivne kriitiline diskursusanalüüs aga esindab magistritöö uurimisobjekti olulisi omadusi nagu konteksti arvestamist ajas ja ruumis, mistõttu andmestiku analüüs on enam seotud aktuaalsetele uurimisküsimustele vastuste leidmisega ning nende põhjal üldistavate järelduste esitamisega.

Kontentanalüüsi üksuseks on üks artikkel, milles tuvastatakse selle põhitunnused nagu meediakanal, ilmumise kuupäev, pealkiri, autor, teksti liik, tonaalsus, illustratsioonid ja Eesti

positsioon artiklis (keskne, üks kesketest jm). Teema avamiseks ja uurimisküsimustele vastamiseks moodustatakse vastavalt sisule peamised **teemakategooriad**: 1) poliitika (sise- ja välispoliitika ning muud olulised poliitilised teemad), 2) riigikaitse (riigikaitse sõjalised teemad), 3) julgeolek (mittesõjalised teemad, sh piiriteemad, rändekriis, kuritegevus, turvalisus jm), 4) majandus, 5) kultuur ja sport, 6) sotsiaalteemad 7) ja muud teemad. Lähtuvalt kategooriatest on koostatud kodeerimisjuhend, mida on täpsustatud alamkategooriatega (vt lisa 1, lk 77). Kriitilise diskursusanalüüsiga analüüsitakse meediatekstide keeleliste konstruktsioonide peidetud tähendusi ja tuuakse esile tekstides peituv ideoloogia ning analüüsitakse kas ja milliseid freime, kui abstraktseid sümbolistlikke kvaliteete ja hermeneutilisi diskursuseid, ja freimimise aspekte (retoorikat, ajastust jm) on kasutatud uuritavates artiklites (Azpiroz, 2013; Carter, 2013; van Dijk, 2006).

Uurimistöo **valimiks** on Venemaa 2015. aasta *online*-meedia kõige loetumate/külastatumate uudisteportaalide (vähemalt 50 000 unikaalset külastust päevas) artiklid, milles on kajastatud Eestit. Kuna magistristöo **analüüsi tasandiks** on valitud riigi tasand rahvusvaheliste suhete kontekstis, siis eesmärgistatud valimiga püütakse hõlmata nii Venemaa siseriiklikku kui ka välismaal elavat vene keelt kõnelevat võimalikult suurt lugejaskonda, kui peamist sihtrühma, kellele meediatekstid on mõeldud. Venemaa kõige külastatumad/loetumad uudisteportaalid on leitud internetiliiklust seirava programmi UserExp (2015) abil, mis fikseerib uudisteportaalide külastuste arvu (vt tabel 2, lk 31). Eestit puudutavate artiklite leidmiseks uudisteportaalil kasutatakse keelest lähtuvalt otsingusõna "Эстония", sest valimiks on venekeelsed meediatekstid.

Magistristöo koosneb kahest peatükist, millest esimeses käsitletakse riigi kuvandi konstrueerimise teoreetilisi lähtekohtasid konstruktivistliku teooria raamistikus. Kuna konstruktivistlikes lähenemistes tuleneb kuvandi olemus riigi sotsiaalsest, kultuurilisest ja ajaloolisest identiteedist ning riigi julgeolekupoliitilistest huvidest, mida poliitiline võimueliit edastab avaliku meedia kaudu, siis analüüsitakse esmalt riigi identiteeti ja käitumist. Seejärel vaadeldakse meediatekste kui identiteedist lähtuvat riigi ideoloogiliste seisukohtade väljendust ning tekstides leiduvaid varjatud tähenduste konstruktsioone ehk freime. Lõpuks käsitletakse Venemaa neoautoritaarset meediamaastritku ning „pehme jõu“ olemust ja kasutamist. Teises peatükis analüüsitakse Eestit puudutavate teemade käsitlust Venemaa *online*-meedias, esmalt valimi moodustamise lähtealuseid, uurimismeetodeid, statistilisi andmeid ja meediatekstides esinenud freime ning esitatakse uurimistulemuste sünteesi põhjal kokkuvõtte, üldistavad julgeolekualased järeldused ja ettepanekud Eesti suutlikkuse arendamiseks oma julgeolekuhuvide kaitsmisel inforuumis.

Magistritöö autor soovib tänada kõiki, kes käesoleva töö valmimisele kaasa aitasid. Erilised tänusõnad kuuluvad perele mõistva suhtumise ja kannatliku meele eest ning juhendajatele Annika Tuulemäele ja Ivo Juurveele väärtuslike nõuannete eest. Samuti soovib autor tänada Sisekaitseakadeemiat nii akadeemiliste kui ka julgeolekualaste teadmiste eest ning eriti Shvea Järvetit, Anne Valku ja Ramon Loiku.

1. RIIGI KUVANDI KONSTRUEERIMISE TEOREETILISED LÄHTEKOHAD

1.1. Kuvand kui riigi identiteedist tulenev intersubjektiivne fenomen

Konstruktivistlikud lähenemised rahvusvaheliste suhete teoorias asetavad rõhu pehmetele väärtustele nagu ideed ja identiteet, keskendudes sotsiaalse interaktsiooni protsessile ning ümbritsevatele sümbolitele, normidele ja tähendustele (Barnett, 2014, p. 156; Eleveld, 2015; Onuf, 2014; Weber, 2014). Nimetatud autorid peavad oluliseks interpreteeringut, st kõik tähendused on ajalooliselt ja sotsiaalselt konstrueeritud ning sõltuvad riigi ja indiviidi huvidest, interaktsioonist ja kontekstist. Konstruktivistid on läbi aegade käsitletud inimest avatud süsteemina, kes pidevas interaktsioonis ümbritseva keskkonnaga loob ise reaalsust (Jonassen, 1991; Patton, 2007). Konstruktivismi teoreetikud Barnett (2014, p. 158); Weber (2014) jt toovad esile, et teadmised (*knowledge*) – sümbolid, normid, reeglid, kontseptsioonid ja kategooriad kui sotsiaalsed faktid – kujundavad meie arusaama maailmast. Teisisõnu, ajalooline ja kultuuriline kontekst võimaldab toimijatel, nii indiviididel kui ka riikidel, konstrueerida ja anda tähendus neid ümbritsevale keskkonnale. Samas normid ja reeglid ei ole staatilised, vaid ühiskonnaliikmete kokkulepped läbi erinevate praktikate, olles aluseks riigi identiteedile ja rahvuslikele huvidele (Farrell, 2002; Finnemore & Sikkink, 1998).

Wendti (1994; 2003, p. 193) hinnangul on rahvusvahelistes suhetes peamiseks toimijateks riigid ning peamiseks struktuuriks riikide süsteem, mis omakorda kujundavad üksteist rahvusvahelise poliitika kaudu. Samas konstruktivistide jaoks süsteem ei ole üheselt määratletud, vaid on pidevalt muutuv ja teiste riikidega arvestav (Buzan, 2009, pp. 128-129; Jackson & Nexon, 2002; Wendt, 1994, p. 390; Wendt, 2003, pp. 194, 249). Kuigi rahvusvaheline süsteem on Wendti (2003, p. 252) väitel anarhiline (sest riigid on anarhia ise loonud), ei pea rahvusvaheline poliitika tingimata olema kaootiline ja vägivaldne – anarhilise süsteemi koostöövõime või vägivaldsus tuleneb riikide loodud normidest ja praktikast. Riigid võivad olla liitlased, vaenlased, konkurendid jm vastavalt jagatud teadmistele ja kontekstile ning on pidevas muutumises (Wendt, 1994; 2003, p. 249). Wendti (1994) hinnangul suhtlevad süsteemid, riigid jt toimijad muutumisprotsessis üksteisega ideede ja märgisüsteemi abil, andes teada oma huvidest ja identiteedist. Samas toob Buzan (2009, p. 131) välja, et mida tihedam on riikide omavaheline suhtlemine, seda kiiremini ja täpsemalt kujuneb arusaam üksteise identiteetidest.

Konstruktivistlikes teooriates rõhutatakse, et rahvusvahelist poliitikat kui riikide süsteemi „sotsiaalset konstruktsiooni“ kujundavad toimijate (peamiselt riikide) identiteedid (Farrell, 2002; Freedman, 2015; Wendt, 2003). Samas toovad Farrell (2002) ning Patomäki ja Wight (2000) välja, et toimijad omakorda on kujundatud nende endi loodud struktuuride poolt. Järelikult ei eksisteeri toimijad ja süsteem teineteisest sõltumatult. Rahvusvaheliste suhete ontoloogia on ühest küljest „sotsiaalne“, sest riigid suhestuvad üksteisega ennekõike ideede kaudu, ning „konstruktivistlik“, sest ideed aitavad riikidel määratleda oma identiteeti (Wendt, 2003, p. 372). Riigi identiteet kui subjektiivne omadus põhineb rahvuslikel huvidel, mistõttu riigid defineerivad oma huvid olukorra määratlemise protsessis (Wendt, 2003, p. 398).

Mõned teoreetikud, sh Farrell (2002), Freedman (2015) ja Wendt (2003), peavad riikidevahelistes suhetes oluliseks identiteedi ajaloolist mõõdet ehk kuidas riigid ja selle kodanikud tunnetavad ning tõlgendavad ühist ajalugu. Nimetatud autorite hinnangul on vastanduvad ajalookäsitlused vältimatud, sest mõningatel juhtudel, eelkõige positiivsema kuvandi või riigi huvide edendamiseks, tõlgendatakse ajaloosündmusi erinevalt. Sellest tulenevalt konstrueeritakse määratlused „meie“ ja „nemad“ (Farrell, 2002; Freedman, 2015 ja Wendt, 2003). Seega tuleneb identiteet toimijate intersubjektiivsest fenomenist ning baseerub ja kujundab riigi rahvuslikke huvisid (Jackson & Nexon, 2002). Kokkuvõtvalt on oluline tuua välja, et riigid, nagu ka üksikisikud, vajavad identiteeti, sest identiteet vähendab ebakindlust (Farrell, 2002).

Rahvuslikud huvid ja riigi korporatiivne identiteet on Wendti hinnangul seotud riigi nii füüsilise ja ideoloogilise julgeoleku kui ka kollektiivse enesehinnanguga. Teadmised riigi identiteedist aitavad mõista tema prioriteete ja käitumist teatud situatsioonis. Samas ka kollektiivne enesehinnang on seotud julgeolekuga, sest tuleneb vajadusest tunda ennast respektierituna suhetes teiste riikidega. Ajalooline hukkamõistmine või alandatus aga võivad tekitada toimijates negatiivse kuvandi. Seepärast püüavad riigid tõsta kollektiivset enesehinnangut, mis mõnikord väljendub agressiivses suhtumises teistesse riikidesse. Siinkohal on oluline tuua välja, et eelnimetatud Wendti seisukohad on üldlevinud ja aluseks paljude konstruktivistlike teoretikute, sh Freedmani (2015), Legro' (2009), Rousseau' (2006) jt teoreetilistele käsitlustele riigi huvidest ja identiteedist. (Wendt, 2003, pp. 224-237)

Konstruktivismi teooriast lähtuvalt konstrueerivad riigid ise rahvusvahelisi norme ja käituvad seetõttu nii, nagu nad ise peavad julgeoleku seisukohalt kõige sobilikumaks (Farrell, 2002; Rousseau, 2006, pp. 40-41). Seega, konstruktivistlike käsitluste kohaselt on

ohud riigi julgeolekule sotsiaalselt ja ajalooliselt konstrueeritud, mistõttu välise ohu tajumine ei pruugi põhineda välistel ohuallikatel, vaid tuleneb riigi identiteedist (Farrell, 2002; Rousseau, 2006, pp. 40-41). Samas on nii identiteet kui ka julgeolek objektiivselt määratlemata ning konteksti põhised. Lähtuvalt eeltoodust võib väita, et rünnakud riigi identiteedile ja kollektiivsele enesehinnangule on rünnak riigi julgeolekule.

Konstruktivistlikes lähenemistes mängib nii verbaalne kui ka kirjalik kommunikatsioon kesksel rollil identiteedi kui sotsiaalse fenomeni konstrueerimisel (Rousseau, 2006, pp. 40-41; Wendt, 2003, p. 346). Rousseau (2006, pp. 40-41) kohaselt loovad riigi poliitiline eliit ja meedia julgeolekuidentiteete, sisendades indiviididele teatud hoiakuid ja arusaamasid, mistõttu indiviididel tekib teistest riikidest vastav kuvand ning nad omandavad vastavad hoiakud. Järelikult on indiviidi identiteet manipuleeritav, mistõttu poliitikud püüavad manipuleerimisega mõjutada indiviide käituma ja mõtlema süsteemi (poliitilise võimu) huvidest lähtuvalt (Legro, 2009). Kuna riigi identiteet on subjektiivne hinnang tema olemuse määratlemiseks, siis konstruktivistliku lähenemise seisukohalt ei ole oluline, kas see ka tegelikult tõele vastab (Legro, 2009). Järelikult on teistest riikidest võimalik konstrueerida just selline kuvand nagu seda riigi identiteedist tulenevalt nõuavad riigi rahvuslikud huvid.

Teiselt poolt rõhutavad mitmed konstruktivistid, sh Pupavac (2004), Zehfuss (2007) jt, mõjutatuna poststrukturealismist, poliitilise identiteedi emotsionaalset dimensiooni – eelkõige käsitletakse kollektiivseid hirmusid, kuid ka kirge, viha jm emotsioone. Nimetatud teoreetikud toovad esile, et emotsioonid, kui intersubjektiivselt konstrueeritud kognitiivsed uskumused, mõjutavad nii indiviidide kui riikide vastuvõtlikust ideedele ja normidele. Kuid kriitilisel seisukohal olevate teoreetikute, nt (Ross, 2006) hinnangul ei saa kõikidele emotsioonidele (nt välja kujunemata ja hetkeemotsioonidele) omistada tähendusi. Siiski ollakse valdavalt üksmeelel, et emotsioonid (eelkõige hirmud) kui hinnangud julgeolekustamise praktika kompetentsusele, on julgeolekupoliitika oluline osa (Crawford, 2000; Ross, 2006; Van Rythoven, 2015). Eelneva saab kokku võtta Van Rythoveni (2015) väitega, et kollektiivsed emotsioonid kui jagatud hinnangud, peegeldavad konstrueeritud tähenduse intuitiivset sünteesi, mistõttu emotsioonide sümbioos ideede ja normidega on määrava tähtsusega rahvusliku identiteedi kujunemisel.

Lisaks argumenteerivad Berenskoetter (2014), Brandt (2010) ning Roselle, Miskimmon ja O'Loughlin (2014), et riigi identiteet ja seeläbi ka olemus on määratletud narratiividega. Teisisõnu, narratiiv läbi kollektiivse mälu annab tähenduse ajas ja ruumis piiritletud kollektiivsele ühiskonnale. Ühine ajalugu annab märkimisväärse osa eluloolisest narratiivist

(*biographical narrative*), sest identiteet kujuneb läbi mineviku tegevuste ja kogemuste peegelduste. Kuna riigi kollektiivne mälu toetab ühiskonna kui terviku ajaloolise arengu mõtestamist, siis on paljudel rahvastel müüdid oma rahva sünnist, kangelastest jm. Siinjuures on oluline märkida, et narratiivid on ühelt poolt loomingulised, kuid teisalt valikulised, mistõttu viidatakse neis sageli „vanadele headele aegadele“. Seega on rahvusliku identiteedi olulisteks komponentideks kollektiivne mälu ja ajalooline kogemus kogu oma emotsionaalses tervikkuses. (Berenskoetter, 2014)

Berenskoetteri (2014) väitel tuleneb rahvusliku eluloo poliitiline võimsus selle omadusest anda ühiskonnale peanarratiive (*master narratives*), mis juhivad ja seadustavad riigi tegevust ning tagavad tema julgeoleku. Samas toovad Brandt (2010), Nye (2013) ning Roselle, Miskimmon ja O'Loughlin (2014) välja, et mõned valitsused võivad kontrollida ja kujundada rahvuslikke narratiive neid võimendades ja vaigistades või oma huvidest lähtuvalt ümber kujundades. Strateegilised narratiivid on pehme jõud, millega riigid püüvad mõjutada rahvusvaheliste suhete süsteemi, et legitimeerida riigi tegevust, sh sõdasid, konflikte ja rahu tagamist (Roselle, *et al.*, 2014). Teiselt poolt on küsimus riigi staatuses – nagu indiviididele, nii ka riikidele on omane püüdlemine kõrgema sotsiaalse staatuse poole (Freedman, 2015). Seetõttu edendab ebakindlus staatuses eelnimetatud autori hinnangul negatiivseid pingeid rahvusvahelistes suhetes. Freedman (2015) toob näiteks Venemaa, kelle geopoliitiline käitumine on suuresti juhitud nii ajaloolisest mälust kui ka staatuse taastamise ambitsioonidest, mis langesid märkimisväärselt Nõukogude Liidu lagunemisel. Seega on strateegiliste narratiivide eesmärgiks konstrueerida uusi jagatud tähendusi ning kujundada identiteete vastavalt riigi ajaloolisele mälule ja strateegilistele huvidele.

Eeltoodust lähtuvalt, võib kokkuvõtteks märkida, et konstruktivistliku teooria kohaselt on riigi käitumine määratletud tema identiteedi kaudu, mida omakorda on kujundanud sotsiaalsed väärtused, ajalugu ja riigi institutsionaalne ülesehitus. Seega on ajalooline ja kultuuriline kontekst aluseks riigi identiteedile ja rahvuslikele huvidele. Identiteet aitab nii üksikisikutel kui ka riigil mõista, määratleda ja mõtestada maailma. Riigi identiteet ja huvid ilmnevad pidevas muutumisprotsessis märgisüsteemi abil üksteisega suheldes, kujundades nii rahvusvahelist poliitikat. Seejuures on oluline, kuidas riigid tunnetavad ja tõlgendavad ühist ajalugu, mistõttu tuleb riigi julgeolekualaste huvid ja käitumise põhjuseid otsida ajalookäsitlustest – ühine ajalooline kogemus ja kollektiivne mälu on riigi poliitilise võimu aluseks, konstrueerimaks teistest riikidest märgi- ja meediasüsteemi abil tema julgeolekuhuvidele vastavad kuvandid. Järelikult on teisest riigist võimalik konstrueerida just selline kuvand, nagu seda identiteedist ja kontekstist tulenevalt nõuavad julgeolekuhuvid.

Üleilmastuvas maailmas mängib järjest olulisemat rolli **riigi kuvand** ja maine kui „pehme kaup“ (Werron, 2014), sest riike hinnatakse ja võrreldakse üha enam nende poliitilise stabiilsuse, majandusliku arengu, kultuuri atraktiivsuse jm näitajate põhjal (Buhmann & Ingenhoff, 2015). Uuringud näitavad, et riigi kuvandil kui „*indiviidi kognitiivsel muljel sellest riigist*“ (Kunczik, 2003) on väga laialdane mõju, sest see:

- tagab poliitilise stabiilsuse ja mõjujõu rahvusvahelistes suhetes (Buhmann & Ingenhoff, 2015; Gilboa, 2008; Sun, 2008; van Ham, 2008);
- mõjutab otseselt väliseid otseinvesteeringuid (Buhmann & Ingenhoff, 2015; Kotler & Gertner, 2002; Kunczik, 2002);
- edendab turismisektori arengut (Buhmann & Ingenhoff, 2015; Gertner, 2010; Tapachi and Waryszak, 2000);
- pakub atraktiivsust siseriiklikule tööturule (Papadopoulos, 2004) ja haridussüsteemile (Buhmann & Ingenhoff, 2015; Gertner, 2010; Srikatanyoo and Gnoth, 2002);
- edendab ekspordi, sest riigi kuvand mõjutab tarbijate hinnanguid toote või teenuse kvaliteeti (Buhmann & Ingenhoff, 2015; Papadopoulos & Heslop, 1993; Jaffe and Nebenzahl, 2001).

Riigi kuvandit ja identiteeti kui konstruktivismi seisukohalt massimeedia vormitud sotsiaalseid intersubjektiivseid konstruktsioone võib nimetada ühelt poolt ka riigi maineks. Teisalt on riigi maine midagi enam kui lihtsalt individuaalsete kuvandite summa, sest maine põhineb sotsiaalsel, mitte individuaalsel hinnangul. Seega tuleneb riigi maine pigem indiviidide hoiakute ja arusaamade sünteesist, milles mängivad olulist rolli kommunikatsiooniprotsessid. (Buhmann & Ingenhoff, 2015)

Politoloogia seisukohalt seostavad mitmed autorid, sh Schatz ja Levine (2010 ning Vickers (2004) riigi kuvandit peamiselt avaliku diplomaatia mõistega, st riigi strateegilise kommunikatsiooniga, mille eesmärgiks on suurendada riigi rahvusvahelist mainet ja seeläbi poliitilise tegevuse võimekust. Seetõttu vaadeldakse kuvandit peamiselt identiteedist ja reputatsioonist lähtuvalt (Buhmann & Ingenhoff, 2015; Nye, 2013; Schatz & Levine, 2010; Wang, 2006). Sageli keskendutakse kollektiivsest identiteedist tuleneva kuvandi tunnetuslikule ja emotsionaalsele konstruktsioonile, mis kujutab endast riigi „pehmet jõudu“ rahvusvahelises süsteemis, et mõjutada sihtauditooriumi teadlikkust, hoiakuid ja käitumist (Buhmann & Ingenhoff, 2015; Nye, 2013). Mõned autorid (David & Bar-Tal, 2009; Dinnie, 2008, pp. 30, 112-117) toovad sealjuures välja ka ühiste „müütide“ ja jagatud ajaloo aspekti kui identiteedi kollektiivse mälu dimensiooni.

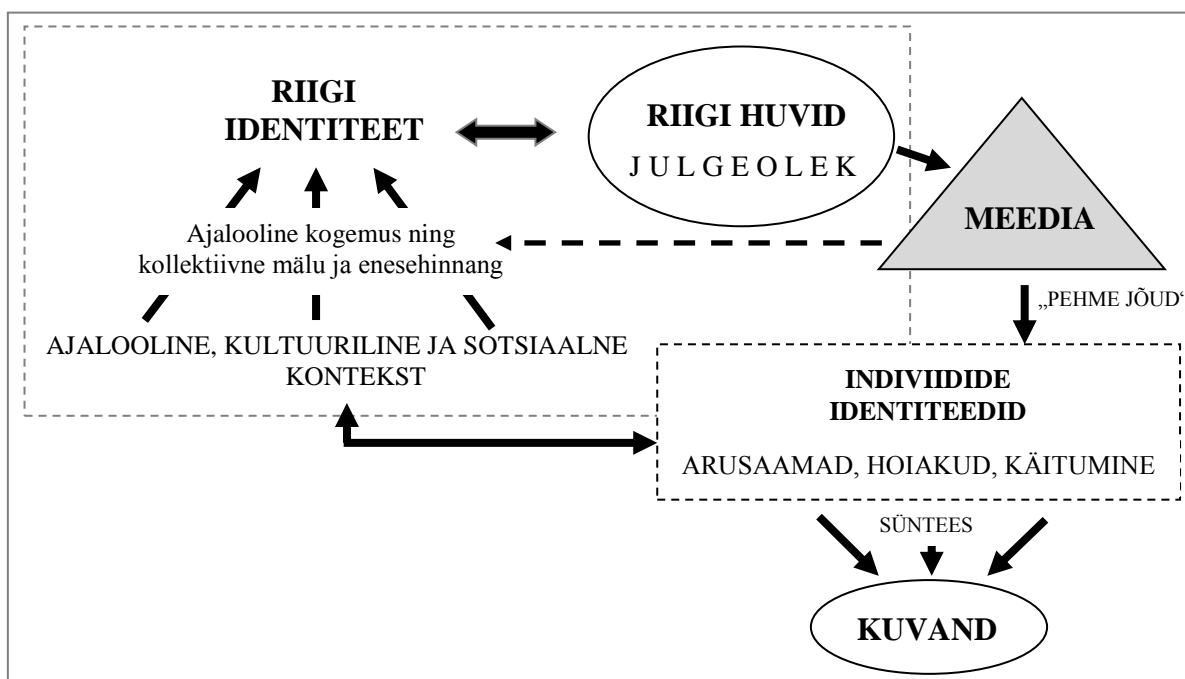
Samas kommunikatsiooniteadustest lähtuvalt käsitletakse riigi kuvandit kui diskursiivset fenomeni indiviidi, organisatsiooni või massimeedia kommunikatsioonis, keskendudes rahvusvahelise kommunikatsiooni analüüsile, meediasisule ja mõjule ning vähemal määral ka kommunikatsiooni juhtimisele (Buhmann & Ingenhoff, 2015). Samas ei saa riigi positiivset kuvandit võtta iseenesliku nähtusena (Prillop, 2012). Siinjuures on oluline tuua välja akadeemiline üksmeel massimeedia olulisest rollist kujundamaks avaliku arvamuse kaudu välisriikide kuvandit (Wanta & Hu, 2004). Bushmanni ja Ingenhoffi (2015) hinnangul keskenduvad erinevad autorid kommunikatsiooniteadustes erinevatele meediatekstide aspektidele nagu tonaalsusele, retoorikale, stereotüüpidele jm, mistõttu ei ole ühtset ja terviklikku lähenemist. Kunczik (2003) aga rõhutab, et kommunikatsiooni juhtimise seisukohalt on oluline vaadelda kommunikatsioonisüsteemi organiseeritust ja haldamist riigi ja sihtauditoriumi vahel nii rahvusvahelises kui ka siseriiklikus vaates. Bushmann ja Ingenhoff (2015) toovad riigi kuvandi analüüsimisel välja ka riigi identiteedi ning rahvusvahelise kommunikatsiooni protsesside ja hoiakute uurimise vajaduse.

Kui varasemates uuringutes vaadeldi riigi kuvandit kas rahvuslikust identiteedist, hoiakutest, mainekujundamisest või kommunikatsiooniteooriatest tulenevalt, siis hilisemates käsitlustes (Buhmann & Ingenhoff, 2015; Werron, 2014) lähtutakse erinevate kontseptsioonide integratsiooni mudelist, st riigi kuvand on kombinatsioon 1) politoloogias (rahvusvahelised suhted ja poliitiline identiteet), 2) kommunikatsioonist (meediateated ja rahvusvahelise kommunikatsiooni mõjud), 3) psühholoogiast (individuaalne tunnetus, emotsioonid ja hoiakud) ja 4) ärijuhtimisest (tarbimiskäitumine, toote brändid, majanduslik edukus). Seega, kui varem oli laialdaselt kasutatud Kotleri kontseptsiooni, kus riigi kuvand on „*uskumuste, hoiakute ja muljete summa, mida indiviid või grupp riigist omab*“ (Barich & Kotler, 1991, p. 95), siis hilisemates käsitlustes pole see enam nimetatud komponentide summa, vaid indiviidide suhtumisest tekkiv süntees, mis väljendub kompleksse kommunikatsiooni-protsessi tulemis (Buhmann & Ingenhoff, 2015; Thiessen & Ingenhoff, 2011).

Eelnevast lähtuvalt on riigi kuvand Buhmanni ja Ingenhoff'i (2015) põhjal „*subjektiivse sihtrühma hoiakud rahvusesse ja selle riiki, hõlmates teatud uskumusi ja üldiseid tundeid funktsionaalses, normatiivses, esteetilises ja sümpaatia dimensioonis*“. Esimest kolme mõõdet määratletakse kui kuvandi kognitiivset ja viimast kui emotsionaalset elementi. Väljapakutud mudeli kohaselt tuleb riigi kuvandi analüüsimisel uurida ja hinnata 1) riigi poliitilist süsteemi, meediamaastikku, majandust, konkurentsivõimet, tooteid, teenuseid, tööturgu jm (funktsionaalne mõõde), 2) riigi integreerituse taset, sh norme, ja väärtusi ning sotsiaalset ja ökoloogilist vastutust (normatiivne tase), 3) kultuuriväärtuseid, traditsioone ja maa atraktiivsust (esteetiline mõõde) ning 4) üldist sümpaatiat ja külgetõmmet (sümpaatia

mõõde). Samas rõhutavad autorid, et kõik see on vaid kognitiivne ja emotsionaalne konstruktsioon, mis võimaldab luua usaldatavust ja legitimatsiooni kui riigi potentsiaalset tegutsemisvabadust iseloomustavaid tegureid rahvusvahelises süsteemis. Kokkuvõtvalt ütlevad Buhmann ja Ingenhoff, et integreeritud mudelite kasutamine riigi kuvandi uurimiseks võimaldab näidata, kuidas erinevad kuvandi dimensioonid mõjutavad poliitikute ja seeläbi riigi käitumist. (Buhmann & Ingenhoff, 2015)

Tulenevalt eeltoodust, on riigi kuvandil kui indiviidi kognitiivsel muljel sellest riigist laialdane mõju nii rahvusvaheliste suhete kui ka siseriikliku arengu seisukohalt, sest kuvand kujutab endast riigi identiteedist tulenevat „pehmet jõudu“ sihtauditoriumi teadlikkuse, hoiakute ja käitumise mõjutamiseks. Seejuures keskendutakse sageli kollektiivsel identiteedil põhineva kuvandi tunnetuslikule ja emotsionaalsele dimensioonile ehk ühise ajaloo aspekti kui identiteedi kollektiivse mälu mõõtmele. Teaduskirjanduses rõhutatakse massimeedia olulist rolli avaliku arvamuse kaudu riigi kuvandi kujundamisel ning viimastel aastatel lähtutakse pigem erinevate kontseptsioonide integratsiooni mudelist, mille kohaselt riigi kuvand on indiviidide hoiakutest ja suhtumistest kommunikatsiooniprotsessi kaudu tekkiv süntees konkreetsesse riiki, vt joonis 1.

Joonis 1. Kuvand kui riigi identiteedist tulenev intersubjektiivne fenomen (autori koostatud)

Lähtuvalt eeltoodust võib magistritöö koostaja hinnangul riigi kuvandit määratleda, kui kollektiivsest identiteedist tulenevat kognitiivset ja emotsionaalset konstruktsiooni läbi avaliku kommunikatsiooni.

1.2. Meediatekstid riigi ideoloogiliste seisukohtade edastajana

Meediat määratletakse laialdaselt kui informatsiooni, ideede, muljete, müütide ja uskumuste edastajat või indiviidi kui auditooriumi liikme rahulolu ja meelelahutuse allikat – meedia on muutunud ühiskonnaliikmete igapäevaelu lahutamatuks osaks. Poliitilisest vaatenurgast on meediast saanud ühelt poolt demokraatliku poliitika põhielement, kuna meediakanalid võimaldavad laialdasi arutelusid ning edastavad mitmekesisist informatsiooni ja arvamusi. Teiselt poolt aga on meedia muutunud võimu rakendamise vahendiks tänu poliitilise eliidi suhteliselt privileeeritud juurdepääsule meediakanalitele. Lisaks kujutab meedia endast sotsiaalse reaalsuse määratlemise allikat ja kollektiivse identiteedi väljendust. Järelikult on meedia sõltuv ühiskonna sotsiaalsest ja ajaloolisest kontekstist – ühiskond mõjutab meediat ja vastupidi. (McQuail, 2000a, pp. 3-4; 2002b)

Meediamõju uuringud (Zoonen, 2005; Moeller ja Vreese, 2013) näitavad, et ajakirjanduses konstrueeritud sõnumid mõjutavad oluliselt auditooriumi arusaamasid erinevatest teemadest, kuna puudub informatsioon, mis pärineb otseallikast ning infooperatsioonides kasutatakse meediat järjest rohkem psühholoogilise mõjutusvahendina. Seetõttu peetakse tegelikult mitte seda, mis on tõsi, vaid seda, mida meedia tegelikkusena kujutab. Seega on meedia mõjuvõimas vahend, loomaks nii siseriiklikku kui ka välispoliitilist kuvandit ja legitiimsust, mistõttu (idanaabri) poliitikud kasutavad oma poliitiliste ja muude eesmärkide saavutamiseks järjest rohkem retoorikat, infomoonutust ja õiget ajastatust (Carter, 2013).

Bennet (1990); Wanta, Golan ja Lee (2004) toovad välja, et kõik riigid ei saa võrselt meediatähelepanu osaliseks – mida rohkem meediakajastust mingi riik saab, seda tõenäolisemalt on ta oluline riigi huvide seisukohalt. Seega meediakajastusel, eriti freimidel, kui varjatud tähendustel, on otsene mõju avaliku arvamuse kujundamisele ja riigi kuvandi konstrueerimisele. Semetko, Brzinski, Weaveri ja Willnati (1992), Zhangi ja Meadowsi (2012) ning Soroka (2003) uuringud näitavad tugevat korrelatsiooni riigi meediakajastuse ja avaliku arvamuse vahel. Järelikult, mida rohkem positiivset kajastust mingi riik meedias saab, seda positiivsemalt indiviidid sellest riigist ja tema inimestest mõtlevad ning vastupidi (Zhang & Meadows, 2012; Wanta, *et al.*, 2004). Kuna massimeedia on indiviididele kui mitte ainus siis peamine informatsiooni hankimise kanal välisriikides toimuva kohta, siis kasutavad välispoliitika kujundajad massimeediat riigi huvidest lähtuvalt (Semetko, *et al.*, 1992; Soroka, 2003). Järelikult püütakse konkreetsest riigist avaliku kommunikatsiooni kaudu konstrueerida riigi huvidele vastav kuvand.

Samas mitmed teadlased, sh Bennett (2004) ja Michalczyk (2006), juhvivad tähelepanu tendentsile, et meedia üleilmastumisel on otsene mõju demokraatiale ja ühiskonnaelule; suundumus on globaalse avaliku arvamuse tekkimisele, kus oluline osa meediakanalitest kuulub suurtele meediakorporatsioonidele. Seetõttu saab rääkida „tähenduste ekspordist“, sest korporatsioonid levitavad uudiseid lokaalsete meediaagentuuride asemel. Samas nõrgestab globaalne kommunikatsioon Bennetti (2004) väitel rahvusriigi meediasüsteemi, sest ei aita säilitada rahvuslikku identiteeti ja kultuurilisi väärtusi. Kuid Flew ja Waisbord (2015) argumenteerivad, toetudes rahvuslike meediasüsteemide praktikate võrdlevatele uuringutele, et rahvusriigid toimivad peamiselt meedia juhtimisel ning siseriiklikud toimijad kujundavad oluliselt meediapoliitike arengut. Kokkuvõtteks võib öelda, et teoreetikute arvates on üleilmastumine põhjustanud kommertsväärtuste sissetungi meediasse – vähenenud on meedia sotsiaalne vastutus edastada erinevaid poliitilisi ja kultuurilisi vaateid ning analüüse, suurenenud on aga pehmete uudiste, elustiili ja reklaami osakaal (Bennett, 2004; Curran, *et al.*, 2009; Donsbach, 2004; Flew & Waisbord, 2015; Michalczyk, 2006).

Demokraatlikes ühiskondades on meedia funktsiooniks informeerida auditooriumit läbi vaadete paljususe, eesmärgiks on käsitletavate teemade mitmekesisus ja poliitilised arutelud (Epstein, 2013; Porto, 2005). Keane'i (1989) järgi saavutatakse tõde läbi piiramatut arutelu, milles vaba ajakirjandus võiks olla võtmepositsioonil, et luua faktide ja argumentide abil tuge kodanikele. Kuid paljud poliitilise kommunikatsiooni uurijad, kes käsitlevad riigi ja meedia suhteid järelavad, et meedia on suuresti sõltuvuses ja isegi kuulekas riigile (Aday & Livingston, 2008). Mitmed uurijad (Aday & Livingston, 2008; Baden & Springer, 2015) järelavad, et meedia autonoomiat takistavad institutsionaalsed ja kultuurilised normid, mis on tingitud ajakirjanike liigsest usaldusest ja sõltuvusest ametlikest allikatest. Seega annab meedia suurema võimaluse kokkupuuteks erinevate vaadetega (Epstein, 2013), kuid traditsioonilist massimeediat ja ajakirjandust on sageli kritiseeritud piiratud vaadete ja kodanikkonna väheste kaasaráákimise võimaluste pärast (Baden & Springer, 2015; Bennett, 2004).

Uudiste vahendamisel on oluline roll ajakirjanikel. Sellekohased uuringud (Donsbach, 2004; Hanitzsch, *et al.*, 2010; van Dalen, *et al.*, 2012) näitavad, et ajakirjanikud tajuvad erinevates riikides oma rolli erinevalt, nt hispaania ajakirjanikud on rohkem valmis kirjutama emotsionaalsematel teemadel kui nende rahumeelsemad põhjamaade kolleegid, samas Briti ajakirjanikud on meelelahutusele orienteeritud. Kui lääne ajakirjanikud eelistavad rohkem üldiseid eetilisi printsiipe, siis mittedemokraatlike maade ajakirjanikud on paindlikumad

oma eetilistes vaadetes – nt Venemaa ja Hiina ajakirjanikud eelistavad luua riigi poliitilisest võimust positiivsemat kuvandit (kuid neis maades on probleeme ka meediavabadusega) (Benson & Hallin, 2007; Esser, 2008; Hanitzsch, *et al.*, 2010). Seega mõjutavad ajakirjanike subjektiivseid uskumusi, hoiakuid ja rollitaju, aga ka poliitilise võimu käsitlemise aspekte ja faktide eraldamist arvamustest nende kultuuriline taust ja identiteet.

Täiendavalt toob Donsbach (2004) välja, et lisaks kultuurilisele taustale mõjutavad ajakirjanike uudiste valiku ja sisu vaatenurga otsuseid meediakanali juhtkonna poliitilised ja ideoloogilised eesmärgid. Ajakirjanikke survestatakse ja auditooriumiga manipuleeritakse läbi strateegilise kommunikatsiooni, kasutades sündmustele soodsa poliitilise tõlgenduse andmiseks professionaalseid meediakonsultante – poliitikud on avaliku toetuse saamiseks huvitatud positiivsest kuvandist (Donsbach, 2004). Samas märgib van Dalen (2012), et valitsuse domineerimine meedias sõltub samuti kultuurist. Pragmaatilises meediakultuuris on valitsuse domineerimine nõrgem, sest ajakirjanikud otsivad ja väärtustavad konflikti (nt Taanis ja Inglismaal). Seetõttu avaldatakse rohkem ka opositsioonilisi vaateid võrreldes nende riikidega, kus konflikt on väiksema tähtsusega (nt Venemaa, aga ka Hispaania) (Bennett, 2004; van Dalen, 2012). Järelkult püüab poliitiline võim avalikkusega manipuleerides luua endast positiivset kuvandit, kuid meetodid ja vahendid erinevad kultuuriti.

Mõnevõrra vähem on levinud Kratochwili (1993) seisukoht, et meediatekstides kasutatud keelt võib vaadelda kui poliitilise tegevuse analüüsi allikat: „*keel ei ole tegevuse peegeldus ... vaid see ongi tegevus*“, sest keele kaudu väljendatakse huvisid, võimu, seisukohtasid jm. Samas on kommunikatsiooniteadlased, sh Gamson, Croteau, Hoynes ja Sasson (1992), Gunther ja Storey (2003), Hoffman (2013), Eveland (2002) jt üksmeelel, et võimueliit püüab sageli konstrueerida keele abil tähendusi poliitilistel ja sotsiaalsetel teemadel enda vaatenurgast lähtuvalt. Seejuures võivad aga keelekasutus ja meediasisu varieeruda kontekstilt, mistõttu meediatekstis väljendatud sotsiaalse reaalsuse tajumine on seotud kognitiivse tunnetusega ja sõltub sisu tõlgendamisest (Eveland, Jr, 2002; Glynn, *et al.*, 1995). Eeltoodu kokkuvõttena on sobilik tuua välja Christen ja Guntheri (2003), Gunther ja Storey (2003) ning Hoffmani (2013) uuringutest tulenev järeldus, et meedia ja selle sisu mõjutavad tajutud avalikku arvamust, mis omakorda on seotud identiteedi ja kultuurilise taustaga.

Meediatekstides võivad esineda varjatud tähendused ja seisukohad – **freimid**, kui „väljaütlemata konstruktsioonid“, mis aitavad tõlgendada ja mõtestada vastuvõetavat informatsiooni (Gamson, *et al.*, 1992; Gitlin, 1980). Porto (2005) märgib, et freimid esindavad kommunikaatori edendatud argumente, andmaks spetsiifilisi „selgitusi ja tõlgendusi“ olulistele poliitilistele sündmustele, teemadele ja käsitlustele. Gamson, Croteau, Hoynes ja Sasson (1992) märgivad, et sisuliselt tähendab freim teatud valikut ja esiletõstmist, st valitakse tajutava reaalsuse mingi aspekt ja tehakse see meediatekstis rohkem silmapaistvaks, et soodustada konkreetse probleemi määratlust, põhjuslikku tõlgendust, moraalselt hinnangut ja soovituslikku käsitlemist. Seega kasutatakse freime kommunikatsiooni protsessis inimeste teadvuse mõjutamiseks (Baden & Springer, 2015; Entman, 1993). Lähtuvalt eeltoodust võib freimi määratleda kui sotsiaalset konstrueeritud ja kinnistunud fenomeni, mis ühelt poolt on sillaks tunnetuse ja kultuuri vahel ning teiselt poolt on see auditoriumi arusaamasid, vaateid ja käitumist kujundav keelekonstruktsioon.

Freimid avalduvad meediatekstides teatud võtmesõnade (nt kaasmaalased), keelefraaside (külm sõda), stereotüüpide (islamiusulised on terroristid), infoallikate (presidendi hinnangul) või lausetena, mis võimendavad teatud fakte või hinnanguid. Selleks tehakse meediatekstis mingi aspekt märgatavamaks, tähenduslikumaks või meeldejäavamaks kultuuriliselt tuttavate sümbolitega. Samas võib kommunikaator edastada freime nii teadlikult kui ka mitteteadlikult. Kuid kommunikaatori ja vastuvõtja kultuuriline taust (identiteet, kollektiivne mälu jm) peavad olema lähedased, et mõista ja tõlgendada konteksti ühtemoodi, sest teksti freimid iseenesest ei garanteeri soovitud mõju. (Entman, 1993; Scheufele, 1999)

Samas ollakse akadeemilistes ringkondades üksmeelel, et meediatekstide freimidel on suur sotsiaalne mõjujõud avaliku arvamuse mõjutamisel (Baden & Springer, 2015; Entman, 1993; Gamson, *et al.*, 1992; Scheufele, 1999; Snow & Benford, 2005). Kuna poliitikud kasutavad manipuleerivaid freime toetuse tagamiseks ja eesmärkide saavutamiseks, siis väljendavad freimid teate saatja identiteeti ja huvisid (Entman, 1993). Freimid toetuvad kultuurile, sest kultuuri võib määratleda empiiriliste üldfreimide kogumina enamike inimeste diskursuses ja mõtlemises (Entman, 1993), mistõttu võib väita, et freimide juured peituvad ideoloogias (Hart, 2008; Snow & Benford, 2005). Teisiti öelduna on ideoloogia kultuuriliseks allikaks freimimisele. Seejuures märgivad Snow ja Benford (2005), et kuigi mõistetel „freim“ ja „ideoloogia“ on erinevad entiteedid, võib neid poliitilise kommunikatsiooni kontekstis teatud juhtudel käsitleda sünonüümidenä. Sellegipoolest ei ole nimetud seisukoht magistritöö koostaja hinnangul laialt levinud.

Meediatekstide freimide uuringud ideoloogia kontekstis keskenduvad peamiselt: 1) freimide kui mininarratiivide tähendustele (Baden & Springer, 2015; Wetherell & Potter, 1988), 2) freimide ja kajastatud teemade, sõnumi edastajate ehk kommunikaatorite, meediakanali omanike, ajakirjanike jm seostele (Baden & Springer, 2015; Ho & Quinn, 2009) ning 3) kasutatud sotsiaalsete ja empiiriliste standardite hindamisele, nt ajakirjanduseetika ning auditooriumi arusaamad ja hinnangud mitmekesisusele (Baden & Springer, 2015; Gamson, *et al.*, 1992; Steenbergen, *et al.*, 2003). Samuti võib freime uurida nii kommunikaatori, teksti, auditooriumi kui ka kultuuri seisukohalt ning seda valiku ja esiletõstmise seisukohalt (Entman, 1993; Scheufele, 1999). Kuid mitmete autorite (Epstein, 2013; Potter, 1996, pp. 125-140) hinnangul on konstruktivistlikud lähenemised üsna sarnased või suures osas kattuvad poststrukuralistlike käsitlustega. Mõlemad käsitlused vaatlevad keelt kui sotsiaalset interaktsiooni meedias – konstruktivistlikes lähenemistes on keel identiteedist ja kontekstist lähtuv intersubjektiivne interaktsioon, poststrukuralismis aga strukturealne tähenduste ajalooline kogum ehk diskursus. Potteri (1996) järgi on aga poststrukuralistlik diskursusanalüüs üks konstruktivistlikest lähenemisviisidest.

Diskursusteooria eeldab, et ühiskonnas ringlevad ideed, ideoloogiad jm võivad saada tähenduslikeks vaid mingis tähendussüsteemis ehk diskursuses, st väljaspool diskursust ega kommunikatsiooni tähendust ei eksisteeri (Selg, 2009). Diskursusanalüüs keskendub tekstile, kui sotsiaalsele praktikale, ja allikatele, mis neid praktikaid võimaldavad (Fairclough, 2002; Potter, 1996; Wodak & Meyer, 2009). Kriitilise diskursusanalüüsi esindajad (Huckin, 1997, p. 79; McGregor, 2004; van Dijk, 2003; Wodak & Meyer, 2009) märgivad, et eesmärk on tekstidest välja tuua nii võimudiskursuste ideoloogilised eesmärgid ja motiivid, kui ka sotsiaalse võimu domineerimised ja väärkasutused. Seega on diskursusanalüüsis oluline arvestada kultuurilist, poliitilist ja sotsiaalset konteksti, st meediatekste tuleb analüüsida ja tõlgendada kindlas ajas ja ruumis, et tuua välja milliseid tähendussüsteeme nad toodavad. Järelikult tähendab see meediatekstide keeleliste konstruktsioonide peidetud tähenduste ja ideoloogia kui poliitilise süsteemi omavahel seostatud ning suhteliselt püsivate uskumuste ja väärtuste väljatoomist. Hart (2008), McGregor (2004), Henry ja Tator (2002, pp. 4-7) ning van Dijk (2003) rõhutavad, et sõnad on politiseeritud, sest kannavad endas sõnumi saatja võimu. Habermas (1967, p. 259; Wodak & Meyer 2009, p. 10) aga järeldab, et keel on samuti domineerimise meedium ja sotsiaalne jõud – ta teenib organiseeritud võimu seaduslikustamist ja niikaua kui võimu seaduslikustamise suhted pole artikuleeritud, on keel ka ideoloogia.

Wodak ja Meyer (2009, pp. 1 and 9) aga märgivad, et kriitilise diskursusanalüüsi kesksed kontseptsioonid on võim kui sotsiaalne domineerimine ja ideoloogia kui peidetud uskumusi kajastav metafooride kogum, st eesmärgiks on keelekasutuse kaudu uurida sotsiaalset ebavõrdsust. Nimetatud autorid näevad kriitilist diskursusanalüüsi pigem paradigma või heterogeense uurimisprogrammina, mida iseloomustavad probleemile orienteeritud ning seetõttu paratamatult interdistsiplinaarsed ja eklektilised erinevad teoreetilised lähenemised ja metodoloogiad (Wodak & Meyer, 2009, p. 5). Kuid kõik need erinevad teoreetilised lähenemised keskenduvad võimusuhteid ja sotsiaalseid struktuure toetavatele domineerivatele diskursustele ning nende muutumistele. Kokkuvõtvalt võib öelda, et uuritakse erinevate meetoditega keelelise tähendussüsteemi kaudu konstrueeritud, vahendatud ja tunnetatud identiteeti ja reaalsust.

Näiteks sotsiaalkognitiivse meetodi esindaja Teun van Dijk (2003, 2006) seab tähelepanu keskmesse etniliste ja rassiliste eelarvamuste taastootmise diskursuse ja lugemisanalüüsi esindaja Utz Maas (Laherand, 2008, lk 328) uurib hermeneutiliste meetoditega tekstide koostamise reegleid. Hart (2008), Charteris-Black (2014), Charteris-Black (2006) ja Lakoff (1991) peavad oluliseks uurida tekstis esinevaid metafoore ning diskursiiv-ajaloolise meetodi esindaja Wodak (Wodak & Meyer, 2009) läheneb sümbolistliku interaktsionalismi seisukohalt ideoloogia ja poliitilise diskursuse kontekstis. Kriitilise lingvistika suuna esindajad Habermas (2002) ja Halliday (2009) vaatlevad aga formaallingvistikat ja grammatika kasutamist ideoloogia edastamisel, vt tabel 1.

Tabel 1. Kriitilise diskursusanalüüsi peamised teoreetilised lähenemised ja metodoloogiad (Laheranna (2008, lk 326-329) ning Wodaki ja Meyeri (2009) põhjal autori koostatud)

Teoreetiline lähenemine/metodoloogia	Tuntuim esindaja	Uurimisvaldkond
Sotsiaalkognitiivne meetod	Teun van Dijk (2003, 2006)	Etniliste ja rassiliste eelarvamuste taastootmise diskursus
Lugemisanalüüs	Utz Maas (Laherand, 2008, lk 328)	Tekstide koostamise reeglid hermeneutiliste meetoditega
Diskursiiv-ajalooline meetod	Ruth Wodak (Wodak & Meyer, 2009)	Sümbolistlik interaktsionalism poliitilise diskursuse kontekstis
Kriitilise lingvistika suund	Habermas (2002) Halliday (2009)	Formaallingvistika ja grammatika kasutamine ideoloogia edastamisel
Metafooridel põhinev meetod	Charteris-Black (2006; 2014), Hart (2008), Lakoff (1991)	Tekstides esinevad metafoorid

Seega konstruktivismile toetuvad mediauuringud keskenduvad sotsiaalselt konstrueeritud meediatekstide analüüsile, kus tõlgendusmeetodiks võib olla diskursusanalüüs. Tekstid võivad olla aga mitmetähenduslikud, mistõttu tõlgendatakse neid erinevalt, vastavalt lugeja

arusaamadele (Flick, 2009, p. 72). Mitmed uurijad, sh (Huckin, 1997, pp. 78-84; McGregor, 2004) soovivad meediatekstide analüüsimisel läheneda deduktiivselt – esmalt kriitiliselt kogu teksti, siis lausete ja lõpuks sõna/fraasi tasemel. Eesmärgiks on välja tuua teksti omadused, mis on kõige olulisemad ja näivad manipuleerivat lugejatega. Teksti puhul on oluline esmalt välja tuua teksti tüüp ehk žanr (nt uudised eeldatakse olevat neutraalsed ja objektiivsed) ning seejärel jälgida, kuidas teksti sisu on esitatud, milliseid vaatenurkasid on kasutatud, mida on rõhutatud või tahaplaanile jäetud jm (Huckin, 1997, pp. 78-84; McGregor, 2004). Seega on erinevate lähenemiste eesmärgiks tuua välja kasutatud freimid ja neis peituv ideoloogia.

Meediatekstides peituvate ideoloogiliste tähenduste ehk freimide väljatoomiseks kasutatakse teksti kui terviku analüüsimisel sageli Huckini (1997, pp. 78-84) väljapakutud ja McGregori (2004) süstematiseeritud kriitilise diskursusanalüüsi klassikalisi põhimõtteid: 1) tähenduslike fotode, visandite jm illustratsioonide valik ja asukoht; 2) teatud seisukohtade esiletoomine pealkirjades ja võtmesõnadena; 3) mõnede faktide, teemade ja käsitluste osaliselt või täielikult väljajätmine; 4) teatud eelduste, seisukohtade jm edastamine alternatiivide välistamiseks ja 5) kaartide segamine autoriteetsetele allikatele (isikutele või institutsioonidele) viitamisega.

Nii nagu kogu teksti, saab ka üksikuid lauseid freimida. Üksikute lausete, fraaside ja sõnade analüüsimisel on magistritöös otstarbekas vaadelda Huckini (1997, pp. 78-84) ja McGregori (2004) väljapakutud järgmisi manipuleerimise vorme:

- teemastamine (*topicalization*) ehk millist ideoloogilist seisukohta püütakse edastada;
- võimuhete esinemine lauses, st milline institutsioon, kelle üle ja miks võimu omab (sageli jääb nimetatud konstruktsioon alateadvuse tasemele);
- informatsiooni osaline või täielik väljajätmine, nt nominaalvormide (tegusõna konverteerimine nimisõnaks) ja umbisikulise tegumoe kasumine;
- teatud retooriliste seisukohtade esitamine, sealjuures sageli autoriteetidele viidates;
- mitmetähenduslike vihjete ja kommentaaride esinemine ning faktide segamine lugeja eksitamiseks;
- eritähenduslike sõnade ja varjundite, sh metafooride kasutamine (nt meeleavaldaja vs protestija);
- sõnade ja fraaside tonaalsus (sõbralik, ametlik, neutraalne jm) ning modaalsus (grammatiline kõneviis, nt „on“, „peab“, „kindlasti“, „arvatavasti“ jm esinemine).

Järelikult on diskursusanalüüs keele uurimine sotsiaalses, kultuurilises ja poliitilises kontekstis, mis toob esile seosed keelekasutuse ja võimu vahel (McGregor, 2004).

Lähtuvalt eeltoodust võib kokkuvõtvalt väita, et meediatekstid sõltuvad ühiskonna sotsiaalsest ja ajaloolisest kontekstist, mistõttu tekstid kujutavad endast kollektiivse identiteedi väljendust. Meedia võimaldab ühelt poolt edastada mitmekesisist informatsiooni, arutelusid ja seisukohtasid, kuid teisalt on meedia muutunud poliitilise võimu rakendamise vahendiks – välispoliitika kujundajad konstrueerivad meedia abil oma huvidele vastava kuvandi riigist. Lisaks meediakanali omanike poliitilistele ja ideoloogilistele eesmärkidele, mõjutavad meediatekstide valikut ja vaatenurka ajakirjanike kultuuriline taust ja identiteet. Poliitiline võimueliit püüab ajakirjanike kaasabil domineerida nii demokraatlike kui ka mittedemokraatlike maade meedias ning edastada freimide kui sotsiaalsete ja ideoloogiliste keelekonstruktsioonide abil tähendusi poliitilistel ja sotsiaalsetel teemadel enda huvidest ja vaatenurgast lähtuvalt. Seega püütakse meediasisuga mõjutada avalikku arvamust, vaateid ja käitumist, mis omakorda on seotud teate saatja identiteedi ja kultuurilise taustaga. Meediatekstides esinevate keeleliste konstruktsioonide peidetud tähendusi ja poliitilist ideoloogiat aitab välja tuua meediateksti kui terviku ning lausete ja sõnade/fraaside kriitiline diskursusanalüüs.

1.3. Venemaa neoautoritaarne meediamaastik

Meediuuringud (Becker, 2014; Lee, 2008; Lipman, 2014; Richter, 2008; Rollberg, 2014; Sharafutdinova, 2012) näitavad, et postsovetlikus inforuumis ei saa rääkida vabast ajakirjandusest ning seda eriti Vene Föderatsiooni puhul, kus võimueliit, kontrollides täielikult meediat, kasutab ajakirjandust poliitilise mõjutusvahendi ja propagandamasinana avaliku arvamusega manipuleerimiseks. Nimetatud uuringutest selgub, et Venemaa riiklikult kontrollitud meediasüsteemi eesmärgiks on edastada valitseva režiimi väärtushinnanguid ja ideoloogiat ning neutraliseerida vähimadki vaba ajakirjanduse alged. Kui varasemad meediuuringud (Lee, 2008; Price & Krug, 2000; Sharafutdinova, 2012) käsitlevad Venemaa meediaruumi nõukogudeaegse propaganda traditsioonide jätkamise edendajana, siis muutunud julgeolekupoliitilisest olukorrast lähtuvalt rõhutatakse hilisemates uuringutes (Becker, 2014; Lipman, 2014; Rollberg, 2014) Venemaa jätkuvat tendentsi karmistada piiranguid meediavabadusele.

Mitmed autorid (Becker, 2004; Becker, 2014; Price & Krug, 2000) käsitlevad tänapäeva Vene meediat kui neoautoritaarset meediasüsteemi, kus 1) riigimanduses oleval meedial on piiratud autonoomia, 2) võtmeisikud on valitsusele poliitiliselt lojaalsed ja 3) juurdepääs meediale on avatud ja eraomandus tolereeritud. Kontrolliks kasutatakse mitmesuguseid

mehhanisme – subsidiumeid, maksusoodustusi, valitsuse poolt tellitud reklaame jm majanduslikke mõjutusvahendeid ning ka legaalseid võtteid soovimatute omanike ja ajakirjanike vastu, kes käsitlevad riigi huve, julgeolekut ja mainet puudutavaid teemasid. Nerone (1995, p. 38) sõnul on aga autoritarism kommunikatsioonis võimalik kõikjal, kus eksisteerib autoritaarne võim, mis piirab, survestab või suunab inimeste mõtteid ja seisukohti.

Becker (2004, 2014) ja Ognyanova (2010) toovad välja, et kuigi Nõukogude Liidu ja praeguse Venemaa mittedemokraatlike meediasüsteemide vahel on märkimisväärseid erinevusi, st meediavabaduse, omanike, suhtelise autonoomia, meediasisu kontrolli ja mitmekesisuse ning ideoloogia rolli ja õiguskaitse osas, pole eelnimetatud kahe ajakirjanduse vahel olulisi süsteemseid erinevusi. Samas toob Smaele (2007) välja, et kui Nõukogude Liidus oli informatsioon pigem privileeg kui õigus, siis postsovjedlikus Venemaal on õigus informatsioonile õiguslikult tagatud, tsensuur keelatud ja riigisaladused seadusega määratletud. Seega ei saa Venemaa puhul rääkida totalitaarsest või ka post-totalitaarsest meediasüsteemist, mis oli olemas Nõukogude ajal.

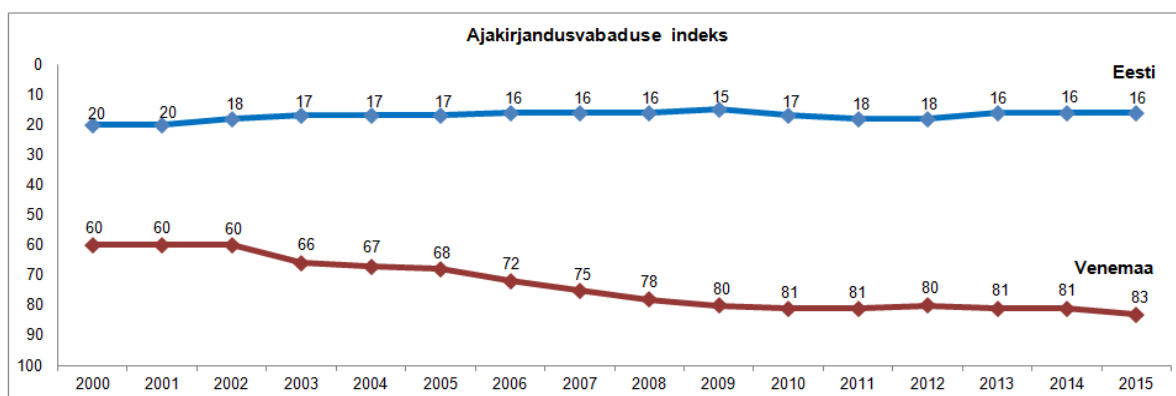
Venemaa meediauuringutes tuuakse sagedamini välja, et kuigi Kremli poliitiline eliit edendab nõukogudeaegse propaganda traditsioonide jätkamist (Lee, 2008), erineb praegune Venemaa neoautoritaarne meediasüsteem oluliselt Nõukogude Liidu utilitaristlikust meediasüsteemist (Becker, 2004; Sharafutdinova, 2012). Sellegi poolest ühendab neid suunatus autoritaarsuse tugevdamisele (Rollberg, 2014) ja vaba ajakirjanduse mahasurumisele (Lipman, 2014). Demokraatlikust meediasüsteemist erineb aga Putini aegne neoautoritaarne ajakirjandus nii autonoomsuse, õiguskaitse, sisukontrolli ja ideoloogia, kui ka teemade mitmekesisuse poolest (Becker, 2004; Lipman & McFaul, 2001). Samas on mõningad demokraatliku ajakirjanduse elemendid tolereeritud neoautoritarismis, andes sellega Kremlile nii siseriiklikku kui ka rahvusvahelist näilist demokraatlikku legitiimsust (Becker, 2004; Becker, 2014).

Kui Venemaal valitses 1990ndatel nii trükimeedias kui ka televisioonimaastikul mitmekesisus, lubatud oli võimude mõningane kritiseerimine ja eksisteeris suhteliselt väike valitsusepoolne kontroll meedia üle (Bairrett, 2015; Becker, 2004; Belin, 2002; Lipman & McFaul, 2001; McNair, 2000, p. 83), siis Putini-aegne Venemaa on märkimisväärselt piiranud pressivabadust ning edendanud vägivalda ja repressioone sõltumatute ajakirjanike vastu (Becker, 2003; Becker, 2014; Gessen, 2000; Richter, 2008). Kuigi Venemaa president Vladimir Putin rõhutas 2000. aastal, et tõeliselt vaba meediata ei jää demokraatia Venemaal ellu ja ei suudeta üles ehitada kodanikuühiskonda, on Venemaa massimeedia sellele

vaatamata degradeerunud poliitilise propaganda vahendiks ja kaotanud rahva usalduse (Lee, 2008). President Putin on piiranud oluliselt juurdepääsu informatsioonile – lisaks riigi- ja ärisaladusele keelatakse konfidentsiaalse teabe ettekäändel ka poliitiliselt „ebakorrektse“ ja ideoloogiliselt tundliku informatsiooni avaldamist meediakanalites (Hedwig, 2007; Lipman, 2014; Richter, 2008).

Venemaa peamised meediaväljaanded on tugevalt seotud Kremliga, sest riigi ja kohaliku omavalitsuse omandis on otseselt või volitatud esindajate kaudu (nt *Gazprom-Media*, *Rahvuslik Media Grupp* ja *Rossiia Bank*) kõik suuremad tele- ja raadiokanalid ning olulisemad üleriigilised ajalehed ja uudisteagentuurid (Becker, 2014; Lipman, 2014). Samuti kontrollib riik üle 60 protsendi Venemaa ligikaudu 45000st regionaalsest ja kohalikust ajalehest ja ajakirjast (Федеральное агентство по печати и массовым коммуникациям, 2015). Eeltoodust võib järeldada, et Kremli meediapoliitika põhisuunaks on riigiomanduses olevate telejaamade ja ajakirjanduse domineerimine meediamaastikul. Valitsuse rahalised eraldised meediaettevõtetele on aga oluline vahend mõjutamaks meediaväljaannete sisu, trükkimist ja levitamist (Freedom House, 2015).

Rahvusvahelise organisatsiooni Freedom House'i (2015), mille uuringutele teadusartiklites sageli viidatakse (sh Bairett, 2015; Becker, 2004; Brenton, 2011; Toepfl, 2013), läbiviidud uuringu „Freedom of the Press 2015“ põhjal asetses Venemaa ajakirjandusvabaduse indeksis 199 riigi seas koos Etiopia ja Saudi Araabiaga 180.-182. kohal. Kuigi Venemaa meediat on viimastel aastatel uurinud erinevatest aspektidest paljud autorid, sh Bairett (2015), Becker (2014), Lee (2008), Lipman (2014), Rollberg (2014), Sharafutdinova (2012), valitseb akadeemiline konsensus, et olukord meediavabaduses on Venemaal aasta-aastalt halvenenud. Näiteks Freedom House'i Venemaa ajakirjandusvabaduse indeks langes 2015. aastal võrreldes eelneva aastaga 81-lt 83-le, vt joonis 2.

Joonis 2. Ajakirjandusvabaduse indeks Eestis ja Venemaal 2000-2015, 0-st (vaba) 100-ni (mitte vaba) (Freedom House, 2015; autori koostatud)

Alates **2014. aasta algusest**, kui Venemaa sekkus Ukraina konflikt, on propagandistlik sisu Vene meediaväljaannetes ja rangemad piirangud opositsioonilistele vaadetele intensiivistunud. Enamus opositsioonilisi meediakanaleid on suletud, vaid üksikud sõltumatud meediakanalid on jätkanud; nt populaarsed *online* meediaväljaanded Lenta.ru ja Russkaya Planeta muutsid toimetuse poliitikat pärast peatoimetajate vallandamist. Ka Kremli kontrolli all oleva trükiajakirjanduse teemade ring ja arvamuste paljusus on vähenenud drastiliselt. Samas on märkimisväärselt palju tähelepanu pööratud Ukraina ja Süüria sündmustele ning meelelahutuslikule sisule. (Freedom House, 2015)

Kuigi riigi rohkem kui 400 päevalehte pakuvad sisult erinevaid teemasid, käsitletakse olulisi teemasid nagu valimisi, korrupsiooni, finantskuritegevust, etnilist konflikt, terrorismi ja välispoliitikat väga harva vaatenurgast, mis ei järgi valitsuse ametlikke seisukohtasid. Sügavamaid poliitilisi arutelusid ilmub vaid üksikutes ajalehtedes, ajakirjades ja uudisteportaalides, mis tegutsevad teadmises, et valitsusel on võimalik neid igal ajal sulgeda. Väiksemad uudisteportaalid ja kohalik meedia avaldavad harva rahvusvahelisi ja riiklikke uudiseid, ja kui nad seda teevad, siis üldjuhul on see kordustrükk riiklikust meediast. Seega on Vene meediaturg tugevalt moonutatud, sest riik domineerib jõuliselt. (Bairrett, 2015; Becker, 2004; Richter, 2008; Freedom House, 2015; IREX, 2015)

Lisaks jõustus 2014. aasta alguses Putini allkirjastatud föderaalseadus nr. 398-F3 (Федеральный закон Российской Федерации от 28 декабря 2013 г. N 398-ФЗ, 2013), mis võimaldab riigi telekommunikatsiooni ja massimeedia regulaatoril „Roskomnadzor“ blokeerida meediaväljaanded, mis õhutavad vägivalda või levitavad opositsioonilisi ja muid ebaseaduslikke vaateid. Seega on nimetatud seadus legitiimseks instrumendiks sõltumatu ja opositsioonilise meedia tegevuse piiramisel. Vähemalt kaks valitsuse tegemistesse kriitiliselt suhtunud ajakirjanikke surid 2014. aastal ebaselgetel asjaoludel, opositsioonilisi ajakirjanikke on süüdistatud laimus, ekstremismis ja fabritseeritud kuritegudes ning saadetud vanglatesse või psühhiaatriakliinikutesse – eesmärk on luua ebakindlust ja piirata veelgi ajakirjandustegevust (Bairrett, 2015; Brenton, 2011; Freedom House, 2015). Kokkuvõtvalt öelduna on valitsusel piisavalt juriidilisi vahendeid opositsiooniliste ajakirjanikega tegelemiseks.

Siinjuures on oluline märkida, et kuigi Venemaa meediamaastikku iseloomustab valitsuse kasvav surve, politiseeritud kohtusüsteem, korrumppeerunud maksuinspektorid ja vähesed sõltumatutes meediaväljaannetes töötavad ajakirjanikud (Bairrett, 2015; Becker, 2004; Belin, 2002; Brenton, 2011; Freedom House, 2015; IREX, 2015), usaldavad venemaalased meediakanaleid. Vastavalt Ülevenemaalise Avaliku Arvamuse Sihtasutuse (*Всероссийский*

центр изучения общественного мнения – ВЦИОМ) 2014. aasta kevadel läbi viidud uuringutele (FOM, 2014), usaldasid 62% vastanud venemaalastest riiklikke meediakanaleid, 54% aga leidsid, et riigi huvides on igati aktsepteeritav teatud teemadel ja küsimustes informatsiooni moonutada ning 72% arvas, et riigi huvides võib keelata informatsiooni avaldamast.

Tulenevalt eeltoodud uuringutest ja seisukohtadest võib kokkuvõtvalt välja tuua, et Venemaa puhul ei saa rääkida vabast ja demokraatlikust meediast lääne demokraatia mõistes, sest:

- riik on omandanud kõik olulisemad ülevenemaalised ja kohalikud meediakanalid;
- välja on töötatud õiguslikud regulatsioonid meediavabaduse piiramiseks;
- opositsioonilised toimetajad ja ajakirjanikud on asendatud lojaalsematega;
- nõukogudeaegse propaganda traditsioonide jätkamine Kremli poolt;
- massimeedia on degradeerunud poliitilise propaganda vahendiks;
- meediakanalites edastatakse enamasti vaid Kremli ideoloogiat, meelelahutust või sotsiaalse konservatismi teemasid;
- jätkuv tendents karmistada piiranguid meediavabadusele.

Täielik kontroll meedia üle võimaldab Kremlil lihtsamalt kasutada „**pehmet jõudu**“, kui sihtauditooriumi teadlikkust, hoiakuid ja käitumist mõjutavat konstruktsiooni oma poliitiliste eesmärkide saavutamiseks massimeedia kaudu (Buhmann & Ingenhoff, 2015; Feklyunina, 2015; Nye, 2004 ja 2013). Samuti võimaldab see konstrueerida välisriigist just sellise kuvandi nagu poliitilise režiimi huvid nõuavad. Vene Föderatsiooni välispoliitika kontseptsioonis määratletakse „pehme jõud“ kui välispoliitiliste ülesannete realiseerimise instrument, mis keskendub kodanikuühiskonnale, info- ja kommunikatsioonivahenditele ning humanitaarsetele võimalustele, olles alternatiiviks klassikalise diplomaatia meetoditele ja vahenditele (КАРО, 2013 ja 2016; Концепция внешней политики Российской Федерации, 2013). Kuid mitmed autorid, sh Burlinova (2015) ja Feklyunina (2015) argumenteerivad, et Moskva arusaam „pehmest jõust“ on erinev Nye'i kontseptsioonist ja meenutab pigem nõukogudeaegset propagandat.

Teiselt poolt kujutab „pehme jõud“ endast riigi kollektiivsest identiteedist tuleneva kuvandi tunnetuslikku ja emotsionaalset mõõdet (Buhmann & Ingenhoff, 2015). Feklyunina (2015) märgib, et 21. sajandi esimese kümnendi keskpaigast on Venemaa valitsevaks identiteediks olnud idee „vene maailmast“ – kogukonnast, mis põhineb vene keelel, kultuuril ja ühisel kuulsusrikkal minevikul. Samas rõhutab ka välisminister Lavrov (2015), et Venemaa

välispoliitiline prioriteet on vene maailm. Kuivõrd Roselle, Miskimmon ja O'Loughlin (2014) märgivad, et poliitiline võim kasutab meediakanalites järjest rohkem oma eesmärkide saavutamiseks strateegilisi narratiive, siis võib magistritöö autori hinnangul mõistet „vene maailm“ (sh „inimõiguste kaitse“) käsitleda Kremli režiimi peanarratiivina. Lisaks argumenteerib Sharafutdinova (2012), et viimastel aastatel on Kremli juhtkonna negatiivne antikommunistlik suhtumine asendunud positiivse kommunistliku mineviku identiteediga. Seega püüab Venemaa poliitiline võim meedia abil diskursiivselt konstrueerida kollektiivsel mälul ja ideoloogilistel narratiividel põhinevat vene maailma identiteeti.

Hindamaks riigi poolt massimeedias kasutatava „pehme jõu“ kaalukust, tuleb Feklyunina (2015) hinnangul analüüsida mil määral on diskursiivselt konstrueeritud kollektiivne identiteet ja rahvuslikud huvid teise riigi poliitilise võimu ja avalikkuse poolt aktsepteeritud või tagasi lükatud. Lisaks tuleb uurida riigi võimet mõjutada teise riigi välis- ja sisepoliitilisi otsustamisprotsesse. Kuid siinjuures on oluline mõista, et sihtauditoorium ei ole kaugeltki homogeenne, mistõttu erinevad ühiskonna liikmed (rahvuselt, kultuurilt, hariduselt, usutunnistusest jm) tõlgendavad meediakanalites edastatud sõnumeid erinevalt. Isegi kui riigivõim ei aktsepteeri edastatud seisukohtasid ja väärtuseid, võivad nad oluliselt mõjutada mõnda elanikkonnarühma, mille esindajad, sõltuvalt ühiskondlikkust positsioonist ja mõjukusest, võivad omada märkimisväärset tähtsust riigi huvide ametliku diskursuse tõlgendamisele. Järelikult täidab „pehme jõud“ mõjutusvahendina seda enam oma eesmärki, mida rohkem riigi kollektiivne identiteet on aktsepteeritud mõjutatava riigi sihtauditooriumi poolt ja mida enam on nende esindajatel mõjuvõimu kaasa rääkida poliitilistes otsustamisprotsessides. (Feklyunina, 2015)

Eesti kontekstis toob KAPO (2016) välja, et Venemaa poliitilise mõjuvõimu suurendamiseks kasutab Kreml meedia vahendusel kõiki võimalusi, et lõhestada Euroopa Liitu ja NATOt ning külvata ühiskonnas segadust ja takistada lõimumist. Endiselt käsitletakse vähemusrahvuste diskrimineerimist ja püütakse ilustada kommunistlikku minevikku. Samas uute suundumustena võimendatakse vastandumist pagulastele ja õhutatakse segregatsiooni (KAPO, 2016). Samuti märgitakse siseturvalisuse arengukavas (STAK 2015-2020, 2014), et Venemaa arendab pidevalt informatsioonilise mõjutustegevuse instrumente, sest propaganda kanalina on Venemaa riiklikult kontrollitaval meedial suur mõju. Järelikult püüab Venemaa tekitada ühiskonnas ebastabiilsust, et takistada lõimumist ja vähendada ühiskonnaliikmete sidusust. Teisiti öelduna on Venemaa eesmärgiks vähendada eestimaalaste turvatunnet.

Lähtuvalt eeltoodust on president Putini suund neautoritaarsele meediasüsteemile süvendanud trendi, milles „informatsiooni julgeoleku“ tagamise ettekäändel on piiratud infovoogude vaba levik ning Venemaa meedia on muutunud valitsuse propagandavahendiks ja vaba ajakirjandust praktiliselt enam ei eksisteeri. Seega on Venemaa meedia pigem poliitiliseks mõjutusvahendiks kui kodanikuühiskonna kaitseks ja seda kasutatakse avaliku arvamusega manipuleerimiseks. Kokkuvõtvalt öeldes on Venemaa juhid mõistnud, et retoorilised freimid ja diskursiivsed praktikad, kui riigi „pehme jõud“, on poliitilise protsessi lahutamatu osa, eriti kui autoritaarne režiim vajab legitiimsust, kasutades teadlikke ja sihikindlaid ideede ja freimide strateegiaid oma eesmärkide elluviimiseks. Seetõttu kontrollib Venemaa võimueliit erinevate meetoditega täielikult traditsioonilist ja *online* meediat ning kasutab seda oma poliitilise ideoloogia levitamiseks.

2. EESTIT PUUDUTAVATE TEEMADE KÄSITLUS

VENEMAA *ONLINE*-MEEDIAS

2.1. Valim ja uurimismetoodika

Venemaa perioodilist trükimeediat, nende digitaalsete versioonide ning online vahendeid sertifitseeriva ja kontrolliva ettevõtte *Byuro tiraznovo audita* (vene keeles: *Бюро тиражного аудита – ABC Россия*) (2014) ja *The School of Russian and Asian Studies* (SRAS, 2014) andmetel oli 2014. aastal Venemaal rohkem kui 40 000 registreeritud ajalehte, ajakirja ja uudisteportaalid, neist suurima lugejaskonnaga üleriigiliste ajalehtede *online* versioonid ja külastatavad uudisteportaalid on toodud järgnevas tabelis 2 (UserExp, 2015).

Tabel 2. Venemaa külastatavad/loetavad uudisteportaalid 2015. a (UserExp, 2015; autori koostatud)

Uudisteportaal	Portaali tüüp	*Unikaalsete külastuste arv päevas (2015)	*Unikaalseid külastajaid aastal 2015
RBK.ru	uudisteportaal	297 000	114 000 000
Lenta.ru	uudisteportaal	219 000	93 000 000
RIANovosti.ru	uudisteportaal	185 000	79 000 000
Vesti.ru	uudisteportaal	126 000	52 000 000
Gazeta.ru	uudisteportaal	121 000	49 000 000
Lifenews.ru	uudisteportaal	116 000	45 000 000
Komsomolskaja Pravda	ajakirja <i>online</i> versioon	102 000	40 000 000
1TV.ru	uudisteportaal	100 000	38 000 000
Rossiiskaja Gazeta	ajakirja <i>online</i> versioon	72 000	29 000 000
Newsru.com	uudisteportaal	68 000	31 000 000
NTV.ru	uudisteportaal	66 000	29 000 000
Argumentõ i Faktõ	ajakirja <i>online</i> versioon	65 000	28 000 000
Moskovski Komsomolets	ajakirja <i>online</i> versioon	65 000	28 000 000
Kommersant	ajakirja <i>online</i> versioon	61 000	28 000 000
Interfax.ru	uudisteportaal	52 000	20 000 000

* külastuste arv on fikseeritud internetiliiklust seirava programmiga UserExp (UserExp, 2015)

Esmalt leiti Venemaa loetavad/külastatavad uudisteportaalid järgmiste kriteeriumite alusel (vt tabel 2);

- Venemaa uudisteportaalil on vähemalt 50 000 unikaalset külastust päevas;
- kaasatud on nii üleriigiliste ajalehtede *online* versioonid kui ka uudisteportaalid, millel puudub trükiversioon;
- uuritav periood hõlmab ajavahemikku 01. jaanuarist kuni 31. detsembrini 2015. a.

Leitud uudisteportaalidest võeti vaatluse alla kolm kõige loetumat/külastatumat (*edaspidi loetumat*) portaali – *RBK.ru*, *Lenta.ru* ja *RIANovosti.ru*, ning neli vähem loetud portaali – *Interfax.ru*, *Kommersant*, *Moskovski Komsomolets* ja *Argumentõ i Faktõ*. Vähem loetud portaalid kaasati eesmärgiga selgitada välja, kas loetumate ja vähem loetud portaalide artiklid erinevad temaatikalt, tonaalsuselt, žanrilt jm näitajatelt. Vähem loetutest valiti kolme uudisteportaaali asemel neli, sest portaalide *Moskovski Komsomolets* ja *Argumentõ i Faktõ* unikaalsete külastuste arvud nii päevas kui ka aastas olid 2015. aastal arvuliselt ligilähedaselt võrdsed (vt tabel 2, lk 31).

Viimaseks valimi määratlemise kriteeriumiks oli Eesti kajastatus meediaartiklites (portaalide otsingumootorites otsingusõna "*Эстония*"). Magistritöös ei analüüsita uudisteportaalide blogisid ja foorumeid ning portaale, millel on küll suur lugejaskond, kuid mis kajastavad vaid teatud teemakategooriaid, nt sport, autod, kino, jahindus ja kalandus, ost-müük, reklaam jm. Samuti pole kaasatud portaale, mis koondavad uudiseid teistest meediakanalitest, nt *YandexNovosti.ru*, *NovostiMail.ru*, *RamblerNovosti.ru* ja *SMI2.ru*. Seega kasutati käesolevas magistritöös **eesmärgistatud valimit** (*purposive sampling*) (Teddlie & Yu, 2007), millega püüti hõlmata nii Venemaa siseriiklikku kui ka välismaal elavat võimalikult suurt vene keelt kõnelevat lugejaskonda, kui peamist sihtrühma, kellele meediatekstitid olid mõeldud. Kuna Eesti kuvandi väljaselgitamiseks valiti analüüsi tasandiks riigi tasand rahvusvaheliste suhete süsteemis, siis kuvandit vaadeldakse kui riigi „pehmet jõudu“, et mõjutada sihtauditooriumi teadlikkust, hoiakuid ja käitumist (Buhmann & Ingenhoff, 2015; Nye, 2013). Seega iseloomustavad Eesti kuvandit rohkem nende uudisteportaalide artiklid, millel on suurem lugejaskond.

Järgnevas tabelis 3 on toodud valimi kirjeldus, st analüüsitavate artiklite arvud ja osakaalud ning andmete kogumise perioodid uudisteportaalide lõikes.

Tabel 3. Venemaa uuritava *online*-meedia valimi kirjeldus (autori koostatud)

Uudisteportaal	Artiklite arv	Artiklite arvu osakaal	Andmete kogumise periood
Argumentõ i Faktõ	275	6%	5.-14. oktoober 2015
Interfax.ru	428	8%	16.-30. oktoober 2015
Kommersant	476	9%	31. oktoober - 12. november 2015
Lenta.ru	426	10%	12.-28. november 2015
Moskovski Komsomolets	594	11%	28. november - 21. detsember 2015
RBK.ru	361	13%	27. detsember 2015 - 8. jaanuar 2016
RIANovosti.ru	1914	43%	8. jaanuar - 26. veebruar 2016
KOKKU:	4474	100%	5. oktoober 2015 - 26. veebruar 2016

Tabelist 3 (vt lk 32) ilmneb, et eeltoodud kriteeriumite alusel moodustatud eesmärgistatud valimisse kuulus Venemaa seitsme loetuma uudisteportaali **4474 artiklit**, mis 2015. aastal käsitlesid suuremal või vähemal määral Eestit. Kõige rohkem kuulus valimisse portaali *RIANovosti.ru* meediatekste (1914 artiklit), mis moodustasid 43% kogu valimi artiklite arvust. Samuti on tabelis 3 toodud andmete kogumise perioodid portaalide lõikes.

Venemaa uuritavates portaalides Eestit 2015. aastal käsitlevate artiklite analüüsimiseks ja Eesti kuvandi väljaselgitamiseks valiti uudisteportaalide ja meediatekstide **kvantitatiivne ja kvalitatiivne sisuanalüüs** (Krippendorff, 2004, p. 5; McQuail, 2003, lk 293). Nagu eespool nimetatud, on magistritöö analüüsi tasandiks riigi tasand rahvusvaheliste suhete kontekstis, mistõttu täpsemate ja objektiivsemate uurimistulemuste saamiseks otsustati magistritöös suurema arvu loetumate uudisteportaalide ja meediatekstide kasuks. Andmete töötlemisel kasutati integreeritud analüüsi meetodit ehk **kategooriate kontent- ja diskursusanalüüsi** (Creswell, 2014; Elo, *et al.*, 2014; Flick, 2009; Niglas, 2004; Tooding, 2007). Kui kvantitatiivse kontentanalüüsi põhjal koostati andmestiku statistiline analüüs, siis kvalitatiivne kriitiline diskursusanalüüs oli rohkem seotud aktuaalsetele uurimisküsimustele vastuste leidmisega ning nende põhjal üldistavate järelduste esitamisega.

Kaardistavas uuringus (*survey*) kasutati kontentanalüüsi meediatekstide süstemaatiliseks ja objektiivseks kirjeldamiseks – tekstide klassifitseerimiseks, erinevate portaalide ja sisu võrdlemiseks teatud tunnuste esinemissageduste alusel (Lavrakas, 2008, p. 860; McQuail, 2003, lk 293 ja 445). Kvantitatiivse kontentanalüüsi põhjal, mis tagab uuringu statistilise esinduslikkuse, koostati andmestiku statistiline analüüs. Kontentanalüüsi analüüsiüksuseks oli üks artikkel, milles tuvastati selle põhitunnused nagu meediakanal, ilmumise kuupäev, pealkiri, autor, teksti liik (žanr), tonaalsus, illustatsioonid, teemakategooria ja Eesti positsioon artiklis.

Kvalitatiivset kriitilist diskursusanalüüsi kasutati magistritöös meediatekstides esinenud varjatud tähenduste ehk freimide väljatoomiseks. Teisisõnu, analüüsiti kas ja milliseid freime, kui abstraktseid sümbolistlikke kvaliteete ja hermeneutilisi diskursuseid ning freimimise aspekte (retoorikat, ajastust jm) on kasutatud uuritavates artiklites (Azpiroz, 2013; Carter, 2013; van Dijk, 2006). Meediatekstide analüüsimisel läheneti deduktiivselt, st esmalt vaadeldi kogu teksti ning seejärel üksikuid lauseid ja fraase kõige olulisemate freimide ja neis peituva ideoloogia väljatoomiseks (Huckin, 1997, pp. 78-84; McGregor, 2004). Seejuures analüüsiti nii pealkirjasid, võtmesõnasid, seisukohtasid ja illustatsioone, kui ka faktide ja alternatiivide väljajätmist (Huckin, 1997, pp. 78-84; McGregor, 2004).

Teema avamiseks ja uurimisküsimustele vastamiseks moodustati vastavalt sisule seitse peamist **teemakategooriat** (vt lisa 1, lk 77): 1) poliitika, 2) riigikaitse, 3) julgeolek, 4) majandus, 5) kultuur ja sport, 6) sotsiaalteemad ja 7) muud teemad. Peamised teemakategooriad liigendati artiklite sisust lähtuvalt alamkategooriateks, nt poliitikateema on jagatud järgmiselt: sisepoliitika, välispoliitika, president, 9. mai ja NSVList väljaastumine. Muude teemade alla paigutati üksikud artiklid, mida ei saanud eeltoodud kuue peakategooria alla jaotada, nt artikkel regioonis elavatest šaakalitest. Lähtuvalt kategooriatest ja täpsustavatest alamkategooriatest koostati uuritavate meediatekstide kodeerimisjuhend (vt lisa 1, lk 77). Uuritavate uudisteportaalide meediatekstides esinenud koodide ehk käesoleva magistritöö kontekstis freimide süstematiseerimiseks kasutati lisa 1 toodud kodeerimisjuhendit, kusjuures eraldi toodi välja artiklites enim esinenud ja olulisemad Eestit kajastavad nii negatiivsed (vt lisa 2, lk 80) kui ka positiivsed (vt lisa 3, lk 82) freimid. Käesolevas töös analüüsiti olulisemaid uurimistulemusi teemakategooriate lõikes.

Meediatekstide põhitunnused – pealkiri, meediakanal, avaldamise kuupäev, teemakategooria (sh alateema), žanr, algallikas, autor, Eesti positsioon artiklis, tonaalsus, klikkide arv, illustratsioonid, mõjutusvõtted, freimid ja veebiaadress – sisestati ja analüüsiti *MS Access* keskkonnas, mis võimaldas minimeerida sisestusvigu, teha erinevate päringutega mitmetasandilist analüüsi ning luua vajalikke graafikuid ja tabeleid. Magistritöö koostaja hinnangul iseloomustavad Eesti kuvandit laia lugejaskonna kontekstis rohkem need artiklid, millel on suurem loetavus ja kus Eesti positsioon on kesksem. Seetõttu analüüsiti esmalt kõiki valimisse kuuluvaid meediatekste, seejärel eraldi suure loetavusega Eesti-keskseid artikleid ning võrreldi saadud tulemusi.

Eesti **positsioon** uuritavates artiklites määratleti kas keskne, üks Balti riikidest, üks kesketest, üks paljudest või lihtsalt mainitakse. Kui esimesena nimetatud määratlusse kuulusid vaid Eesti-kesksed artiklid, siis teise kõiki kolme Baltimaad võrdselt käsitletud artiklid. „Üks kesketest“ artiklites oli Eesti kõrval olulisel kohal veel mõni riik, nt Eesti ja USA, Balti riigid ja Poola vm. Kui „üks paljudest“ oli näiteks Ida-Euroopa või Euroopa Liidu liikmesriigid, siis „lihtsalt mainitakse“ artiklites oli kesksel kohal mõni muu riik, institutsioon, sündmus või tegevus ning Eestit lihtsalt mainiti, nt ka Eesti osales, Eestis on samuti euro jm.

Lähtuvalt teoreetilises osas käsitletust ja empiirilise uuringu tulemuste sünteesist tuuakse käesoleva magistritöö viimases etapis välja olulisemad järeldused ja esitatakse ettepanekud Eesti-vastasele mõjutustegevusele vastupanuvõime suurendamiseks.

2.2. Meediatekstide kontentanalüüs

Valimi moodustamise kriteeriumitest lähtuvalt leiti Venemaa seitsmest loetumast uudisteportaalist 4474 artiklit (N=4474), mis 2015. aastal kajastasid Eestit. Meediakanalites avaldatud artiklite jaotus teemakategooriate lõikes on toodud järgnevas tabelis. Tabelist 4 ilmneb, et uuritavaid meediaartikleid avaldati enim portaalis *RIANovosti.ru* (1914 artiklit, 43%) ja kõige vähem portaalis *Argumentõ i Faktõ* (275 artiklit, 6%).

Tabel 4. Uudisteportaalide Eestit kajastavate artiklite arv (ja osakaal) 2015. aastal teemakategooriate lõikes (autori koostatud)

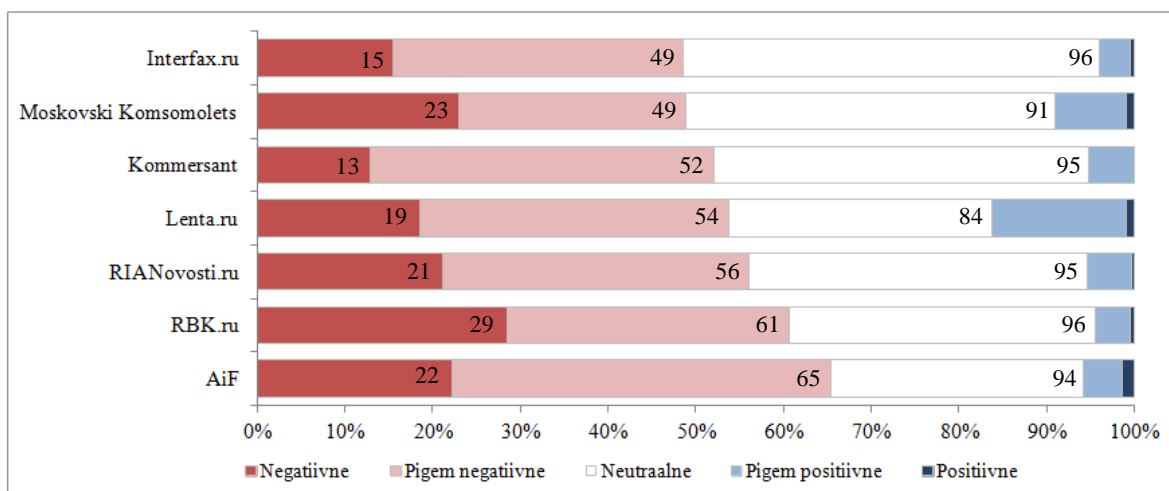
Teemakategooria	RIANovosti	Moskovski Komsomolets	Kommersant	Interfax	Lenta	RBK	AiF
Poliitika	401 (21%)	96 (16%)	75 (16%)	51 (12%)	166 (39%)	54 (15%)	55 (20%)
Riigikaitse	411 (21%)	76 (13%)	73 (15%)	96 (22%)	66 (15%)	87 (24%)	79 (29%)
Julgeolek	462 (24%)	91 (15%)	113 (24%)	125 (29%)	70 (16%)	80 (22%)	41 (15%)
Majandus	297 (16%)	94 (16%)	120 (25%)	99 (23%)	45 (11%)	114 (32%)	41 (15%)
Kultuur ja sport	256 (13%)	194 (33%)	61 (13%)	34 (8%)	54 (13%)	19 (5%)	38 (14%)
Sotsiaalteemad	78 (4%)	34 (6%)	34 (7%)	20 (5%)	20 (5%)	6 (2%)	18 (7%)
Muud teemad	9 (0%)	9 (2%)	0	3 (1%)	5 (1%)	1 (0%)	3 (1%)
KOKKU:	1914 (43%)	594 (13%)	476 (11%)	428 (10%)	426 (9%)	361 (8%)	275 (6%)

Siinkohal kolme kõige loetuma portaali *RBK.ru*, *Lenta.ru* ja *RIANovosti.ru* osakaal moodustas 60% kõigist Eestit 2015. aastal puudutavatest artiklitest. Absoluutarvult avaldati enim julgeoleku- (982) ning kõige vähem sotsiaalteemalisi (210) artikleid. Muud üksikud teemad koondati teemakategooriasse „muud teemad“.

Meediakanalite ja teemakategooriate võrdluses selgus (vt tabel 4), et Eestit puudutavate teemade kajastamisel oli poliitika osakaal suurim portaalis *Lenta.ru* (166 artiklit, 39%) ja väikseim *Interfax.ru*'s (51 artiklit, 12%). Eesti riigikaitset käsitlevaid teemasid leidis osakaalult enim portaalis *Argumentõ i Faktõ*'s (79 artiklit, 29%) ja majandusteemasid *RBK.ru*'s (114 artiklit, 32%). Samuti ilmnas, et Eesti poliitika, riigikaitse ja julgeolekuteemade osakaal oli suurim portaalides *Lenta.ru* (302 artiklit, 70%) ja *RIANovosti* (1274 artiklit, 66%), kuid kultuuri ja spordi ning sotsiaalteemade osakaal oli väikseim portaalis *RBK.ru* (25 artiklit, 7%). Kokkuvõtvalt saab välja tuua, et **kolm loetumat portaali avaldasid Eestist rohkem nn kõvasid teemasid nagu poliitikat, riigikaitset ja julgeolekut kui vähem loetud portaalid**. Seega vähem loetud portaalides oli üldjuhul kultuuri ja spordi ning sotsiaalteemade osakaal suurem.

Artikli üldine toon ehk **tonaalsus** määratleti magistritöö kas negatiivne, pigem negatiivne, neutraalne, pigem positiivne või positiivne. Neutraalsed artiklid olid pigem informatiivse iseloomuga või neutraalselt kirjeldavad meediatekstid. Kui pigem negatiivsed olid kriitilisi või negatiivseid sõnumeid sisaldavad artiklid, milles suhtumine Eestisse ei olnud otseselt negatiivne, siis negatiivsetes artiklites oli ka suhtumine negatiivne. Pigem positiivsete ja positiivsete artiklite korral oli tonaalsuse määratlus analoogne – positiivsed artiklid, milles suhtumine Eestisse ei olnud otseselt positiivne, olid määratletud kui pigem positiivsed ja artiklid, milles ka suhtumine oli positiivne, olid määratletud positiivsetena. Kuid ambivalentsete (positiivsete ja negatiivsete) artiklite puhul lähtuti ülekaalus olevast toonist.

Magistritöö koostaja hinnangul avaldati uuritavates Venemaa meediaportalides 2015. aastal tonaalsuselt 915 negatiivset, 1535 pigem negatiivset, 1728 neutraalset, 274 pigem positiivset ja 22 positiivset Eestit käsitlevat artiklit (N=4474). Seega 55% artiklitest olid tonaalsuselt kas negatiivsed või pigem negatiivsed, 38% neutraalsed ning vaid 7% kas positiivsed või pigem positiivsed. Suhtarvult kõige rohkem Eestit negatiivselt ja pigem negatiivselt käsitlevaid artikleid avaldati portalides *Argumentõ i Faktõ* (65% artiklitest) ja *RBK.ru* (61%) ning kõige vähem portalides *Interfax.ru* (49%) ja *Moskovski Komsomolets* (49%), vt joonis 3.

Joonis 3. Uudisteportalide Eestit kajastavate artiklite tonaalsus 2015. aastal osakaalu järgi (autori koostatud)

Jooniselt 3 nähtub, et Eestit 2015. aastal käsitlevate artiklite tonaalsus vaadeldud portalides oli vähemalt pooltel juhtudest kas pigem negatiivne või negatiivne. Eestit puudutavate vaid negatiivsete artiklite osakaal oli suurim portalides *RBK.ru* (29%) ja *Moskovski Komsomolets* (23%). Siinjuures on oluline tuua välja, et kolme kõige loetuma portaali *RBK.ru*, *Lenta.ru* ja *RIANovosti.ru* artiklid olid küll üldiselt negatiivsemad, kui vähem loetud portalide *Argumentõ i Faktõ*, *Interfax.ru*, *Kommersant* ja *Moskovski Komsomolets* artiklid, kuid keskmine erinevus ei olnud märkimisväärne (4%).

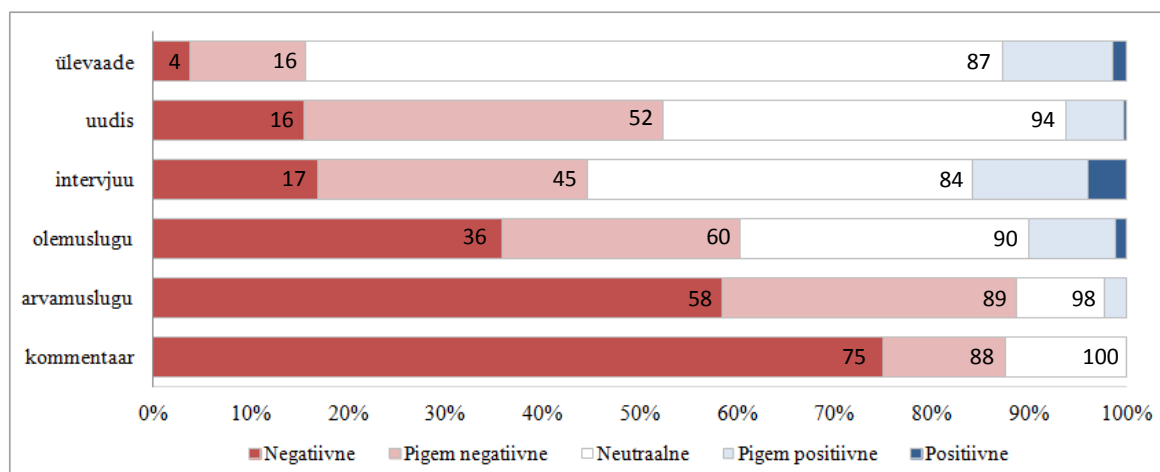
Samas *Moskovski Komsomolets*'is avaldatud Eestit käsitlevad artiklid tõusid esile ka positiivse või pigem positiivse tonaalsuse suurema osakaaluga (8%), siiski oli neid suhtarvult enim portaalis *Lenta.ru* (16%). Ülejäänud viie portaali Eestit puudutavate artiklite positiivse või pigem positiivse tonaalsuse osakaal jäi vahemikku 4-6%. Kui Eestit puudutavate vaid positiivsete meediauudiste osakaal ulatus 1%-ni vaid portaalis *Argumentõ i Faktõ*, siis ülejäänutel oli see nullilähedane. Seega **kajastati Eestit Venemaa uuritavates meediaportalides 2015. aastal üldiselt negatiivses valguses** – Eestit negatiivses vaates käsitlevate artiklite osakaal erinevates portalides jäi vahemikku 49-65%. Seejuures ei saa väita, et loetumate portalide Eestit käsitlevad artiklid oleksid märgatavalt negatiivsemad vähem loetud portalide meediatekstidest.

Uuritavate meediatekstide (N=4474) **pealkirjades** esines sõna Eesti (vene keeles: *Эстония*) 1328 artiklis, st 30% kõikidest artiklitest. Kuid neist Eesti-kesksed olid vaid 1211 artiklit. Ülejäänud meediatekstides oli Eesti positsioon 55-s „üks Balti riikidest“, 37-s „üks kesketest“, 16-s „üks paljudest“ ja 9-s „lihtsalt mainiti“. „Lihtsalt mainitud“ artiklite pealkirjades esines küll Eesti, kuid Eestit ennast artiklites ei käsitletud, nt poliitikute riigivisiidid, sõjaväelaste külastused või spordivõistlused. „Üks paljudest“ artiklite pealkirjades nimetati Eestit koos paljude teiste riikidega, kuid seejuures ei olnud Eesti positsioon keskne.

Artikli teksti liik ehk **žanr** määratleti uurimistöös kui uudis, arvamislugu, intervjuu, kommentaar, olemislugu või ülevaade. Paljudel juhtudel oli artikli žanr portaali poolt juba määratletud. Uurimistöös lähtuti žanri määratlemisel sellest, et uudis on lühike faktipõhine tekst, milles autori seisukohtasid ja arvamusi avaldamata edastatakse mingi teade, mis üldjuhul pole vanem kui ööpäev. Kui arvamislugu annab edasi autori seisukohtasid ja arvamusi, mida üldjuhul on ka põhjendatud, siis kommentaar on arvamuloo alaliik, kus autor lisab teemale oma vaatenurga või vastuargumendid. Intervjuus küsitleb ajakirjanik intervjuueeritavat kindlal teemal. Olemislugu on faktidel põhinev pikem kirjutis lugejat kaasahaaravas vormis (sh kasutades ilukirjanduslikke võtteid). Ülevaade on faktipõhine ülevaade sündmustest või nähtustest.

Meediaartikli žanri ja tonaalsuse võrdlemisel selgus, et Eestit puudutavate teemade kajastamisel olid tonaalsuselt vähem negatiivsed ülevaated (16%), samas osutusid negatiivseimaks arvamulood (89%) ja kommentaarid (88%), vt joonis 4 (lk 38). Jooniselt 4 ilmneb, et 2015. aastal ei tuvastatud uuritavates portalides ühtegi Eestit positiivses valguses käsitlevat kommentaari. Kokku leiti eeltoodud kriteeriumite alusel 3504 uudist, 368 olemislugu, 351 arvamislugu, 134 ülevaadet, 101 intervjuud ja 16 kommentaari (N=4474).

Absoluutarvudelt oli kõige rohkem nii negatiivseid (545 artiklit) kui ka positiivseid (12 artiklit) meediatekste uudiste hulgas.

Joonis 4. Eestit puudutavate artiklite žanri tonaalsus 2015. aastal artiklite osakaalu järgi (autori koostatud)

Järgnevalt uuriti uudisteportaalide artiklites viitamist teiste portaalide artiklitele kui algallikatele. Uuringust selgus, et keskmiselt 24% uuritavates artiklites (N=4474) viidati algallikana teistele uudisteportaalidele, vt tabel 5. Tabelist 5 nähtub, et kõige vähem kasutasid viitamist teistele portaalidele *RIANovosti.ru* (6%) ja *Interfax.ru* (15%) ning kõige rohkem *Argumentõ i Faktõ* (70%) ja *RBK.ru* (51%). Enim viidati Venemaa portaalidele *RIANovosti.ru*, *Interfax.ru* või *TASS*. Välismaistest uudisteportaalidest kasutati enim algallikatena portaale *Bloomberg*, *Reuters*, *The Times* ja *Wall Street Journal* ning Vene muudest portaalidest *Rossija Segodnja* ja *Sputnik*.

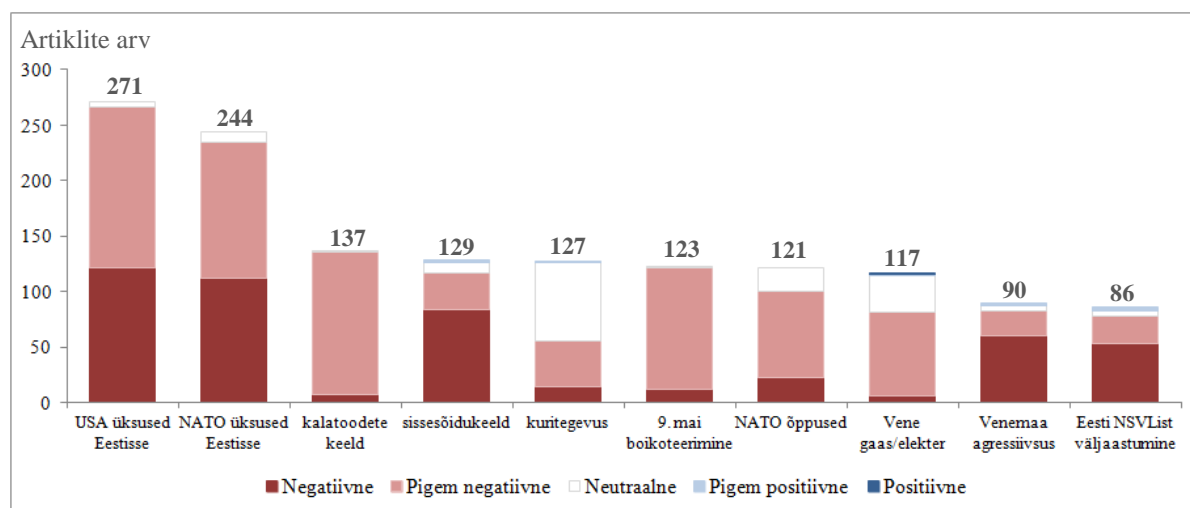
Tabel 5. Eestit käsitlevates artiklites esinevad viitamised teistele portaalidele kui algallikatele portaalide lõikes (autori koostatud)

UUDISTEPOR- TAAL	Artikleid kokku	Viited teistele allikatele	Teiste algallikate osakaal, %	Viited algallikatele				
				Inter- fax	RIA Novosti	TASS	Eesti allikad	muud allikad
RIANovosti.ru	1914	112	6	0	0	0	31	81
Interfax.ru	428	66	15	0	0	0	53	13
Kommersant	476	122	26	32	42	24	15	9
Moskovski Komsomolets	594	196	34	21	100	24	9	42
Lenta.ru	426	202	47	36	33	40	50	43
RBK.ru	361	184	51	23	13	13	64	71
AiF	275	192	70	50	93	20	4	25
KOKKU:	4474	1074	24	162	281	121	226	284

Eesti uudisteportaalidest viidati enim Postimehele (89 artiklis), Delfile (63), err.ee-le (39) ja BNSile (24), kuid viiteid oli ka Eesti Päevalehele (10) ja Äripäevale (1). Kuigi loetuma uudisteportaaali *RIANovosti.ru* Eestit käsitlevates artiklites oli viiteid muudele algallikatele

vaid 6% artiklitest, siis portaalides *Lenta.ru* ja *RBK.ru* esines neid ligikaudu pooltes artiklites. Seega ei saa väita, et loetumad uudisteportaalid avaldasid 2015. aastal rohkem Eestit käsitlevaid originaalartikleid.

Järgnevalt analüüsiti teemade alamkategoriate **esinemissagedusi**, st millised Eestit puudutavad teemad leidsid Venemaa uuritavates uudisteportaalides 2015. aastal enim kajastust ja milline oli nende tonaalsus, vt joonis 5.

Joonis 5. Portalides enim kajastust leidnud Eestit käsitlevad teemad ja nende tonaalsus (autori koostatud)

Kõikidest vaadeldud meediaartiklitest (N=4474) kuulus 32% (N₁₀=1445) joonisel 5 toodud kümne enim kajastust leidnud teemade hulka, kusjuures neist valdav enamus (88%) olid tonaalsuselt negatiivsed või pigem negatiivsed. Artiklitest vaid 1% olid positiivsed või pigem positiivsed. Jooniselt 5 nähtub, et enim avaldati uuritavates portalides artikleid, mis käsitlesid USA ja NATO üksuste toomist Eestisse sõjalise kohaloleku suurendamiseks.

Nimetatud **riigikaitseliste teemade** alla liigitati artiklid, mis kajastasid Eesti riigijuhtide palvet suurendada NATO üksuste kohalolekut Eestis, USA rasketehnika (tankide *Abrams*, soomukite *Bradly* ja liikursuurtükide *Paladin*) osalemist Eesti sõjalistel õppustel ja paigutamist hoiuladudesse Tapal ning USA hävitajate paiknemist Ämari õhubaasis. Täiendavalt said meedias kõrgendatud tähelepanu osaliseks NATO juhtimisstaabi loomine Tallinnas ning kiirreageerimisüksuste valmisoleku ja võimekuse suurendamine. Lisaks käsitleti riigikaitselistest teemadest esinemissageduselt märkimisväärselt palju NATO õppuseid – kokku nimetati Eestis kolmteist erinevat NATO sõjaväeõppust, st Venemaa läänepiiril üks õppus „ei jõudnud veel lõppeda kui algas juba järgmine“. Vaadeldud riigikaitselistes teemades positiivseid või pigem positiivsed meediaartikleid magistrirühma koostaja hinnangul ei esinenud.

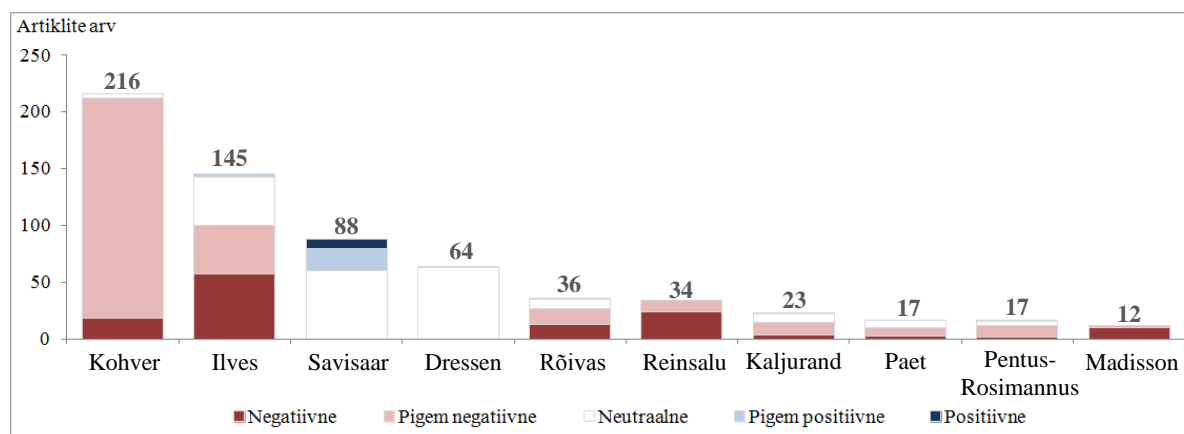
Uuritud meediaartiklites leidis **majandusvaldkonnas** enim kajastamist Eesti (ja ka Läti) kalatoodete ekspordikeeld Venemaale (vt joonis 5, lk 39), sest kalakonservides leiti inimeste tervisele ohtlikku kantserogeenseid aineid – sprotikonserve aga hinnatakse Venemaal kui Baltimaade armastatud delikatesse. Teise majandusteemana avaldati kõige rohkem Vene gaasi ja elektriga seotud artikleid – artiklites toonitati Eesti kavatsust „energiasõltumatus“ nimel lahkuda Venemaa, Valgevene ja Baltimaade ühtsest energiasüsteemist. Samuti peeti Eestit üheks neist riikidest, mis peab gaasiettevõtet *Gazprom* põhjendamatuks monopolseks gaasihinna dikteerijaks ning soovib tõkestada gaasijuhtme *Nord Stream - 2* ehitamist. Vaadeldud majandusteemades tuvastati üks pigem positiivne ja kaks positiivset artiklit. Nimetatutest kaks artiklit sisaldasid vene ärimeeste huvi investeerida Sillamäe naftasaaduste rafineerimistehasesse ja üks puudutas Venemaa odavama gaasi eelistamist.

Eestit puudutavatest **julgeolekuteemadest** leidsid enim kajastamist sissesõidukeelu ja kuritegevusega seotud teemad. Sissesõidukeelu all toodi välja neli järgmist alateemat: 1) Venemaal soovimatute isikute nimekirjas on kaheksa eestlast, 2) Eesti tõkestas Venemaa esinduse osalemise *ENPA* (Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee) konverentsil Helsingis, 3) Eesti tühistas ELi viisad mitmetel ajakirjanikel ja tuntud inimestel, sh vene ajakirjanikest võttegrupil, kirjanik Sadulajevil, akadeemik Tiškovil, meediakoordinaator Perekrestovil ja itaallasel Chiesal ning 4) Eesti võimud ei lubanud Aleksandrovi nimelisel sõjaväeansambliil Eestis esineda. Kuritegevuse valdkonnas leidsid enim kajastamist teemad, mis olid seotud Venemaal kuritegudes süüdimõistetutele Eestis varjupaiga andmisega, Eestist kuritegude organiseerimisega ja Venemaa keeldumisega allkirjastada Eestiga süüdimõistetute vahetamise leping. Täiendavalt rõhutati, et Eesti uurimisasutused ei ole teinud midagi 2007. aastal Pronkssõduri teisaldamise ajal Venemaa kodaniku Ganini tapmise uurimises. Pigem positiivse uudisena toodi ühes artiklis esile, et Eestis, nagu ka Venemaal, võidakse pedofiile kastreerida ning neljas uudises kinnitati etteruttavalt, et Eesti lubab Aleksandrovi sõjaväeansambliil esineda II maailmasõjas saavutatud võidu 70. aastapäeval.

Poliitilistest teemadest leidsid nimetatud meediaartiklites enim kajastamist president Ilvese mitteosalemine 9. mai Võidupäeva paraadil Moskvast, Venemaa „agressiivne“ poliitika ja „oht“ nii Eestile kui kogu Ida-Euroopale ning Baltimaade kuulumine ja väljaastumine NSVList. Siinjuures rõhutati eestlaste ning üldse baltlaste ja poolakate paranoilist hirmu müütilise Vene „agressiivsuse“ ja „ohu“ ees. Samuti olid kesksel kohal Balti riikide NSVList väljaastumise seaduslikkuse uurimine Vene Föderatsiooni Peaprokuratuuris. Peale selle leidis märkimisväärselt palju kajastamist justiitsminister Reinsalu kahjunõue „nõukogude okupatsiooni“ eest ning asepeaminister Rogozini vastulause hüvitamisest

„surnud eesli kõrvades“. Pigem positiivsete uudistena nimetas peaminister Rõivas kahes artiklis Reinsalu algatust nõuda kompensatsiooni mõttetuks ja aegunud küsimuseks, kahes artiklis toodi välja Eesti vabatahtlik ühinemine NSVLiga ja kolmes artiklis välistas Tšehhi president Baltimaade ründamise Venemaa poolt.

Eestimaalastest leidis uuritavates portaalides 2015. aastal ülekaalukalt kõige rohkem meediakajastust Venemaal spionaažis süüdimõistetud Eston Kohver, kellele järgnes Venemaasse kriitiliselt suhtunud president Ilves. Kokku nimetati 2015. aastal erinevates analüüsitud portaalides vähemalt kümnes artiklis kümnet eestimaalast, vt joonis 6. Lisaks leidsid vähemalt kolmes artiklis nimetamist eurosaadik Toom, kindral Terras, erukindral Laaneots ja luuletaja Kaplinski.

Joonis 6. Venemaa uudisteportaalide artiklites 2015. aastal enim kajastust leidnud eestimaalased ja artiklite tonaalsus (autori koostatud)

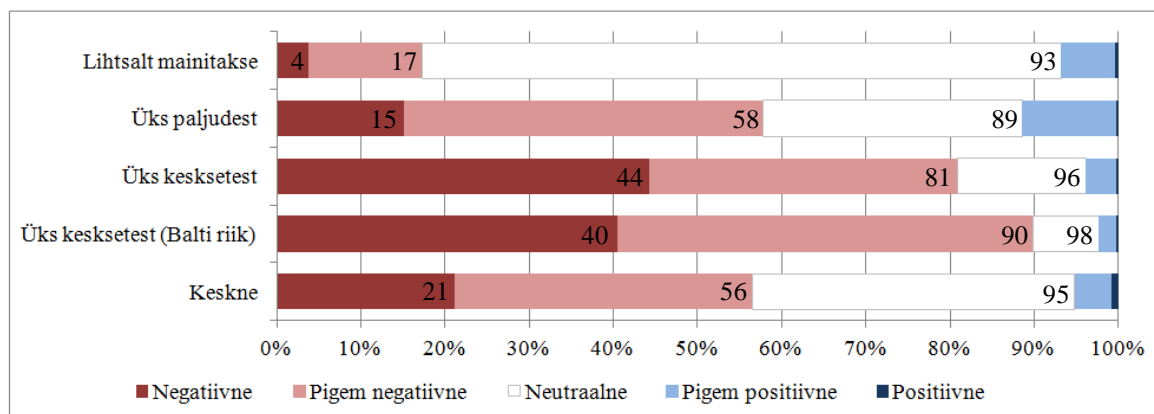
Uuringust selgus, et Eestist pärit enim nimetatud isikuid kajastati analüüsitud artiklites valdavalt negatiivselt, vt joonis 6. Ilmneb, et kõige negatiivsemalt näidati fašismi õigustanud parlamendisaadik Madissoni ja nõukogude „okupatsiooni“ eest Venemaalt kahjutasu nõudnud justiitsminister Reinsalut. Kuigi president kutsus üles kehtestama Venemaa vastu täiendavaid sanktsioone ja nimetas Lõuna-Euroopa riike Putini „kasulikeks idiootideks“, siis käsitleti Ilvese eraelulisi teemasid (lahutust, kihlust lätlannaga, puugihammustust jm) neutraalselt. Teistest rohkem nimetati uudisteportaalides veel peaminister Rõivast, välisministreid Kaljuranda ja Pentus-Rosimannust ning eurosaadik Paetit. Kui enim nimetatud Eestist pärit isikuid kajastati Venemaa meedias üldiselt negatiivselt, siis erandi moodustasid neutraalset tähelepanu leidnud Eestis spionaažis süüdimõistetud ja Venemaale vahetatud Dressen ning pigem positiivselt käsitletud vene vähemuste õiguste kaitsja ja võimude poolt tagakiusatud Savisaar. Kokkuvõtvalt saab välja tuua, et **Savisaar osutus meediaartiklites enim nimetatud persoonidest ainsaks, keda kajastati Venemaa analüüsitud portaalides ka positiivselt.**

Uuritavatest meediaartiklitest (N=4474) 458-s (10%) kasutati võtet, kus neutraalse sisuga artikkel muudeti viimase lausega üldjuhul negatiivseks või toodi sisse Eesti kajastus negatiivselt sõnadega „*Tuletame meelde, et*“ või „*Varem*“ (*Напомним, что* ja *Ранее*). Kõige rohkem kasutas seda uudisteportaal *Argumentõ i Faktõ* – ligi pooltel juhtudel (44%), millele järgnesid *Lenta.ru* 17% ning *RBK.ru* ja *Kommersant* 10%-ga. Vähem kasutasid nimetatud võtet *RIANovosti.ru* (7%), *Moskovski Komsomolets* (6%) ja *Interfax.ru* (4%). Nt räägiti artiklis Kreeka majandusest ning lõpulausega „tuletati meelde“, et Eesti president nimetas Kreekat Putini „kasulikuks idioodiks“ või kirjeldati 9. mai paraadi ettevalmistusi Moskvast ning lõpulausega märgiti, et „varem“ oli mitteosalemisest teatanud Eesti president.

Vaadeldud seitsmest uudisteportaalist kolme, *Argumentõ i Faktõ*, *Moskovski Komsomolets* ja *RIANovosti* artiklitele oli lisatud **külastatavuse** lugeja (nn „klikkide“ arv). Portaali *RBK.ru* 361-st meediatekstist sisaldasid lugejat 86 artiklit ning portaalide *Interfax.ru*, *Kommersant* ja *Lenta.ru* artiklitel puudusid külastatavuse lugejad. Seega oli analüüsitud artiklitest (N=4474) 2866-l (64%) võimalik tuvastada lugemiste arv. Lisas 5 (vt lk 84) on toodud 30 enimloetud artiklit, kusjuures neist 77% olid negatiivse või pigem negatiivse tonaalsusega. Uuringu tulemusel ei saa väita, et teatud teemad oleksid olnud loetumad, sest loetumate seas oli nii poliitika, riigikaitse ja julgeoleku, kui ka majanduse ja kultuuri valdkonda kuuluvaid artikleid (vt lisa 5, lk 84). Näiteks muudest teemadest olid loetumad Eestis müüdavad Venemaata gloobused ja radioamatööri kontakt satelliidiga ESTCUBE-1. Seega teemad varieerusid märkimisväärselt. Vähemalt pool miljonit klikki said artiklid, mis käsitlesid Venemaa peamisi vaenlasi, USA domineerimist Euroopas ja lennuõnnetust Egiptusest, seejuures oli Eesti positsioon kõikides artiklites üks paljudest.

Kuid loetumad artiklid, kus Eesti positsioon oli vähemalt üks kesksetest ja mis said vähemalt 300 000 klikki, kajastasid Eestile nõukoguse „okupatsiooni“ eest kahjutasu maksmist „surnud eesli kõrvades“, president Ilvese poole Euroopa nimetamist „Putini kasulikeks idiootideks“ ehk „*Mis kellelgi meelel, Toomasel keelel*“, III maailmasõja võimalikku puhkemisest tundmatust väikeriigist Eestist ja Ukraina peaminister Jatsenjuki lootust saada Tallinnast finantsabi. Seega olid Eesti-kesksematest artiklitest loetumad atraktiivsete pealkirjade ja sisuga artiklid. Siinjuures on oluline välja tuua, et 54% uuritavatest artiklitest said alla 2000 klikki ja vaid 1% vähemalt 100 000 klikki. Seega **Eestit käsitlevat konkreetset domineerivat teemat Venemaa uuritavates portaalides 2015. aastal ei tuvastatud, mistõttu sõltus artiklite loetavus pigem pealkirjade ja sisu atraktiivsusest.**

Käesolevast uuringust selgus, et Eesti positsioon analüüsitud artiklitest (N=4474) oli 55% vähemalt „üks kesketest“, st kas „üks kesketest“, „üks kesketest (Balti riik)“ või „keskne“. Eesti positsioon oli kesksuse osakaalult väiksem portaalides *Moskovski Komsomolets* (38% artiklitest), *Lenta.ru* (40%) ja *Kommersant* (42%) ning suurim *Interfax.ru*'s (79%). Kuid siinjuures saab välja tuua, et Eestit kajastavate artiklite tonaalsus oli märksa positiivsem neis meediatekstides, kus ta ei olnud üks Balti riikidest või kesksel kohal koos mõne teise riigiga, vt joonis 7.

Joonis 7. Eesti positsioon Venemaa uudisteportaalides artiklite tonaalsuse järgi 2015. aastal (autori koostatud)

Jooniselt 7 ilmneb, et ka positiivsete või pigem positiivsete artiklite osakaal oli väiksem neis artiklites, kus Eestit käsitleti koos Läti ja Leedu või mõne teise riigiga, enamasti kas Poola, USA või Suurbritanniaga. Kuid eeltoodust ei saa järeldada nagu oleksid Läti ja Leedu kuvandid Eesti omast negatiivsemad. Seega **sõltus Eesti positsioon artiklites konkreetsest portaalist, seejuures olid märgatavalt negatiivsemad artiklid, kus Eesti oli üks Baltimaadest või kesksel kohal koos mõne teise riigiga** (v.a Venemaaga).

Käesoleva magistritöö koostaja hinnangul iseloomustavad uuritud meediaartiklitest Eesti kuvandit laia lugejaskonna kontekstis rohkem need artiklid, millel oli suurem loetavuse (klikkide) arv ja kus Eesti positsioon oli vähemalt üks kesketest. Seepärast uuriti järgnevalt klikkide arvult esimesse veerandise kuuluvaid artikleid, milles Eesti positsioon on vähemalt üks kesketest ($N_k=389$), vt tabel 6 (lisa 6, lk 86). Nimetatud kriteeriumitele vastavaid meediatekste esines vaid portaalides *Argumentõ i Faktõ*, *Moskovski Komsomolets*, *RBK.ru* ja *RIANovosti.ru*. Eeltoodud artiklitest olid 83% negatiivse või pigem negatiivse tonaalsusega. Suhtarvult enim avaldati negatiivseid või pigem negatiivseid artikleid portaalil *Moskovski Komsomolets* ja vähem negatiivsed *RIANovosti.ru*'s. Samas ka positiivseid ja pigem positiivseid oli enim avaldatud eelnimetatud portaalides, vt joonis 8 (lisa 6, lk 86).

Analoogselt kõikidele artiklitele (N=4474), olid ka Eesti-kesksetest loetumatest artiklitest (N_k=389) negatiivsemad arvamused (100%), intervjuud (100%) ja kommentaarid (100%) ning vähem negatiivsed ülevaated (50%), vt joonis 9 (lisa 6, lk 86). Jooniselt nähtub, et positiivseid või pigem positiivseid artikleid esines vaid ülevaadete (25%) ja uudiste (5%) hulgas. Seega Eestit käsitlevad arvamused ja kommentaarid olid märgatavalt negatiivsemad kui ülevaated nii Eesti-kesksetes kui ka neis artiklites, kus Eesti ei olnud kesksel positsioonil. Seejuures **avaldati Eestist suhtarvult kõige rohkem negatiivseid artikleid portaalis Moskovski Komsomolets.**

Negatiivse tonaalsusega meediatekstide (N_n=915) **autoritena** olid märgitud 507 juhul portaali *Argumentõ i Faktõ*, *Interfax.ru*, *Kommersant*, *Lenta.ru*, *Moskovski Komsomolets*, *RBK.ru* ja *RIANovosti.ru* toimetused ning 408 juhul kas nimetatud portaali ajakirjanikud või siis eksperdid, politoloogid, analüütikud jt. Autorid, kes kirjutasid Eestiga seonduvalt vähemalt kolm negatiivset artiklit, on toodud lisa 7 (vt lk 87). Lisa 7 toodust ilmneb, et enim oli eeltoodud autoreid portaalis *RiaNovosti.ru* (15 autorit) ja *Moskovski Komsomolets* (9 autorit). Samas portaali *Argumentõ i Faktõ* ja *Interfax.ru* autorid nende hulka ei kuulunud. Ülekaalukalt **kõige rohkem negatiivseid artikleid Eestist avaldas 2015. aastal *RiaNovosti.ru* ajakirjanik Nikolai Adaškevits** (59 artiklit), kellele järgnesid sama portaali ajakirjanikud Vladimir Barsegjan (23 artiklit) ja Mihail Šeinkman (19 artiklit).

Uuringust selgus, et Eestist kõige negatiivsemalt kirjutasid 2015. aastal lisaks eelnimetatutele veel Mihail Demurin *RIANovosti.ru*'st ning Liza Dubrovskaja ja Tatjana Gorina *Moskovski Komsomolets*'ist (vt lisa 7, lk 87). *RiaNovosti.ru* ajakirjanikud Nikolai Adaškevits, Vladimir Barsegjan ja Mihail Šeinkman kirjutasid rassismi õitsemisest, natsistlikest marssidest ja fašismi õigustamisest, holokausti pühaduse rikkumisest, Putini „kasulikest idiotidest“, russofoobiast ja „Vene ohu“ hüsteeriast, Eesti muutumisest üheks suureks NATO baasiks, eestlaste väljasuremisest, kaasmaalastest jm. Liza Dubrovskaja *Moskovski Komsomolets*'ist avaldas artikleid NSVList väljaastumise seaduslikkusest, Putini „kasulikest idiotidest“, liikumisest „külma sõja“ suunas ja „Vene ohust“, Venemaata gloobustest ning NATO ja USA üksuste toomisest Eestisse. Tatjana Gorina *Moskovski Komsomolets*'ist keskendus NSVList ebaseaduslikule väljaastumisele, hüljatud ja õigusteta kaasmaalastele, kõikide „roheliste mehikeste“ hävitamisele, „külma sõja“ aegse Berliini brigaadi taastamisele jt teemadele. Neljas *RiaNovosti.ru* ajakirjanik Mihail Demurin käsitles Eestit natsionalistliku, russofoobse ja väljasureva väikeriigina, mis lammutab nõukogude monumente ja ülistab fašismi ning nõuab „nõukogude okupatsiooni“ eest kahjutasu, kuigi NSVList väljaastumine

ei pruukinud olla seaduslik. Seega kajastasid Eestit kõige negatiivsemalt *RIANovosti.ru* ajakirjanikud Nikolai Adaškevits, Vladimir Barsegjan, Mihail Demurin ja Mihail Šeinkman ning Liza Dubrovskaja ja Tatjana Gorina *Moskovski Komsomolets*'ist

Kõikide uuritavate meediatekstide (N=4474) hulgas tonaalsuselt 22 positiivse artikli (N_p=22) autoritena olid märgitud viiel juhul portaalide *Argumentõ i Faktõ*, *Interfax.ru*, *Moskovski Komsomolets* ja *RIANovosti.ru* toimetused ning 17 juhul ajakirjanikud, vt lisa 8 (lk 89). Lisast 6 nähtub, et erinevalt negatiivse tonaalsusega artiklitest, olid positiivselt Eestit kajastatud artiklites märkimisväärselt suurem nn pehmete temade osakaal. Olulisel kohal positiivsetes artiklites olid nii II maailmasõja mälestused ja NSVLi nostalgia, kui ka eesti toit ja Eurovisioon (Eesti annab Venemaale alati maksimaalseid punkte). Majandusteemadest leidsid positiivset käsitlust Eesti investeerimine innovatsiooni, turismi vaatamisväärsused ja Tallinn-Moskva reisirongiühenduse taastamine. Poliitikateemadest leidsid positiivset kajastamist Savisaar kui vene inimõiguste eest võitleja, Tallinnas 9. mai tähistamine Georgi lintide ning ENSV ja Venemaa lippudega, samuti etteheide USA saatkonnatöötajatele vähese vene keele oskuse pärast kohalikega suhtlemiseks. Julgeolekuteemaline artikkel käsitles lillede viimist Vene Föderatsiooni saatkonna ette Egiptuse lennukatastroofis hukkunute mälestamiseks. Siinjuures on oluline märkida, et Nikolai Adaškevits *RiaNovosti.ru*'st kirjutas ka kolm positiivset artiklit, olles sellega 2015. aastal Eestist enim positiivseid artikleid kirjutanud ajakirjanikuks uuritavates portaalides (vt lisa 8, lk 89).

Analüüsides enimloetud Eesti-kesksete artiklite (N_k=389) avaldamist **kuupäevaliselt** (vt lisa 9, lk 90) selgus, et enim avaldati neid veebruari lõpus (9. nädalal), kui USA rasketehnika osales Eesti Vabariigi aastapäeva paraadil Narvas vaid mõnesaja meetri kaugusel Vene Föderatsiooni riigipiirist; märtsi lõpus (13. nädalal), kui USA rasketehnika sõjaväekolonn sõitis „provokatiivselt“ Eestist läbi Ida-Euroopa riikide Saksamaale; juunis (23.-26. nädalal), kui USA otsustas rasketehnika toomise Ida-Euroopa riikidesse ning Venemaa keelas Eesti ja Läti tervisele ohtlike sprottide sisseveo; augusti lõpus (34.-35. nädalal), kui Eesti kavatses ehitada riigipiirile 2,5-meetrise tara, Eston Kohver mõisteti spionaažis 15 aastaks süüdi ning Eestis soovis veelgi suurendada NATO kohalolekut riigis; septembri lõpus (39. nädalal), kui kajastati spionaažis süüdimõistetud Kohveri vahetamist Dresseni vastu ja Savisaare altkäemaksu; ning oktoobri lõpus ja novembri alguses (44.-47. nädalal), kui Venemaa asepeaminister Rogozin lubas Eestile „nõukogude okupatsiooni“ eest kahjutasu „surnud eesli kõrvasid“, Eestis müüdi Venemaata gloobuseid, keelduti koos Venemaaga terroristliku ISISe vastu võitlemast, NATO otsustas suurendada kohalolekut Ida-Euroopas, sh USA alustas rasketehnika toomist Eestisse, Eestis solvati ja rünnati tumedanahalisi NATO

sõdureid ning Eestis ei lubatud esineda Aleksandrovi nimelisel sõjaväeansambliil. Tonaalsuselt olid kõik nimetatud artiklid kas negatiivsed või pigem negatiivsed.

Lisast 8 (vt lk 90) nähtub, et avaldati vaid 13 positiivset või pigem positiivset enimloetud Eesti-keskset artiklit: 16. jaanuaril (3. nädalal), kui eurosaadik Toomi arvates tuleks venevastased sanktsioonid kaotada; märtsi lõpus (13.-14. nädalal), kui Savisaart kirjeldati venelaste õiguste eest võitlejana, käsitleti Sillamäe „Surematute polgu“ teemat ja luuletaja Kaplinski saamist „Vene preemia“ laureaadiks; 14. mail (20. nädalal), kui keskerakondlane Laur tervitas nõukogude aega kiidusõnadega; 20. juunil (25. nädalal), kui president Ilves nimetas Ukrainat ELilt raha väljapressijaks ja USA suursaadikule Eestis tehti märkus saatkonnatöötajate vähesest vene keele oskuse pärast; juuli lõpus (30. nädalal), kui käsitleti Balti riikide vabatahtlikku ühinemist NSVLiga ja heanaaberlike suhete olulisust Venemaaga; 22. septembril (39. nädalal), kui käsitleti positiivselt eesti kööki; ning oktoobri lõpus ja novembri algul (44.-47. nädalal), kui kahes artiklis peaminister Rõivas kritiseeris justiitsminister Reinsalu kahjunõuet „nõukogude okupatsiooni“ eest ja Tallinnas Vene Föderatsiooni saatkonna juurde viidi lilli Egiptuse lennukatastroofis hukkunute mälestuseks. Analüüsitud enimloetud Eesti-kesksete artiklitest ($N_k=389$) positiivsete või pigem positiivsete osakaal oli vaid 3%, mistõttu Eesti kuvandit ei saa lugeda positiivseks.

Eeltoodust lähtuvalt selgus, et Venemaa uudisteportaalides 2015. aastal ilmunud **Eestit käsitlevate artiklite tonaalsus ei ole magistritöö koostaja hinnangul aasta jooksul muutunud** – artiklite toon sõltus pigem Eestis toimunud sündmustest, vastuvõetud otsustest ja väljaütlemistest. Kuigi oli meediatekstide tonaalsuse kõikumisi nädalate lõikes, siis aasta vaates ei olnud see märkimisväärne. Artiklite tonaalsuse muutust hinnati erineva tonaalsusega artiklite osakaaluga nädalate lõikes.

Vaadeldud artiklitest ($N=4474$) 3237-le (72%) oli lisatud illustreeriv foto, kuid valdavalt olid need neutraalsed (nt Tallinna panoraam, Eesti lipp, president Ilves) või militaarse sisuga (sõdurid ja militaartehnika). Ülekaalukalt populaarseimateks fotodeks olid Tallinna panoraamid ja Viru väravad. Samas olid palju fotod seotud II maailmasõja meenutustega – 9. mai paraad, veteranid, koonduslaagrid, Pronkssõdur jm. Kuid esines ka sümboolseid fotosid, nt mõnele piiriteemasid käsitlevatele artiklitele oli lisatud okastraataed, millel osal fotodel istusid ka linnukesed, Vene „ohust“ ja kaitsekulutuste suurendamisest rääkivatele artiklitele olid lisatud Narva ajaloolised kahurid ning ühele artiklile oli lisatud USA lippudega pealtvaatajad lehvitamas ameeriklaste soomukikolonnile. Samuti võis mõne artikli juures näha suurõppuse Siil-2015 kiskjate hammaste vahel surnud sümbolit ning Eesti

kauplustes müüdavaid Venemaata gloobuseid. Oluline on välja tuua, et kolmele artiklile oli lisatud karikatuur, kus piiriaia tagant saab turvaliselt näidata Vene karule keelt. Samuti oli võimalik vaadata kolme videot vabatahtlikust ühinemisest NSVLiga, Tallinna natsistlikust tõrvikutega marsist või Baltimaade vabastamist fašistlikust okupatsioonist. Seega olid lisatud **audiovisuaalsed lisandmaterjalid enamjaolt neutraalsed või negatiivse sisuga** ning vaid kaks videot assotsieerusid positiivsusega – üks neist käsitles Eesti ühinemist NSVLiga ja teine II maailmasõjas Euroopa vabastamist fašismist.

2.3. Artiklites esinenud freimid

Uuritavatest Vene uudisteportaalides 2015. aastal Eestit kajastavatest artiklitest leitud olulisemad ja enim esinenud freimid on toodud teemakategooriate lõikes lisades 2 ja 3 (vt lk 80 ja 82). Uuringust selgus, et sageduselt enim esinenud freimiks osutus riigikaitseteemaline „*NATO pidevad sõjalised õppused Eestis*“, millele järgnesid julgeoleku valdkonda kuuluv „*Eesti spioonid on kangelased*“ ja poliitika teemakategooriasse kuuluv „*müütiline Vene „oh“*“. Nimetatud Eestit negatiivselt iseloomustavad freimid domineerisid magistritöö koostaja hinnangul kõikides uuritavates uudisteportaalides (vt lisa 82, lk 80). Eeltoodud freimid saab kokku võtta järgmise mininarratiiviga: „**Eesti näeb Venemaal müütilist ohtu, mistõttu spioneeritakse Venemaa järele ja korraldatakse Venemaa läänepiiril pidevaid NATO õppuseid**“. Kuigi positiivsete freimide esinemissagedus jäi tunduvalt alla negatiivsetele, saab enim esinenud ja olulisemate positiivsete freimide „*Eesti on endine nõukogude vabariik*“, „*Nõukoguse Liit vabastas Eesti*“ ja „*II maailmasõja meenutus*“ põhjal tuua välja järgmise mininarratiivi: „**endises nõukogude vabariigis tähistatakse 9. mail Eesti vabastamist fašismist** – sõjaveterane austatakse pidulike kontsertidega ja nõukogude monumentidele tuuakse langenute mälestuseks lilli“.

Järgnevalt analüüsiti uuritavates Venemaa uudisteportaalide 2015. aastal Eestit käsitlevates artiklites esinenud freime teemakategooriate lõikes. Esmalt tuuakse välja enimloetud artiklites rohkem esinenud ja julgeoleku seisukohalt oluliste freimide põhjal negatiivsed ja seejärel ka positiivsed mininarratiivid Eestist. Käesoleva magistritöö lk 11-12 toodud teoreetilise käsitluse (Farrell, 2002; Rousseau, 2006, pp. 40-41) kohaselt ja koostaja hinnangul tuleneb Eesti kuvand suures osas enimloetud artiklites esinenud freimidest kui mininarratiividest, mille abil Venemaa püüab Eestist konstrueerida just sellist kuvandit nagu seda riigi identiteedist tulenevalt nõuavad tema julgeolekuhuvid.

Uuringust selgus, et **poliitika** valdkonnas tõusid esinemissageduselt teistest rohkem esile kolm freimi – „*müütiline Vene „oht“*“, „*russofoobne Eesti president*“ ja „*Venemaa „agressiivne“ käitumine*“. Artiklites (nt RIANovosti, 2015a ja 2015b, vt lisa 10 lk 91) tuuakse välja, et Eestis hirmutatakse Vene „ohuga“, mistõttu heanaaberlikud suhted Venemaaga pole võimalikud ning see müüt on muutunud Venemaal juba anekdoodiks. Venemaad süüdistatakse agressiivsetes plaanides ja hüsteeritsetakse, sest kardetakse Krimmi stsenaariumi kordumist. Kuid Venemaa pole Eesti ründamisele isegi mõelnud (RIANovosti, 2015c ja 2015d). Eesti poliitiline eliit kasutab ära „nõukogude foobiat“ ja loob Venemaale vaenlase maine (Moskovski Komsomolets, 2015a). Seejuures on Eesti poliitikutele suhete arendamine Venemaaga poliitiline enesetapp, sest Vene „oht“ on neile profiidi lõikamiseks ja raha saamiseks, et tõsta kaitsekulutusi (Argumentõ i Faktõ, 2015a). Juba lastele õpetatakse koolides, et Venemaa on oht Eestile (RIANovosti, 2015e) ning pidevalt räägitakse sõjaks valmistumisest ja ehitatakse hüsteeriliselt pommivarjendeid (RIANovosti, 2015f). Seega on Eesti (kuid ka Läti ja Leedu) patoloogiline Venemaa vihkaja, kus räägitakse idanaabri agressiivsusest hirmulugusid (Moskovski Komsomolets, 2015b) ja näidatakse Putinist deemonlikke fotosid (RIANovosti, 2015g). Samas ei pea Venemaa väga muretsema, sest eestlased surevad välja Vene „ohutagi“ 2060. aastaks ning see on hullem kui surm, mistõttu tuleks eestlased kanda „Punasesse raamatusse“ (RIANovosti, 2015h).

Samas toodi artiklites välja, et Eesti on iseseisev riik, kellest ei sõltu midagi (Moskovski Komsomolets, 2015b) – Eesti nukuvõime on kuulekas ELile ja USAle, mistõttu tema eest otsustatakse Brüsselis ja Washingtonis (RIANovosti, 2015i ja 2015j). Mitmes artiklis nimetati Eestit „*USA satelliidiks ja lemmikõpilaseks*“ (RIANovosti, 2015g, 2015k ja 2015l). Peale selle toodi artiklites välja, et riigis tegutsevad Lääne luureteenistused täiesti järelevalveta, sest riigi enda eriteenistused vaatavad vaid Venemaa poole. Mitmetes artiklites (Lenta.ru, 2015a; RIANovosti, 2015m) rõhutati, et eestlased (ja ameeriklased) on ukrainlaste parimad liitlased – Ukrainasse saadetakse nii eksperte ja humanitaarabi kui ka salajasi instruktoreid eriüksuste väljaõpetamiseks. Seega määrab Eesti poliitika USA, kes kasutab russofoobset banaanivabariiki oma venevastaseks propagandaks (RIANovosti, 2015n ja 2015o). Mõnedes artiklites (Moskovski Komsomolets, 2015c ja RIANovosti, 2015p) põhjendatakse, et nii ideoloogilistel põhjustel kui ka solidaarsusest USAga ei osale Eesti president Moskvas võitjate paraadil. Venemaale oli aga võit II maailmasõjas oluliseks ajaloo sündmuseks ning nurgakiviks vene identiteedile ja enesehinnangule.

Venemaa uuritavates uudisteportaalides persoonidest enim kajastust leidnud president Ilvest nimetatakse Euroopa Liidu suurimaks russofoobiks, isegi suuremaks kui Leedu ja Ukraina

presidendid kokku, sest Eestis vene keele rääkimine on tema arvates stalinismi legitimeerimine (Moskovski Komsomolets, 2015d). Ameerikameelne Ilves nõuab relvi Ukrainale ja NATO alalisi üksuseid Eestisse, sest tema residentsist on Venemaa piir vaid kahe tunni kaugusel – NATO jõuab kohale nädalaga, kuid agressor Venemaa võib vallutada Eesti nelja tunniga (RIANovosti, 2015q ja 2015r). Arvamusloos (RIANovosti, 2015s) toodi esile, et Ilves ei suuda raadios „Vaba Euroopa“ esitatud innukaid jutte „kommunismi õudustest“ isegi praegu lõpetada. Kuid enim leidis kajastust presidendi fraas, milles ta nimetas sanktsioonidega venitamisel poolt Euroopat „Putini kasulikeks idiootideks“ (Kommersant, 2015a; Moskovski Komsomolets, 2015e; RBK.ru, 2015a ja RIANovosti, 2015t). Ühes artiklis (RIANovosti, 2015t) kirjutati, et „*mis kellelgi meelel, see Toomasel keelel*“. Presidendi abikaasat aga nimetati Tuhkatriinuks, kes poliitilisele eliidile ei meeldinud ning seepärast ohati rahulolevalt, kui sekretärist esileedi saadeti paleest sotsiaaltoetusteta ja isegi häbiga minema (RIANovosti, 2015u).

Uuritavatest artiklitest paljudes (RIANovosti, 2015v; 2015w ja 2015x) toonitatakse, et Eesti parimad aastad möödusid NSVLis, kuid kõik nõukogude tööga ehitatud tehased, koolid, tööstushooned jm rajatised on lõhutud ja rikutud. Eestis proovitakse nõukogude perioodi unustada, mistõttu suhtutakse põlglikult isegi venekeelsesesse teenindamisse (Argumentõ i Faktõ, 2015b). Eestis ollakse veendunud, et Nõukogude Liit „okupeeris“ 1940. aastal Eesti, mistõttu minister Reinsalu nõuab Venemaalt nõukogude „okupatsiooni“ tekitatud kahjude eest hüvitist (Lenta.ru, 2015b ja RIANovosti, 2015y). Uurimistulemustest selgus, et üks enimloetud fraasidest oli Venemaa asepeaminister Rogozini lubadus tasuda „okupatsiooni“ eest „*surnud eesli kõrvades*“ (RIANovosti, 2015y, 2015z ja 2015aa). Ühes arvamusloos (RIANovosti, 2015ab) nenditi, et „*justiitsministrit kummitab öösel Brežnevi häälega kommunismitont, mis ei lase tal magada ning tekitas idee luua rahvusvaheline kohus kommunismi „kuritegude“ uurimiseks*“. Samuti leidis kõikides uuritavates uudisteportaalides kajastamist ja tekitas lugejates suurt huvi Baltimaade ebaseaduslik NSVLiist väljaastumine – Vene Föderatsiooni Peaprokuratuur alustas Balti riikide iseseisvuse tunnustamise ebaseaduslikkuse uurimist (Lenta.ru, 2015c; Moskovski Komsomolets, 2015f ja RIANovosti, 2015ac). Seega ühelt poolt nimetatakse Eestis venelasi okupantideks ja nõutakse kahjutasu, kuid teiselt poolt ei pruukinud iseseisvaks tunnustamine olla seaduslik.

Uuritavates uudisteportaalides **riigikaitse** valdkonnas tõusis esinemissageduselt ülekaalukalt esile „*NATO pidevate sõjaliste õppuste*“ freim, millele järgnesid „*USA rasketehnika laod Venemaa läänepiiril*“, „*NATO sõjalise kohaloleku suurendamine Eestis*“, „*Tapal on USA*

rasketehnika ja dessantväelaste baas“ ja „*Tallinnasse NATO juhtimisstaabi loomine*“. Seega tuuakse Eestisse pidevalt alliansi sõjaväelasi ja sõjaväetehnikat juurde, luuakse USA ja NATO baase ning korraldatakse sõjaväelisi õppuseid. Riigikaitse teemakategooria enim esinenud freimid tulenevad poliitika valdkonna freimidest „*müütiline Vene „oht*“, „*Venemaa „agressiivne“ käitumine*“, „*Eestis valitsev Venemaa foobia*“ ja „*russofoobne Eesti president*“, mistõttu Eestis nõutakse hüsteeriliselt liitlaste sõjalise kohaloleku suurendamist (RIANovosti, 2015c ja 2015ad). Ka Euroopa saab sõjaväge Eestisse tuues rahulikult magada, sest neil on Eestis kindral Terras, kes ei maga vaid laseb kõik Venemaalt tulevad sõjaväelise sümbolikata „*rohelist mehikesed*“ maha (RIANovosti, 2015ae).

Artiklites (RIANovosti, 2015af ja 2015ag) juhitakse tähelepanu faktile, et kogu Eesti on olnud 2015. aastal üks suur sõjapolügoon – toimuvad järjekordsed suured NATO õppused Vene piiridel. Üks õppus ei jõua veel lõppeda, kui järgmine juba algab. Kuid Eesti suurima õppuse SIIL-2015 talisman, rahulik loomake siil Konnat, läks teise ilma, sest siilike ei märganud kiskjate suuri hambaid (RIANovosti, 2015ah). Enim tuuakse artiklites (RIANovosti, 2015ai) esile, et Eestis on hüsteeriline hirm Venemaa ees, mistõttu nõutakse üha rohkem vägesid Eestisse – taotletakse „*Berliini brigaadi*“ analoogi loomist Baltikum, kuid see on uue „*külma sõja*“ algus (Moskovski Komsomolets, 2015g ja RIANovosti, 2015aj). NATO lohutabki nõrganärvilisi russofoobe Eestis, kes ei suuda elada välismaiste vägedeta – Ämaris on NATO õhuväebaas ja USA treeningkeskus, Tapal USA rasketehnika ja dessantväelaste baas ning Tallinnas NATO juhtimisstaap, lisaks NATO kiirreageerimisüksuste suurendamine (RIANovosti, 2015ak ja 2015al). Nii keedabki NATO ameeriklaste juhtimisel Eestis „*sõjaputru*“, kuid halva kokana ei tunne ta poliitilisi vürtse (RIANovosti, 2015am). Ühes olemusloos (RIANovosti, 2015an) võetakse eelnevad mõtted kokku, et USA vajab venevastast foobiat oma kohaloleku suurendamiseks ja geopoliitiliste ambitsioonide täitmiseks, mistõttu Venemaa peab kasutusele võtma vastumeetmed.

Julgeoleku teemakategoorias oli analüüsitavates artiklites enim esinenud freim „*Eesti spioonid on kangelased*“, millele järgnesid „*neonatsismi trendide*“ ja „*riiki ei lubata ajakirjanikke ning tuntud isikuid ja kollektiive*“ freimid. Eelnimetatutest vähem, kuid siiski märkimisväärselt palju esines „*oma kodanikele reservuaari ehitamise*“, „*ksenofobia*“, „*kuritegeliku Eesti*“ ning „*kaasmaalaste kui vähemuse diskrimineerimise*“ ja „*massilise kodakondsusetuse*“ freime. Seega püüti Eestit näidata riigina, mis soovib end isoleerida välismaailmast, diskrimineeritakse rahvusvähemusi, valitsevad neonatsistlikud trendid ja vihatakse võõramaalasi ning lobbab kuritegevus, samas kui enda spioone peetakse kangelasteks.

Uuritavates artiklites (Argumentõ i Faktõ, 2015c, Moskovski Komsomolets, 2015h ja RIANovosti, 2015ao) oli domineerivaks seisukohaks, et Eesti ametivõimud peavad Venemaal spionaažis süüdimõistetud Eston Kohveri kinnipidamist õigusevastaseks ja nimetavad teda kangelaseks. Lisaks tuuakse välja Eesti kuritegelik keskkond – Venemaal süüdimõistetud saavad Eestis varjupaiga (Kommersant, 2015b ja Moskovski Komsomolets, 2015i), kuritegude organiseerijad elavad Eestis (Kommersant, 2015c ja Moskovski Komsomolets, 2015j), koolitulistamine (Moskovski Komsomolets, 2015k ja RIANovosti, 2015ap), vietnamlaste smuugeldamine (RIANovosti, 2015s) jm. Samas ei tee uurimisasutused midagi kuritegude uurimisel – „enne eesel kärvab ja sultan sureb“ kui tuleb kohtuotsus (RIANovosti, 2015aq). Tähelepanu keskmes olid vene ajakirjanike, poliitikute, tuntud isikute ja kollektiivide sissesõidukeelud, sest nad on „ohuks“ Eesti riigikorraldusele, sisejulgeolekule ja ühiskonna tervisele (Interfax.ru, 2015a ja (RIANovosti, 2015ar). Mitmes artiklis (RIANovosti, 2015as ja 2015at) toonitatakse, et Eesti takistab ajakirjanike vaba liikumist ja tööd, mis on aga vastuolus rahvusvahelise õigusega. Eesti blokeeris ka Vene Föderatsiooni delegatsiooni osalemise OSCE Parlamentaarse Assamblee istungil (RIANovosti, 2015au ja 2015av). Lisaks tuuakse esile veidrat nõuet Eesti riigiametnikele, kellel ei soovitata külastada Venemaad ja anda intervjuusid Vene meediale (Argumentõ i Faktõ, 2015d ja RIANovosti, 2015aw). Sellega demonstreeritakse suletust ja venevastaseid meeleolusid (Moskovski Komsomolets, 2015l).

Mõnedes artiklites (RIANovosti, 2015ag; 2015af ja 2015ax) juhitakse tähelepanu faktile, et Eestis on ligi 90 000 mittekodakondset, kel pole õigust hääletada ja osaleda poliitilises elus. Vähemusrahvused ei saa kasutada oma emakeelt ja õpetada seda lastele, sest vene keeles õpetamise eest määratakse suured trahvid (RIANovosti, 2015ax). Lisaks eirab maailma üldsus Eesti vähemusrahvaste diskrimineerimist, mistõttu pole nad ei elavad ega ka surnud (Argumentõ i Faktõ, 2015e; RIANovosti, 2015ax ja 2015ay). Kuid teistele eeskujuks tuuakse natsisõdureid kui kodumaa „vabadusvõitlejaid“ (Moskovski Komsomolets, 2015m ja RIANovosti, 2015az), korraldatakse SS veteranide kokkutulekuid ning üks parlamendi-saadikutest ja tema partei on populaarsuse üles ehitanud fašismi õigustamisele ja natsismi sümpaatiale (RIANovosti, 2015ba ja 2015bb). Isegi USA on märganud Eestis õitsevat rassismi ja etnilist sallimatust – ameeriklaste lemmikkasvandik ja õpilane osutus rassistlikuks ja mittedemokraatlikuks, kui asus ründama mustanahalisi sõdureid ja tuli välja loosungiga „Valge rass on ohus“ (RIANovosti, 2015k). Ühes intervjuus (Argumentõ i Faktõ, 2015a) võeti eelnev kokku mõttega, et LAVis on apartheid kaotatud, kuid Eestis ei ole.

Üks enim esinenud ja loetud freime on „*oma kodanikele reservuaari ehitamine*“ (Kommersant, 2015d ja RIANovosti, 2015bc), kus Eesti piiri väljaehitamist käsitleti kui juriidiliselt õigustühist akti, riigi kodanike isoleerimist ja „külma sõja“ kordumist. Samas nenditakse ühes artiklis (RIANovosti, 2015bd), et Euroopas on viimasel ajal üldse kombeks aedade ehitamine ja teises artiklis (Kommersant, 2015d) soovitati ehitada kaks korda kõrgem aed ülehüppamiste ärahoidmiseks. Kuid Eesti leiab ka tunnustust ultramoodsa riigikaitse meetodi leiutamisel – aed piirile ja pole enam Vene „ohtu“ (RIANovosti, 2015be). Kuigi ühelt poolt suhtutakse Eestis sisserändajatesse väga negatiivselt ja ka Valitsus protesteeris vastuvõtu kvootide vastu, siis teiselt poolt näidatakse üles ELi ühtsust, mistõttu solidaarsuse demonstreerimiseks nõustuti pagulasi vastu võtma (Interfax.ru, 2015b ja RIANovosti, 2015bf). Samas tuuakse mõnes artiklis (Lenta.ru, 2015d) välja, et madalate palkade ja abirahade tõttu ei tahagi pagulased Eestisse tulla. Paljudes artiklites (Argumentõ i Faktõ, 2015f; RIANovosti, 2015bg ja 2015bh) rõhutatakse, et Euroopat ähvardab terroristlik ISIS, kuid Eesti keeldub igasugusest koostööst Venemaaga terrorismi vastu võitlemisel – Venemaal nähakse Euroopale suuremat ohtu kui ISISes. Uudisteportaali *AiF* kommentaaris (Argumentõ i Faktõ, 2015f) nimetatakse eelnevat Eesti (samuti Läti, Leedu, Suurbritannia ja USA) poolt diplomaatiliste eetikapiiride ületamiseks.

Uuritavates uudisteportaalides **majanduse** valdkonnas tõusis esinemissageduselt esile „*Eesti toodab eluohtlikke toiduaineid*“ freim, millele järgnesid „*Eesti blokeerib gaasitarneid Euroopasse*“, „*Eesti kaotab Kreeka lahkudes eurotsoonist sadu miljoneid*“ ja „*venevastased sanktsioonid tõid enim kahju Eesti majandusele*“. Venemaa oli sunnitud kehtestama Eesti toiduainetele sisseveokeelu, sest sprotikonservid sisaldasid eluohtlikku kantserogeenset ainet bensobüreeni ja juustu tootmisel ei tagatud mikroobide ja bakterite sattumist tootesse. Seejuures rõhutatakse kahetsusega, et Venemaal armastatakse sprotte (Moskovski Komsomolets, 2015n ja 2015o) ja eesti juust on kõige parem (Moskovski Komsomolets, 2015p). Lääneriikide sanktsioonid tekitasid elanikes hirmu, sest ohvriteks osutusid hoopis Venemaast sõltuvad Eesti, Läti ja Leedu piima- ja lihatootjad, kes kollapsi äärel olles avaldasid meelt ja nõudsid toetusi (RIANovosti 2015bi ja 2015bj). Kuid sellele vaatamata nõuab poliitiline eliit venevastaste sanktsioonide jätkamist ja karmistamist, mistõttu Eesti majandus on hävingu äärel (RIANovosti 2015bk).

Kuna Venemaale on poliitiliselt ja majanduslikult oluline nafta ja gaasi eksport, siis Eesti toodi välja kui üks initsiaatoritest venevastases gaasisõjas ning näitena lisati, et Eesti ajakirjanduses jõudis see sageli absurdini, sest puiduküttega püütakse murda *Gazpromi*

(kuigi metsadest ei jätku) ja autodele saab panna tossava puidukütte ja öelda: „*Taaveti võit Koljati üle!*“ (RIANovosti 2015bl ja 2015bm). Kuigi Eestis soovitakse energiasõltumatust, jäädakse paratamatult Vene gaasist sõltuma ka tulevikus (Argumentõ i Faktõ, 2015g ja RBK.ru, 2015b). Samuti on kriisis Eesti turismisektor, sest korraga tahetakse nii NATO tanke kui ka rahakaid vene turiste, mistõttu Eestit on tabanud antirekord vene turistide osas (RIANovosti, 2015bn) ja rekord „sõjaväe turismis“, sest iga kümnes turist Tallinna hotellides on NATO sõjaväelane (Interfax.ru, 2015c). Lisaks eelnevale tuuakse paljudes artiklites (RIANovosti, 2015bo ja 2015bp) välja, et ELi solidaarsus Kreekale võib tuua Eestile sadu miljoneid kahju ning seepärast küsitakse eeltoodu kokkuvõttes retooriliselt „*kas parem on elada vaid osaliselt suveräänses Eestis või vaesena, kuid iseenda täieliku peremehena vabas Indias?*“ (RIANovosti, 2015bq).

Sotsiaalteemadest olid analüüsitavates artiklites enim esinenud freimid „*Eesti diskrimineeriv keelepoliitika*“ ja „*holokausti ironiseerimine*“, kuid teistest rohkem esines ka „*II maailmasõja faktide võltsimise*“, „*nõukogude monumentide rikkumise*“ ja „*Eesti madala elatustaseme*“ freime. Seega vaeses ja diskrimineeriva keelepoliitikaga Eestis mitte ainult ei ironiseerita II maailmasõja kannatuste üle, vaid ka lammutatakse mälestusmärke ja võltsitakse ajaloolfakte. Enim tuuakse välja, et rahvusvähemustel ei lubata säilitada oma keelt, sest koolides keelatakse vene keeles õppimine, õpetajaid ja lasteaednikke trahvitakse ning riigiteleviisioonis õpetatakse juba lastele venelaste eiramist (RIANovosti, 2015br; 2015bs ja 2015bt). Eesti on üks neist riikidest, kus kirjutatakse ümber ajalugu (RIANovosti, 2015bu), lõhutakse nõukogude sõduri monumente (RIANovosti, 2015bv) ja korraldatakse küünilisi näituseid holokaustist (Moskovski Komsomolets, 2015q). Kahes artiklis (RIANovosti, 2015bw ja 2015bx) toodi välja, et NSVList lahkudes ennustati Balti riikidele säravat arengut „*Balti tiigritena*“, kuid kui Lääne-Euroopa ukсед avanesid, mindi nõudepesijateks, ehitustöölisteks ja kojameesteks. Praegu on isegi kummaline meenutada, et Eestist oleks saanud Singapur või Lõuna-Korea, sest isegi põgenikud ei taha vaesesse ja migrantide suhtes üheks kõige vaenulikumaks peetavase riiki tulla (RIANovosti, 2015by).

Uuritavates artiklites enim esinenud Eestit 2015. aastal puudutavatest **positiivsetest** freimidest (vt lisa 3, lk 82) oli valdav enamus seotud olemisega Nõukogude Liidus ja II maailmasõja positiivsete hetketega. Nagu eespool nimetatud, tõusid esinemissageduselt esile „*Eesti on endine nõukogude vabariik*“, „*Nõukoguse Liit vabastas Eesti*“ ja „*II maailmasõja meenutus*“ freimid. Kuid märkimist väärivad ka „*Savisaar on vene vähemuste õiguste kaitsja*“ ning kaks freimi, mis vähestena ei ole seotud NSVLi, Venemaa

või inimõigustega, „*edukas e-riik*“ ja „*Ukrainale ei anta relvastust*“. Siinjuures on oluline märkida, et kui uuritavatest meediatekstidest toodi välja Eesti seisukohalt 47 olulist ja enim esinenud negatiivset freimi, siis positiivsete freimide arv oli vaid 10. Samas jäi positiivsete freimide esinemissagedus tunduvalt alla negatiivsete freimide esinemissagedusele – esinemissageduse pingereas asus esimene positiivne freim alles kahekümnendal kohal.

Kõikide uuritud uudisteportaalide paljudes artiklites (nt Argumentõ i Faktõ, 2015b ja Lenta.ru, 2015e) oli vähem või rohkem esile toodud, et Eesti on endine nõukogude vabariik. Kuigi ta oli SS-üksuste kasvulavaks (Moskovski Komsomolets, 2015r), oli ta ka kodumaaks Nõukogude Liidu kangelasele Arnold Merile (Argumentõ i Faktõ, 2015h), mitmekordsele Stalini preemia laureaadile Semjon Školnikovile (Moskovski Komsomolets, 2015s) ja ooperilauljale Georg Otsale (Argumentõ i Faktõ, 2015i). Võidupäeval sõidavad Tallinnas mootorratturid ja autod Vene trikoloride ja Georgi lintidega, tänavatel on nõukogude armee vormis inimesed ja lehvitatakse ENSV lippe ning Pronkssõduri juurde tuuakse tuhandeid lilli (Interfax.ru, 2015d ja RIANovosti, 2015bz). Kuigi ametlikult Eestis seda päeva ei tähistata, on see pidupäevaks paljudele – asetatakse lilli ja pärgasid nõukogude sõduri haudadele ning toimuvad kontserdid veteranidele (RIANovosti, 2015bz). Mõnes artiklis (RIANovosti, 2015ca) tuuakse välja, et Eesti parlamendi 21. juuli 1940. aasta deklaratsiooniga ühineti vabatahtlikult NSVLiga, mistõttu ei saa kuidagi rääkida okupatsioonist. Samuti märgiti, et elatakse NSVLi ajal ehitatud majades ja korterites, õpitakse tolle ajastu koolides ja töötatakse tehastes – „*Aitäh tuleb öelda*“ (RIANovosti, 2015v).

Mitmes artiklis (Interfax.ru, 2015e ja Moskovski Komsomolets, 2015t) toodi positiivselt välja Eesti „*eduka e-riigi kuvand*“ – Eestis saab 650 teenust sooritada internetis, Vene ärimeestel on kerge asju ajada, parlamenti saab interneti teel valida jm. Venemaa president Putingi nentis: „*Pole paha mõte!*“ (Moskovski Komsomolets, 2015t). Kui paljudes artiklites toodi Eestit teistele eeskujuks relvade mitteandmisega Ukrainale, siis vaid kahes artiklis (Argumentõ i Faktõ, 2015j ja RIANovosti, 2015cb) toodi ära vastava relvastuse puudumine. Suhteliselt palju käsitleti Eestis spionaažis süüdimõistetud Dressenit kontekstis „*Venemaa hoolitseb oma agentide eest*“ (RBK.ru, 2015c ja RIANovosti, 2015cc) ning Eesti kodakondsusest loobumist Venemaa kodakondsuse kasuks (RIANovosti, 2015cd ja 2015ce). Kuid isikuid enim positiivset kajastust leidnud Keskerakonna esimeest Savisaart peetakse „*vene vähemuste õiguste kaitsjaks*“. Savisaart peetakse Eestis liiga „venemeelseks“ ja kritiseeritakse koostöö pärast „Ühtse Venemaaga“, kuid enamik venekeelseid toetab

Savisaart, sest ta seisab vähemuste õiguste eest ja peab Krimmi Venemaa osaks (RBK.ru, 2015d, RIANovosti, 2015cf ja 2015cg). Samas parempoolne võimuliit keeldub koostööst Savisaarega, süüdistab teda altkäemaksu võtmises ning KAPO nimetas Savisaart 2010. aastal Kremli mõjuagendiks (RIANovosti, 2015cg ja 2015ch).

Seega iseloomustati Eestit uuritavates artiklites 2015. aastal enim esinenud ja olulisemate freimide põhjal valdavalt negatiivses võtmes. Analüüsitud freimide põhjal näidati Eestit natsistliku e-riigi ja USA satelliidina, kus russofoobne võimuliit nõuab hüsteeriliselt liitlasvägede kohaloleku suurendamist ning baaside ja treeningkeskuste loomist, mistõttu riik on muutunud suureks sõjapolügooniks ja iga kümnes majutatu Tallinna hotellides on NATO sõjaväelane. Elanikke hirmutatakse nõukogude foobia ja Venemaa agressiivse käitumisega, mistõttu normaalseid suhteid Venemaaga pole võimalik arendada. Nõutakse karmimaid sanktsioone Venemaale, kuigi riigi majandus on katastroofi äärel, sest Lääneriikide sanktsioonide ohvriteks olid eelkõige Eesti ja Läti piima- ja lihatootjad. Eestis toodetakse eluohtlikke toiduaineid ning tahetakse luua oma kodanikele reservuaar, kuhu ei lasta ajakirjanikke ja teisi isikuid. Riigis on endiselt massiline kodakondsusetus, valitseb üleüldine ksenofoobia, diskrimineeritakse vähemusrahvuseid ja lammutatakse nõukogude monumente. Kuigi Eestile ennustati säravat arengut, on **ta muutunud russofoobseks vähemusrahvuste õigusi eiravaks ja tugevalt militariseeritud väljasurevaks väikeriigiks.**

Uurimistulemusena saab eeltoodu põhjal kokkuvõtvalt välja tuua, et Venemaa uuritavates uudisteportaalides 2015. aastal Eestit käsitlevates artiklites:

1. leidsid kõige rohkem kajastamist teemad, mis olid seotud NATO kohaloleku suurendamise, alliansi õppuste, Venemaa ohu ja agressiivsuse, energiasõltumatus, eluohtlike toiduainete tootmise, venevastaste sanktsioonide, majandusraskuste, diskrimineerimise ning spionaažis süüdimõistetud Eston Kohveri heroiseerimisega. Kuigi vähem esines kultuuri ja spordi ning sotsiaaltemalisi artikleid, ei saa välja tuua domineerivat teemat ka poliitika, riigikaitse, julgeoleku ja majanduse valdkonnas.
2. Eesti kuvand Venemaa uuritavas *online*-meedias oli 2015. aastal valdavalt negatiivne, st Eestit käsitlevate artiklite tonaalsus oli suures osas negatiivne või pigem negatiivne ning artiklite üldine toon ei muutunud aasta vältel. Poliitikute sõnavõttudest, otsustest jm sündmustest tingituna oli kõikumisi erinevatel nädalatel artiklite tonaalsuses, kuid aasta lõikes ei olnud see märkimisväärne.
3. Enim esinenud ja olulisemad freimid iseloomustasid Eestit 2015. aastal peamiselt negatiivses valguses, sest esinemissageduselt enim esinenud freimid „*NATO pidevad*

sõjalised õppused Eestis“, „*Eesti spioonid on kangelased*“ ja „*müütiline Vene „oht*““ saab kokku võtta Eestit iseloomustava järgmise mininarratiiviga: „Eesti näeb Venemaal müütilist ohtu, mistõttu spioneeritakse Venemaa järele ja korraldatakse Venemaa läänepiiril pidevaid NATO õppuseid“. Kuigi positiivsete freimide esinemissagedus jäi tunduvalt alla negatiivsetele, saab enim esinenud ja olulisemate positiivsete freimide „*Eesti on endine nõukogude vabariik*“, „*Nõukoguse Liit vabastas Eesti*“ ja „*II maailmasõja meenutus*“ alusel esitada järgmise mininarratiivi: „endises nõukogude vabariigis tähistatakse 9. mail Eesti vabastamist fašismist – sõjaveterane austatakse pidulike kontsertidega ja nõukogude monumentidele tuuakse langenute mälestuseks lilli“.

Muud julgeoleku seisukohalt olulised uurimistulemused:

- 4474-st artiklist kajastati Eestit positiivselt vaid 22-s;
- Eesti kuvand oli märgatavalt negatiivsem, kui ta oli artiklis üks Baltimaadest või kesksel kohal koos mõne muu riigiga (v.a Venemaaga);
- Eestit seostati enamasti Baltimaade, Poola, Suurbritannia ja USAga ja ning vastandati Kreeka, Prantsusmaa, Saksamaa ja Tšehhiga;
- puudusid Eesti-kesksed kultuuri ja spordi ning sotsiaalteemad, samuti edulood;
- Euroopa suurimaks russofoobiks nimetati president Ilvest, samas ainus positiivset meediakajastust leidnud eestimaalane oli Edgar Savisaar;
- Eestist kõige negatiivsemalt kirjutasid 2015. aastal *RIANovosti.ru* ajakirjanikud Nikolai Adaškevits, Vladimir Barsegjan, Mihail Demurin ja Mihail Šeinkman ning Liza Dubrovskaja ja Tatjana Gorina *Moskovski Komsomolets*'ist;
- Eesti-kesksetest artiklitest olid loetumad atraktiivsete pealkirjade ja sisuga artiklid, nt III maailmasõda võib alata tundmatust väikeriigist Eestist, „Putinini kasulikud idioodid“ ja kahjutasu maksmine nõukogude „okupatsiooni“ eest „surnud eesli kõrvades“;
- Venemaale on oluline nõukogude nostalgia ja II maailmasõja mälestused;
- kui kõikides Eestist käsitlevates artiklites esines uudisteportaalides teemade ja tonaalsuse vahel suuremaid erinevusi, siis Eesti-kesksetes loetumates artiklites oli erinevus üldiselt väiksem;
- paljudes meediaartiklites kasutati võtet, kus neutraalse sisuga artikkel muudeti viimase lausega negatiivseks või toodi Eesti kajastus enamasti negatiivselt sisse sõnadega „*Tuletame meelde, et ...*“ või „*Varem ...*“;
- väiksemad portaalid viitasid algallikana sageli suurematele ja loetumatele portaalidele;
- Eesti iseloomustamiseks kasutati muuhulgas järgmisi ilukirjanduslikke fraase:

- President Ilves on Euroopa suurim russofoob, isegi suurem kui Leedu ja Ukraina presidendid kokku, sest mis kellelgi meelel, see Toomasel keelel;
- Eesti on USA satelliit ja lemmikkasvandik;
- kogu Eesti on üks suur sõjapolügoon, kus keedetakse USA juhtimisel sõjaputru, kuid halva kokana ei tunta poliitilise vürtse;
- justiitsministrit kummitab Brežnevi häälega kommunismitont;
- enne eesel kärwab ja sultan sureb kui Eesti kohtutest tuleb otsus;
- Venemaa ei pea muretsema, sest eestlased surevad 2060. aastaks välja Vene ohutagi, mistõttu tuleb nad kanda „Punasesse raamatusse“;
- kas parem on elada vaid osaliselt suveräänses Eestis või vaesena, kuid iseenda täieliku peremehena vabas Indias?

2.4. Järeldused ja ettepanekud

Käesolevast uuringust selgus, et Venemaa uuritavates uudisteportaalides kajastati Eestit 2015. aastal valdavalt negatiivses valguses. Teoreetilises osas lk 11 toodi välja, et teadmised riigi identiteedist aitavad paremini mõista tema prioriteete ja käitumist, sest need on seotud nii ideoloogilise julgeoleku kui ka kollektiivse enesehinnanguga (Wendt, 2003, pp. 224-237). Venemaa peab riikidevahelistes suhetes oluliseks identiteedi emotsionaalset ja ajaloolist mõõdet, mistõttu tõlgendatakse ajaloosündmusi riigi rahvuslikest huvidest lähtuvalt (Farrell, 2002; Freedman, 2015 ja Wendt, 2003). Venemaale on võit II maailmasõjas olulise tähendusega, mistõttu president Ilvese keeldumist osaleda 9. mai võiduparaadil Moskvast käsitleti meedias põhjalikult ja negatiivselt. Samas leidsid positiivset kajastust artiklid, milles rõhutati ühist minevikku ja läbielatud – Eesti vabastamist fašismist ja koosõud aega NSVLis. Seega on uurimistulemused koosõulas lk 29 toodud Sharafutdinova (2012) uurimistulemustega, mille põhjal **Kremlis juhtkond lähtub positiivsest kommunistliku mineviku identiteedist** ning püüab meedia abil konstrueerida kollektiivsel mälul ja ideoloogilistel narratiividel põhinevat vene maailma identiteeti. Käesolevas uurimistöös tuli esile mininarratiiv, kus Eestit käsitletakse kui endist nõukogude vabariiki, mis tähistab 9. mail Eesti vabastamist fašismist.

Venemaalt nõukogude „okupatsiooni“ eest kahjutasu nõudmist saab konstruktivistlikest teooriatest lähtuvalt võtta kui rünnakut riigi identiteedile ja kollektiivsele enesehinnangule ning seeläbi ka Venemaa julgeolekule, vt lk 11-12 (Wendt, 2003, pp. 224-237). Seepärast osutuski teema üheks loetumaks, millele aitas kaasa Venemaa asepeaminister Rogozini

emotsionaalne vastulause maksta kahjutasu „surnud eesli kõrvades“. Kuid ajalooline hukkamõistmine ja alandatus tekitavad Venemaal negatiivse kuvandi, mistõttu püüab Kreml kollektiivset enesehinnangut tõsta agressiivse suhtumisega teistesse riikidesse (Wendt, 2003, pp. 235-237). Magistritöö uurimistulemustest selgus, et Venemaa meedia rõhutas Eesti parimaid aastaid NSVLis ja sissetulekutelt kõige vaesemaks olemist Euroopa Liidus. Nimetatud järelalus on kooskõlas lk 12-13 toodud paljude uurijate, sh Berenskoetteri (2014), Brandti (2010), Freedmani (2015) jt väidetega, et ühine ajalugu moodustab olulise osa Venemaa narratiividest. Samas selgus nii käesolevast uurimistulemusest kui ka eeltoodud uurijate järelalustest, et Kreml teeb seda valikuliselt – võimendades, vaigistades või teatud fakte oma huvidest lähtuvalt ümber kujundades. Nt rõhutati artiklites vabatahtlikku ühinemist NSVLiga, kuid jäeti mainimata Vene vägede Eestisse toomine. Järelikult, **Venemaa agressiivne geopoliitiline käitumine on juhitud nii ajaloolisest mälestusest kui ka staatuse taastamise ambitsioonidest.**

Käesoleva magistritöö teoreetilises osas lk 29 toodi välja, et nii Feklyunina (2015), kui ka välisminister Lavrov (2015) rõhutasid Venemaa valitsevaks identiteediks ja prioriteediks „vene maailma“, st kogukonda, mis põhineb vene keelel, kultuuril ja ühisel minevikul. Strateegilised narratiivid on aga pehme jõud, millega riigid püüavad mõjutada rahvusvahelisi suhteid ja luua teistest riikidest oma huvidele lähtuvat kuvandit (Freedman, 2015). Seepärast on Kremli erilise tähelepanu all massiline kodakondsusetus ja venekeelse vähemuse diskrimineerimine Eestis. Seetõttu kajastati uuritavates artiklites Eesti poliitikute Savisaart ainsana positiivses valguses, sest ta on venekeelse elanikkonna huvide kaitsja ja venemeelsuse pärast tagakiusatud ning Putini võimupartei koostööpartneri juht. Täiendavalt toodi uuritavates artiklites välja, et natsistlikus Eestis õpetatakse juba lastele, kuidas venelastega käituda (viide Eesti Laulu klipile) ning kauplustes müüakse Venemaa globooseid. Roselle, Miskimmon ja O’Loughlin (2014) käsitlevad mõistet „vene maailm“ (sh „inimõiguste kaitse“) Kremli režiimi peanarratiivina (vt lk 29), kuid käesolevas magistritöös **osutus vene maailma narratiiv Eesti kontekstis küll oluliseks kuid pigem sekundaarseks.**

Uuritavate meediatekstide peanarratiiviks Eesti kontekstis kujunes 2015. aastal: „Eesti näeb Venemaal müütilist ohtu, mistõttu spioneeritakse Venemaa järele ja korraldatakse Venemaa läänepiiril pidevaid NATO õppuseid“. Meediatekstide analüüsist selgus, et Eestit kujutati natsistliku e-riigi ja USA satelliidina, kus russofoobne eliit nõuab hüsteeriliselt oma kodanikke hirmutades alliansi kohaloleku suurendamist ja alaliste baaside loomist. Seetõttu

pole ka heanaaberlikud suhted Venemaaga võimalikud. Selline tulemus on kooskõlas käesoleva magistritöö lk 12 teooriaga, mille kohaselt Venemaa rõhub kollektiivsele hirmule, kui identiteedi emotsionaalsele dimensioonile, et õigustada kaasmaalaste poliitikat ja „adekvaatsete“ vastumeetmete rakendamist NATO agressiivsele tegevusele (Crawford, 2000; Pupavac, 2004; Ross, 2006; Zehfuss, 2007; Van Rythoven, 2015). Täiendavalt selgus nii käesoleva töö uurimistulemustest kui ka lk 11-12 toodud teooriast, et riigid konstrueerivad ise rahvusvahelisi norme ja käituvad seetõttu nagu nad ise julgeoleku seisukohalt kõige sobilikumaks peavad, mistõttu pole oluline, kas narratiiv täielikult ka tõele vastab (Farrell, 2002; Rousseau, 2006, pp. 40-41). Järelikult nõuavad **Venemaa rahvuslikud huvid, et Eestist loodaks russofoobse vähemusrahvuste õigusi eirava ja tugevalt militariseeritud väikeriigi kuvand.**

Mitmed autorid, sh Bushmann ja Ingenhoff (2015) ning Kunczik (2003) toovad välja, et riigi kuvandil on väga laialdane mõju, sest see mõjutab riigi poliitilist stabiilsust, rahvusvahelist mõjuvõimu, väliseid investeringuid, turismi, väliskaubandust jm (vt lk 14). Venemaa meedia aga rõhutas, et Eesti majandus on hävingu äärel, sest Lääneriikide sanktsioonide ohvriteks olid eelkõige Eesti ja Läti kalurid ja põllumehed ning iga kümnes külaline Tallinna hotellides on NATO sõjaväelane. Samuti toonitati Eestis valitsevaid tugevaid pagulastevastaseid meeleolusid, natsionalistlikke marsside läbiviimist, põllumeeste massilisi valitsusevastaseid meeleavaldusi ja noorte perspektiivituid väljavaateid riiki jäämisel. Peale selle toodi välja, et Eesti valitsus on kuulekas Euroopa Liidule ja USAle, mistõttu olulised otsused tehakse Tallinna asemel Brüsselis ja Washingtonis. Järelikult **püüdis Venemaa näidata Eestit poliitiliselt ja majanduslikult ebastabiilse riigina, mis ei soovi konstruktiivseid suhteid Venemaaga**, vaid püüab piiraeda ehitades end kogu maailmast isoleerida – isegi ajakirjanikke, poliitikuid ja teisi tuntuid isikuid ei lubata riiki. Uurimistulemus langeb kokku käesoleva töö lk 30 siseturvalisuse arengukavas 2015-2020 (2014) ja KAPO (2016) ülevaates tooduga, mille kohaselt Venemaa püüab turvatunde vähendamiseks tekitada ühiskonnas ebastabiilsust.

Käesoleva magistritöö lk 17 toodi välja, et meediauuringud näitavad tugevat korrelatsiooni riigi meediakajastuse ja avaliku arvamuse vahel (Zhang & Meadows, 2012; Wanta, *et al.*, 2004). Järelikult, mida rohkem positiivset meediakajastust riik meedias saab, seda rohkem invidiidid sellest riigist ja tema inimestest positiivselt mõtlevad ning vastupidi. Uuritavates artiklites toodi sageli välja, et Eesti turismisektor on pankroti äärel, sest Eestis tahetakse korruga nii NATO tanke kui ka rahakaid vene turiste. Võimalik, et Eesti negatiivne kuvand on turistide vähenemise põhjuseks, sest mitmes artiklis toodi julgeolekukeelu ja

majandusraskuste kõrval välja uue põhjusena venelaste patriotism. Seega võib arvata, et **Venemaa püüab Eesti kuvandi konstrueerimisel „pehme jõuga“ mõjutada sihtauditooriumi nii tunnetuslikku kui ka emotsionaalset poolt**, st negatiivselt käsitletakse nii riigi poliitilist süsteemi, majandust ja norme kui ka üldist atraktiivsust ja sümpaatiat. Selline tulemus on kooskõlas käesoleva töö lk 29 toodud Bushmanni ja Ingenhoffi (2015) teooriaga.

Eeltooduga seondub ka järgmine magistritöö järeldus, mille kohaselt **Venemaa püüab lõhestada Euroopa Liitu ja NATOt**. Uurimistööst selgus, et Eestit seostati enamasi Baltimaade, Poola, Suurbritannia ja USAga ning vastandati Kreeka, Prantsusmaa, Saksamaa ja Tšehhiga. Artiklites toodi välja, et kui esimesena nimetatud riigid külvavad USA geopoliitiliste ambitsioonide mahitusel Euroopas sõjahüsteeriat, siis teisena tähendatud riigid soovivad arendada Venemaaga konstruktiivseid poliitilisi ja majanduslikke suhteid. Sel põhjusel peab aga Venemaa rakendama „adekvaatsed“ vastumeetmed agressiivsete riikide ohjeldamiseks.

Magistritöö teoreetilises osas lk 19 on toodud Donsbachi (2014) väide, et ajakirjanike vaatenurka mõjutavad nii kultuuriline taust kui ka meediakanali poliitilised ja ideoloogilised eesmärgid. Seejuures keskenduti peatükis 1.3. (lk 25-30) Venemaa neoautoritaarsele meediamastikule, mille kohaselt Venemaa ajakirjandus ei ole vaba, sest võimueliit kontrollib täielikult meediat ja kasutab ajakirjandust poliitilise mõjutusvahendina avaliku arvamusega manipuleerimiseks (Becker, 2014; Lee, 2008; Lipman, 2014; Richter, 2008; Rollberg, 2014; Sharafutdinova, 2012). Käesoleva magistritöö uurimistulemusena selgus, et kõikides uuritavates portaalides kajastati Eestit valdavalt negatiivselt, kusjuures Eesti-kesksete loetumate negatiivsete ja pigem negatiivsete artiklite osakaal erinevates portaalides oli vahemikus 81-st kuni 87 protsendini. Seega **Eestit käsitlevate artiklite tonaalsus ja seeläbi ka kuvand ei erinenud märkimisväärselt Venemaa erinevates uuritavates uudisteportaalides**. Samas ka artiklite üldine tonaalsus ei muutunud nimetamisväärselt aasta jooksul. Kuigi kõik Venemaa uuritavad uudisteportaalid käsitlesid Eestit ühtviisi negatiivselt, ei saa uurimistulemuste põhjal väita riigi kontrolli meedia üle.

Kokkuvõtvalt saab tuua välja, et Eestist meedia abil Venemaa julgeolekuhuvidele vastava kuvandi konstrueerimise aluseks oli esmajoones ühine ajalugu ja kollektiivne mälu. Seejuures lähtuti nii kommunistliku mineviku identiteedist kui ka staatuse taastamise ambitsioonidest ning püüti „pehme jõuga“ mõjutada sihtauditooriumi teadlikkust, hoiakuid ja käitumist. Enamasti keskenduti kollektiivsel identiteedil põhineva kuvandi tunnetuslikule ja

emotsionaalsele mõõtmele. Venemaale oli oluline rõhutada Euroopa Liidu ja NATO killustumist ja ühtekuuluvustunde puudumist. Eestit püüti näidata ebastabiilse riigina, et külvata ühiskonnas segadust ja takistada lõimumist. Kuid uuringu tulemusel selgus, et narratiiv „vene maailmast“ osutus küll tähtsaks, peeti siiski olulisemaks konstrueerida Eestist russofoobse vähemusrahvuste õigusi eirava ja tugevalt militariseeritud väikeriigi kuvand. Magistritöös jõuti järeldusele, et Venemaa Eesti-vastase mõjutustegevuse eesmärk seostub eestimaalaste turvatunde vähendamisega, st püütakse lõhestada Euroopa Liitu ja NATOt ning külvata ühiskonnas segadust ja takistada lõimumist.

Lähtuvalt magistritöö teoreetilises osas käsitletust ja empiirilise uuringu tulemuste analüüsist esitatakse järgmised **ettepanekud Eesti-vastasele mõjutustegevusele vastupanuvõime suurendamiseks.**

Ettepanek 1. Käesoleva magistritöö järeldustes lk 57-58 toodi välja, et sihtauditooriumi teadlikkuse, hoiakute ja käitumise mõjutamisel lähtub Venemaa Eesti kuvandi konstrueerimisel suures osas ühisest minevikust ja imperialistliku staatuse taastamise ambitsioonidest. Seejuures tõlgendab Venemaa ajaloo fakte enda julgeolekuhuvidest lähtuvalt ning rõhub kollektiivsele hirmule NATO agressiooni ees. Seega püüab Venemaa tegelikkust moonutava infoväljaga kahjustada Eesti elanikerühmade sidusust ja tekitada ühiskonnas ebastabiilsust, mistõttu Eesti peaks **pöörama suuremat tähelepanu ühiskonna sidususe vastu suunatud rünnakutele ja arendama senisest enam psühholoogilist kaitset.**

Ettepanek 2. Teoreetilises osas lk 29-30 toodi välja, et mistahes sihtauditoorium ei ole kaugeltki homogeenne, mistõttu ühiskonna erinevad liikmed tõlgendavad meediakanalites edastatud sõnumeid erinevalt (Feklyunina, 2015). Seepärast täidab „pehme jõud“ mõjutusvahendina seda enam oma eesmärki, mida rohkem riigi kollektiivne identiteet on aktsepteeritud mõjutatava riigi sihtauditooriumi poolt ja mida mõjukamad on nende esindajad, et kaasa rääkida poliitilistes otsustamisprotsessides (Feklyunina, 2015). Seepärast on magistritöö koostaja hinnangul esmatähtis **erinevate tõlgenduste vähendamisega suurendada Eesti kollektiivset identiteeti.** Näiteks pakkuda venekeelsele elanikkonnale senisest enam adekvaatset meediakajastust vene- ja eestikeelsete inforuumide erinevuste vähendamiseks.

Ettepanek 3. Magistritöös lk 60-61 jõuti järeldusele, et Venemaa Eesti-vastase mõjutustegevuse eesmärk seostub eestimaalaste turvatunde vähendamisega, st püütakse lõhestada Euroopa Liitu ja NATOt ning külvata ühiskonnas segadust ja takistada lõimumist. Seetõttu

on käesoleva töö lk 29-30 teooria (Feklyunina, 2015) ning lk 6 teema aktuaalsuse (Eesti julgeolekupoliitika alused, 2010; STAK 2015-2020, 2014) kohaselt oluline süstemaatiliselt uurida Venemaa mõjutustegevust, mis on suunatud Eesti julgeoleku vastu, et hinnata Venemaa massimeedias kasutatava „pehme jõu“ kaalukust. Teisisõnu tuleb Eesti-vastasele mõjutustegevusele vastupanuvõime suurendamiseks ning ühiskonna sidususe ja turvatunde arendamiseks uurida järjepidevalt Venemaa massimeedia mõju sihtauditooriumile.

Ettepanek 4. Eestlastena oleme harjunud e-riigiga, mistõttu peame erinevaid e-teenuseid igapäevaelu tavaliseks osaks. Kuid uurimistulemustest selgus, et Venemaa meedia käsitles 2015. aastal uuritavates uudisteportaalides Eesti kui eduka e-riigi teemat vaid 16 artiklis. Seejuures piirduti enamasti vaid mainimisega, et Eestis on võimalik valida elektrooniliselt. Samuti ei kajastatud Vene meedias Eestist alguse saanud erinevaid innovaatilisi lahendusi jm edulugusid. Kuid siinjuures võib põhjuseks olla ka ebapiisav kommunikatsioonipoliitika. Seega tuleb lk 15 teooria osas toodud seisukoha põhjal (Prillop, 2012) Eesti e-riigi kuvandit ja sellega seonduvat võtta mitte iseenesliku nähtusena, vaid **riik peaks e-teenuste arendamise kõrval edendama ka eduka e-riigi kuvandit.**

Ettepanek 5. Käesolevast uuringust selgus, et lisaks edulugudele ei ilmunud Venemaa uuritavates uudisteportaalides ka Eesti kultuuri ja kultuuriinimesi, vaatamisväärsusi jm tutvustavaid artikleid. Pigem keskenduti poliitikute tegemistele ja väljaütlemistele ning sedagi vaid negatiivses võtmes. Riigi kuvandil on aga lk 14 toodud uuringute põhjal (Buhmann & Ingenhoff, 2015; Kunczik, 2003) väga laialdane mõju riigi poliitilisele stabiilsusele, rahvusvahelisele mõjuvõimule, välisinvesteeringutele, väliskaubandusele, turismile jm. Seega on oluline mitte ainult eduka e-riigi kuvandi edendamine vaid **Eesti üldise positiivse kuvandi arendamine ja juhtimine.**

KOKKUVÕTE

Tänapäeval kasutatakse meediat üha aktiivsemalt ja tõhusamalt avaliku arvamuse ja poliitiliste otsuste mõjutamist vahendina. Mittedemokraatlikud riigid nagu Venemaa kasutavad meediat propagandavahendina ideoloogiliste hoiakute kujundamisel. Kuid tegelikkust moonutava infoväljaga võib kahjustada erinevate elanikerühmade sidusust ja tekitada ühiskonnas ebastabiilsust, mistõttu Eesti peaks pöörama suuremat tähelepanu ühiskonna sidususe vastu suunatud rünnakutele ning arendama senisest enam psühholoogilist kaitset ja vastupanuvõimet Eesti-vastasele mõjutustegevusele. Lisaks on Venemaa aktiveerinud märkimisväärselt sõjalist tegevust Balti riikide lähistel ning kuulutanud NATO jätkuvalt oma peamiseks vaenlaseks. Seega tuleneb magistr töö **aktuaalsus** nii Eesti julgeolekupoliitika alustest (2010) ja siseturvalisuse arengukavast 2015-2020 (2014) kui ka muutunud julgeolekukeskkonnast tingitud vajadusest uurida järjepidevalt Eestit puudutavaid julgeolekupoliitilisi teemasid Venemaa meedias.

Magistr töö **uudsus** seisneb uue lähenemisviisi kasutamises Venemaa meedia uurimisel. Magistr töö raames analüüsiti erinevast aspektist suures mahus uudisteportaalide artikleid, sest senini puuduvad Venemaa meediatekstide suuremahulised kvantitatiivsed ja kvalitatiivsed analüüsid, mistõttu on olnud raskendatud ka Eesti-vastaste meediarünnakute intensiivsuse ja dünaamika hindamine. Eeltoodust lähtuvalt on keskseks **uurimisprobleemiks** kuidas käsitleti Eestit Venemaa *online*-meedias 2015. aastal? Magistr töö teemast ja keskest uurimisprobleemist tulenevalt on **uurimisküsimusteks**: 1) millised Eestit puudutavad teemad on leidnud kajastamist Venemaa *online*-meedias 2015. aastal? 2) milline on artiklite tonaalsus ning mil määral on temaatika ja tonaalsus aasta jooksul muutunud? 3) kas ja milliseid freime on kasutatud Eesti suhtes Venemaa *online*-meedia 2015. aasta tekstides?

Magistr töö **eesmärgiks** oli selgitada välja Eesti kuvand Venemaa *online*-meedias 2015. aastal, toetamaks vastupanuvõime suurendamist Eesti-vastasele mõjutustegevusele infokeskkonnas. Eesmärgi saavutamiseks püstitati kolm **uurimisülesannet**: analüüsida teoreetilise kirjanduse põhjal riigi identiteedist tuleneva kuvandi konstrueerimise lähtekohtasid; analüüsida Eestit puudutavate teemade käsitlusi (kajastatud teemasid, artiklite tonaalsust ja kasutatud freime ning nende muutust aasta jooksul) Venemaa *online*-meedias; ning esitada teooria ja uuringu tulemuste sünteesi põhjal üldistavad julgeolekualased järeldused Eesti kuvandi kohta Venemaa *online*-meedias 2015. aastal ning ettepanekud Eesti suutlikkuse arendamiseks oma julgeolekuhuvide kaitsmisel informuumis. Eesmärk ja uurimisülesanded täideti ning uurimisküsimustele saadi vastused.

Magistritöö koosneb kahest peatükist, millest esimeses käsitleti riigi kuvandi konstrueerimise teoreetilisi lähtekohtasid konstruktivistliku teooria raamistikus. Esmalt analüüsiti riigi identiteeti ja käitumist, sest konstruktivistlikes lähenemistes tuleneb kuvandi olemus riigi sotsiaalsest, kultuurilisest ja ajaloolisest identiteedist ning riigi julgeolekupoliitilistest huvidest, mida poliitiline võimueliit edastab avaliku meedia kaudu. Seejärel vaadeldi meediatekste kui identiteedist lähtuvat riigi ideoloogiliste seisukohtade väljendust ning tekstides leiduvaid varjatud tähenduste konstruktsioone ehk freime. Lõpuks analüüsiti Venemaa neautoritaarset meediamaastrit ja „pehme jõu“ olemust ja kasutamist sihtauditoriumi teadlikkuse, hoiakute ja käitumise mõjutamiseks.

Konstruktivistliku teooria analüüs tõi välja, et riigi julgeolekualased huvid ja käitumine on määratletud sotsiaalsetest väärtustest, ajaloost ja institutsionaalsest ülesehitusest tuleneva identiteediga. Riigi identiteet ja huvid ilmnevad märgisüsteemi abil üksteisega suheldes. Seejuures on ühine ajalooline kogemus ja kollektiivne mälu aluseks riigi poliitilisele võimule, et konstrueerida teistest riikidest märgi- ja meediasüsteemi abil tema julgeolekuhuvidele vastavad kuvandid.

Teoreetikud märgivad, et riigi kuvandil on väga laialdane mõju, sest see tagab poliitilise stabiilsuse ja rahvusvahelise mõjujõu, mõjutab välisinvesteeringuid, edendab turismisektorit ja väliskaubandust ning pakub atraktiivsust siseriiklikule tööturule. Kuvand kujutab endast riigi identiteedist tulenevat „pehmet jõudu“ sihtauditoriumi teadlikkuse, hoiakute ja käitumise mõjutamiseks avaliku kommunikatsiooni kaudu. Seepärast on meediakajastusel, eriti freimidel, kui varjatud tähendustel, otsene mõju avaliku arvamuse kujundamisele ja riigi kuvandi konstrueerimisele. Poliitikud aga kasutavad poliitiliste ja muude eesmärkide saavutamiseks järjest rohkem retoorikat, infomoonutust ja õiget ajastatust.

Vene Föderatsiooni meediamaastrit uurijad on üksmeelel, et Venemaa puhul ei saa rääkida vabast ajakirjandusest, sest võimueliit kontrollib täielikult meediat ning kasutab ajakirjandust poliitilise mõjutusvahendi ja propagandamasinana avaliku arvamusega manipuleerimiseks. Kontrollimiseks kasutatakse nii subsiidiumeid, maksusoodustusi, valitsuse tellitud reklaame jm majanduslikke mõjutusvahendeid, kui ka vägivalda ja repressioone sõltumatute ajakirjanike vastu. Uudisteportaalid avaldavad vaid valitsuse ametlikke seisukohtasid, sest riik domineerib jõuliselt meediaturul. Kuid täielik kontroll meedia üle võimaldab Kremlil lihtsamalt kasutada „pehmet jõudu“ oma poliitilise ideoloogia (vene maailma identiteedi) levitamiseks ja sihtauditoriumiga manipuleerimiseks.

Magistritöö teises peatükis analüüsiti Eestit puudutavate teemade käsitlemist Venemaa *online*-meedias 2015. aastal, et saada vastused uurimisprobleemist tulenevale kolmele uurimisküsimusele. Empiirilise magistritöö uurimisstrateegiaks valiti meediatekstide kvantitatiivne ja kvalitatiivne sisuanalüüs. Andmete töötlemiseks kasutati integreeritud analüüsi meetodit ehk kategooriate kontent- ja dirkursusanalüüsi, kasutades selleks programmi *MS Access*. Eesmärgipärase valimi moodustasid Venemaa 2015. aasta *online*-meedia seitsme kõige loetuma uudisteportali (vähemalt 50 000 unikaalset külastust päevas) *Argumentõ i Faktõ*, *Interfax.ru*, *Kommersant*, *Lenta.ru*, *Moskovski Komsomolets*, *RIANovosti.ru* ja *RBK.ru* 4474 artiklit, milles kajastati Eestit.

Analüüsiüksuseks oli üks artikkel, milles tuvastati selle põhitunnused nagu meediakanal, ilmumise kuupäev, pealkiri, autor, teksti žanr, tonaalsus, lisatud illustratsioonid ja Eesti positsioon artiklis. Teema avamiseks ja uurimisküsimustele vastamiseks moodustati vastavalt sisule peamised teemakategooriad (poliitika, riigikaitse, julgeolek, majandus, kultuur ja sport, sotsiaalteemad ning muud teemad), mida täpsustati alamkategooriatega. Meediatekstides peituvate ideoloogiliste tähenduste ehk freimide väljatoomiseks kasutati teksti analüüsimisel kriitilise diskursusanalüüsi peamisi põhimõtteid: tähenduslike fotode ja illustratsioonide valik, teatud seisukohtade esiletõõtmine, mõnede faktide, teemade ja käsitleste osaline või täielikult väljajätmine ning teatud eelduste, seisukohtade jm edastamine alternatiivide välistamiseks.

Venemaa *online*-meedia **analüüsimisel selgus**, et Eesti kuvand Venemaa uuritavates meediaportalides 2015. aastal oli valdavalt negatiivne. Seejuures Eestit käsitlevate artiklite teemad ja tonaalsus ning seeläbi ka kuvand ei erinenud märkimisväärselt erinevates uudisteportalides. Samas ka artiklite üldine tonaalsus ja temaatika ei muutunud aasta vältel. Kõige rohkem leidsid kajastamist teemad, mis olid seotud NATO kohaloleku suurendamise, alliansi õppuste, Venemaa ohu ja agressiivsuse, energiasõltumatuse, eluohtlike toiduainete tootmise, venevastaste sanktsioonide, majandusraskuste, diskrimineerimise ning spionaažis süüdimõistetud Eston Kohveriga.

Meediatekstides enim esinenud ja olulisemate freimide „*NATO pidevad sõjalised õppused Eestis*“, „*Eesti spioonid on kangelased*“ ja „*müütiline Vene „oht*““ põhjal iseloomustati Eestit 2015. aastal Venemaa meedias järgmise mininarratiiviga: „Eesti näeb Venemaal müütilist ohtu, mistõttu spioneeritakse Venemaa järele ja korraldatakse Venemaa läänepiiril pidevaid NATO õppuseid“. Kuigi positiivsete freimide esinemissagedus jäi tunduvalt alla negatiivsetele, saab enim esinenud ja olulisemate positiivsete freimide „*Eesti on endine*

nõukogude vabariik“, „Nõukoguse Liit vabastas Eesti“ ja „II maailmasõja meenutus“ põhjal tuua välja järgmise mininarratiivi: „endises nõukogude vabariigis tähistatakse 9. mail Eesti vabastamist fašismist – sõjaveterane austatakse pidulike kontsertidega ja nõukogude monumentidele tuuakse langenute mälestuseks lilli“.

Analüüsitud freimide põhjal näidati Eestit Venemaa uudisteportaalides natsistliku e-riigi ja USA satelliidina, kus russofoobne võimueliit nõuab hüsteeriliselt liitlasvägede kohaloleku suurendamist. Seetõttu on riik muutunud suureks sõjapolügooniks ja Tallinna hotellides on iga kümnes külaline NATO sõjaväelane. Toonitati, et normaalseid suhteid Venemaaga pole võimalik arendada, sest elanikke hirmutatakse nõukogude foobia ja Venemaa agressiivse käitumisega. Samas on riigi majandus katastroofi äärel, sest Lääneriikide sanktsioonide ohvriteks olid eelkõige Eesti ja Läti piima- ja lihatootjad. Eestis toodetakse eluohtlikke toiduaineid ning tahetakse luua oma kodanikele reservuaar, kuhu ei lasta ajakirjanikke ja teisi isikuid. Riigis on massiline kodakondsusetus, valitseb üldine ksenofoobia ja diskrimineeritakse vähemusrahvuseid. Kuigi Eestile ennustati säravat arengut, on ta muutunud russofoobseks vähemusrahvuste õigusi eiravaks ja tugevalt militariseeritud väikeriigiks.

Samuti selgus, et Eesti kuvand oli märksa negatiivsem, kui ta oli üks Balti riikidest või kesksel kohal koos Poola, USA ja Suurbritanniaga. Samas vastandati Eestit sageli Kreeka, Prantsusmaa, Saksamaa ja Tšehhiga. Kui Euroopa suurimaks russofoobiks nimetati Vene meedias president Ilvest, siis ainsana sai eestimaalastest positiivset kajastust vähemusrahvuste õiguste kaitsja Edgar Savisaar. Eesti-kesksetest artiklitest osutusid loetumaks atraktiivsete pealkirjade ja sisuga artiklid, nt III maailmasõda võib hakata tundmatust väikeriigist, „Putinini kasulikud idioodid“ ja kahjutasu maksmine nõukogude „okupatsiooni“ eest „surnud eesli kõrvades“. Lisaks selgus, et väiksemad portaalid viitasid algallikana sageli suurematele portaalidele ning paljudes artiklites kasutati negatiivse tooni sissetoomiseks sõnu „Tuletame meelde, et ...“ või „Varem ...“.

Magistritöös jõuti teoreetilise käsitluse ja empiirilise uuringuga kogutud andmete sünteesi põhjal järgmiste peamiste **järeldusteni**:

- Venemaa julgeolekuhuvidele vastava Eesti kuvandi konstrueerimisel lähtus Kremli juhtkond kommunistliku mineviku identiteedist, püüdes meedia abil konstrueerida kollektiivsel mälul ja ideoloogilistel narratiividel põhinevat vene maailma identiteeti;
- Eestit näidati poliitiliselt ja majanduslikult ebastabiilse riigina, mis ei soovi konstruktiivseid suhteid Venemaaga;

- Venemaa agressiivne geopoliitiline käitumine oli juhitud nii ajaloolisest mälestusest kui ka staatuse taastamise ambitsioonidest, kuid tehes seda valikuliselt – võimendades, vaigistades või teatud fakte oma huvidest lähtuvalt ümber kujundades;
- Kuigi narratiiv vene maailmast osutus tähtsaks, peeti siiski olulisemaks konstrueerida Eestist russofoobse vähemusrahvuste õigusi eirava ja tugevalt militariseeritud väikeriigi kuvand, et õigustada kaasmaalaste poliitikat ja agressiivset sõjalist tegevust Eesti piiride lähistel;
- Venemaa püüdis rõhutada Euroopa Liidu ja NATO lõhestumist;
- Venemaa meedia püüdis Eesti kuvandi konstrueerimisel „pehme jõuga“ mõjutada sihtauditooriumi nii tunnetuslikku kui ka emotsionaalset poolt, st negatiivselt käsitleti nii riigi poliitilist süsteemi, majandust ja norme kui ka üldist atraktiivsust ja sümpaatiat;
- Eestit käsitlevate artiklite tonaalsus ja seeläbi ka kuvand ei erinenud nimetamisväärselt Venemaa erinevates uuritavates uudisteportalides ning seda kogu aasta vältel.

Järelikult püüdis Venemaa tegelikkust moonutava infoväljaga kahjustada Eesti erinevate elanikerühmade sidusust ja tekitada ühiskonnas ebastabiilsust, mistõttu esitati magistrinäo teoreetiliste seisukohtade ja empiirilise uuringu tulemuste sünteesi põhjal üldised **ettepanekud** Eesti suutlikkuse arendamiseks oma julgeolekuhuvide kaitsmisel inforuumis. Ettepanekute kohaselt peaks Eesti pöörama suuremat tähelepanu ühiskonna sidususe vastu suunatud rünnakutele ja arendama senisest enam psühholoogilist kaitset. „Pehme jõud“ täidab mõjutusvahendina vähem oma eesmärki, kui uuritakse järjepidevalt Venemaa massimeedia mõju sihtauditooriumile ja suurendatakse Eesti kollektiivset identiteeti. Samuti peaks riik e-teenuste arendamise kõrval edendama ja juhtima nii eduka e-riigi kui ka üldist positiivset kuvandit, sest riigi kuvandil on laialdane mõju nii rahvusvaheliste suhete kui ka siseriikliku arengu seisukohalt.

Tulenevalt eeltoodust leiti magistrinäos vastused aktuaalsetele uurimisküsimustele ning seega täideti uuringu eesmärk. Magistrinäo **vajalikkus** sisejulgeolekuvaldkonnas seisneb Eesti ühiskonna sidususe vastu suunatud rünnakutest tingitult vajaduses pöörata senisest enam tähelepanu Venemaa massimeedia mõjutustegevuse uurimisele erinevatest aspektidest. Uurimistulemuste ettepanekud on **rakendatavad** Eesti julgeolekuhuvide arendamisel inforuumis, et suurendada Eesti-vastasele mõjutustegevusele vastupanuvõimet.

SUMMARY

The Image of Estonia in Russian's Online Media in 2015 in Context of Security as master thesis is written in Estonian and consists of 99 pages, 76 pages of which is the main part. The author has used 159 different sources written in Estonian, Russian and English. The thesis has 9 figures, 6 tables and 10 annexes. The aim of the current master's thesis is to ascertain the image of Estonia in Russia's online media in 2015 to endorse Estonia's resilience of anti-national influence activities in the information environment. The theoretical starting point of the thesis brings out the concept of the state within the constructivist framework. At first, the national identity and state behaviour were analysed, media texts were perceived as identity-driven public expressions of ideological positions and examined regarding media frames i.e. the constructions of hidden meanings. Eventually, Russia's neoauthoritarian media scenery and the essence and use of „soft power“ regarding the target audience awareness, attitude and behaviour was analysed.

The empirical part contains qualitative and quantitative media content analysis. The data was processed using an integrated method of analysis, MS Access programme was used to provide content and discourse analysis. The sample consisted of online media articles about Estonia in 2015 published by the most readable Russia's news portals. The subject was approached through three main exploratory questions: 1) Which Estonia-related topics were reflected in Russia's online media in 2015? 2) What was the tonality of articles and how the presentation and themes changed over the year? 3) Whether and what types of frames were used concerning Estonia in Russia's online media in 2015?

The result of the research indicates that examined Russia's media portals reflected Estonia mostly negatively during 2015. Most widely discussed topics were related with the increase of NATO presence, Alliance exercises, danger and aggressiveness of Russia, energy independence, production of life-threatening foodstuffs, anti-Russian sanctions, economic difficulties, discrimination and Eston Kohver who was convicted of spying. The most occurred frames described Estonia as „paranoid and in imaginable fear of Russia, therefore conducting so to say justified spying after Russia and NATO exercises near Russia's Western border.“ Conclusions in this thesis state that Russia's approach of these topics resulted from ambition to lessen the sense of security and integration in Estonia, including evoking possible rifts in European Union and NATO. The large-scale research of Estonia's image in Russia's media portals in different aspects is new in Estonian context and the author considers proposals based on the results as applicable regarding Estonian security interests in information environment.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

- Aday, S. & Livingston, S., 2008. Taking the state out of state--media relations theory: how transnational advocacy networks are changing the press--state dynamic. *Media, War & Conflict*, 1(1), pp. 99-107.
- Azpiroz, M. L., 2013. Framing as tool for mediatic diplomacy analysis *Communication & Society*, 26(2), pp. 176-197.
- Baden, C. & Springer, N., 2015. Conceptualizing viewpoint diversity in news discourse. *Journalism*, pp. Published online before print October 5, 2015.
- Bairrett, R. L., 2015. Executive Power and Media Freedom in Central and Eastern Europe. *Comparative Political Studies*, 48(10), pp. 1260-1292.
- Barich, H. & Kotler, P., 1991. A framework for marketing image management. *Sloan Management Review*, 32(2), pp. 94-104.
- Barnett, M., 2014. Social constructivism. In: J. Baylis, S. Smith & P. Owens, eds. *The Globalization of world politics*. Sixth ed. s.l.:University of Oxford, pp. 155-168.
- Becker, J., 2003. Keeping Track of Press Freedom. *European Journal of Communication*, 18(1), pp. 107-112.
- Becker, J., 2004. Lessons from Russia: A Neo-Authoritarian Media System. *European Journal of Communication*, 19(2), pp. 139-163.
- Becker, J., 2014. Russia and the new authoritarians. *Demokratizatsiya*, 22(2), pp. 191-206. Leitud: EBSCO. [17.03.2015].
- Belin, L., 2002. The Russian Media in the 1990s. *Journal of Communist Studies and Transition Politics*, 18(1), pp. 139-160.
- Benedetto, R., 2006. *Politicians Are People, Too*. s.l.:University Press of America.
- Bennet, L. W., 1990. Toward a Theory of Press-State Relations in the U.S.. *Journal of Communication*, 40(2), pp. 103-125.
- Bennett, L. W., 2004. Globalmedia and Politics: Transnational Communication Regimes and Civic Cultures. *Annu. Rev. Polit. Sci*, Vol 7, pp. 125-148.
- Benson, R. & Hallin, D. C., 2007. How states, markets and globalization shape the news: The French and US national press. *European Journal of Communication*, 22(1), pp. 27-48.
- Berenskoetter, F., 2014. Parameters of a national biography. *European Journal of International Relations*, 20(1), pp. 262-288.
- Brandt, L. A., 2010. National Narratives and Migration: Discursive Strategies of Inclusion and Exclusion in Jordan and Lebanon. *International Migration Review*, 44(1), pp. 78-110.
- Brenton, T., 2011. Russia's media: freedom isn't dead. *British Journalism Review*, 22(1), pp. 33-39.
- Buhmann, A. & Inghoff, D., 2015. The 4D Model of the country image: An integrative approach from the perspective of communication management. *The International Communication Gazette*, 77(1), pp. 102-124.
- Burlinova, N., 2015. *Russian soft power is just like Western soft power, but with a twist*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.russia-direct.org/opinion/russian-soft-power-just-western-soft-power-twist> [Kasutatud 12.11.2015].

- Buzan, B., 2009. *People, states & fear: an agenda for international security studies in the post-cold war era*. Colchester: ECPR Press.
- Carter, M. J., 2013. *The Hermeneutic of Frames and Framing: An Examination of the Media's Construction of Reality*, s.l.: SAGE.
- Charteris-Black, J., 2006. Britain as a container: immigration metaphors in the 2005 election campaign. *Discourse Society*, 17(5), pp. 563-581.
- Charteris-Black, J., 2014. Critical Metaphor Analysis. rmt:: *Analysing Political Speeches: Rhetoric, Discourse and Methaphor*. London: Palgrave Macmillan, pp. 155-240.
- Christen, C. T. & Gunther, A. C., 2003. The Influence of Mass Media and Other Culprits on the Projection of Personal Opinion. *Communication Research*, 30(4), pp. 414-431.
- Crawford, N. C., 2000. The passion of World Politics. *International Security*, 24(4), pp. 116-156.
- Creswell, J. W., 2014. *Research Design : Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. s.l.:SAGE Publications Inc .
- Curran, J., Iyengar, S., Lund, A. B. & Salovaara-Moring, I., 2009. Media System, Public Knowledge and Democracy: A Comparative Study. *European Journal of Communication*, 24(1), pp. 5-26.
- David, O. & Bar-Tal, D., 2009. A Sociopsychological Conception of Collective Identity: The Case of National Identity as an Example. *Personality and Social Psychology Review*, 13(4), pp. 354-379.
- DefenseNews, 2014. *New Russian Military Doctrine Labels NATO as Main Threat*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.defensenews.com/story/defense/international/europe/2014/12/28/new-russian-military-doctrine-labels-nato-main-threat/20966651/> [Kasutatud 30.12.2014].
- Dinnie, K., 2008. *Nation Branding: Concepts, Issues, Practice*. 1 toim. Oxford: Elsevier.
- Donsbach, W., 2004. Psychology of News Decisions: Factors behind Journalists' Professional Behavior. *Journalism*, 5(2), pp. 131-157.
- Eesti julgeolekupoliitika alused* (2010) RT I 2010, 22, 110.
- Eleveld, A., 2015. The Role of Ideas in Policy and Institutional Change: A Comparison of the Open Functional Approach, Constructivism and Discourse Theory. *Political Studies*, (Published online before print December 11, 2015).
- Elo, S. et al., 2014. *Qualitative Content Analysis: A Focus on Trustworthiness*, s.l.: SAGE.
- EMS, 2015. *Eesti märksõnastik*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://ems.elnet.ee> [Kasutatud 20.12.2015].
- Entman, R. M., 1993. Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), pp. 51-58.
- Epstein, C., 2013. Constructivism or the eternal return of universals in International Relations. Why returning to language is vital to prolonging the owl's flight. *European Journal of International Relations*, 19(3), pp. 499-519.
- Esser, F., 2008. Dimensions of political news cultures: Sound bite and image bite news in France, Germany, Great Britain, and the United States. *The International Journal of Press/Politics*, Vol 13, pp. 401-428.
- Eveland, Jr, W. P., 2002. The Impact of News and Entertainment Media on Perceptions of Social Reality. rmt:: *The Handbook of Persuasion. Developments in Theory and Practice*. 2nd toim. Thousand Oaks: SAGE Publications, pp. 691-727.

- Fairclough, N., 2002. The Dialectics of Discourse. *Textus*, 14(2), pp. 3-10.
- Farrell, T., 2002. Constructivist Security Studies: Portrait of a Research Program. *International Studies Review*, 4(1), pp. 49-73.
- Feklyunina, V., 2015. Soft power and identity: Russia, Ukraine and the 'Russian world(s)'. *European Journal of International Relations*, pp. 1-24.
- Finnemore, M. & Sikkink, K., 1998. International Norm Dynamics and Political Change. *International Organization*, 52(4), pp. 887-917.
- Flew, T. & Waisbord, S., 2015. The ongoing significance of national media systems in the context of media globalization. *Media, Culture & Society*, 37(4), pp. 620-636.
- Flick, U., 2009. *An Inroduction to Qualitative Research*. s.l.:SAGE Publications Inc.
- FOM, 2014. *О средствах массовой информации*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://fom.ru/SMI-i-internet/11427> [Kasutatud 10.09.2015].
- Forsberg, T., 2014. Status conflicts between Russia and the West: Perceptions and emotional biases. *Communist & Post-Communist Studies*, Volume 47(3/4), pp. 323-331.
- Freedman, J., 2015. Status insecurity and temporality in world politics. *European Journal of International Relations* (Published online before print October 26, 2015).
- Freedom House, 2015. *Freedom of the Press 2015: Russia*. [Võrgumaterjal] Leitav: https://freedomhouse.org/report/freedom-press/freedom-press-2015#.VhPzo_mqpBe [Kasutatud 05.09.2015].
- Gamson, W. A., Croteau, D., Hoynes, W. & Sasson, T., 1992. Media images and the social construction of reality. *Annual Review of Sociology*, Vol 18, pp. 373-393.
- Gertner, K., 2010. Similarities and differences of the effect of country images on tourist and study destinations. *Journal of Travel and Tourism Marketing*, (27), pp. 383-395.
- Gessen, M., 2000. Beat the Press. *New Republic*, 222(23), pp. 16-18.
- Gilboa, E., 2008. Searching for a theory of public diplomacy. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, (616), pp. 55-77.
- Gitlin, T., 1980. *The Whole World is Watching: Mass Media in the Making & Unmaking of the New Left*. Berkeley: University of California.
- Glynn, C. J., Ostman, R. E. & McDonald, D. G., 1995. Opinions, perception, and social reality. rmt:: *Public Opinion and the Communication of Consent*. New York: Guilford, pp. 249-277.
- Gunther, A. C. & Storey, D. J., 2003. The Influence of Presumed Influence. *Journal of Communication*, 53(2), pp. 199-215.
- Habermas, J., 2002. Teadlikustunud poliitika ja avalik arvamus. rmt:: J. Lipping, toim. *Kaasaegne poliitiline filosoofia: valik esseid*. Tartu: EÜS Veljesto kirjastus, pp. 268-282.
- Halliday, M. A. K., 2009. Methods - techniques - problems. rmt:: M. A. K. Halliday & J. J. Webster, toim-d *Continuum Companiaon to Systemic Functional Linguistics*. Chennai: Continuum, pp. 59-86.
- Hanitzsch, T., Hanusch, F. & Mellado, C., 2010. Mapping Journalism Cultures across Nations: A Comparative Study of 18 Countries. *Journalism Studies*, 12(3), pp. 273-293.
- Hart, C., 2008. Critical discourse analysis and metaphor: Toward a theoretical framework. *Critical Discourse Studies*, 5(2), pp. 91-106.
- Hedwig, d. S., 2007. Mass media and the information climate in Russia. *Europe-Asia Studies*, 59(8), pp. 1299-1313.

- Henry, F. & Tator, C., 2002. *Discourses of domination: Racial bias in the Canadian English-language press*. Toronto: University of Toronto.
- Ho, D. E. & Quinn, K. M., 2009. Viewpoint Diversity and Media Consolidation: An Empirical Study. *Stanford Law Review*, 61(4), pp. 781-868.
- Hoffman, L. H., 2013. When the World Outside Gets Inside Your Head: The Effects of Media Context on Perceptions of Public Opinion. *Communication Research*, 40(4), pp. 463-485.
- Huckin, T., 1997. Critical Discourse Analysis. rmt.: T. Miller, toim. *Functional Approaches to Written Text: Classroom Applications*. Washington: ERIC, pp. 78-92.
- IREX, 2015. *Russia Media Sustainability Index (MSI)*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.irex.org/resource/russia-media-sustainability-index-msi> [Kasutatud 10.09.2015].
- Jackson, P. T. & Nexon, D. H., 2002. Whence Casual Mechanisms? A Comment on Legro. *Dialogue IO*, 1(01), pp. 81-102.
- Jaffe, E. & Nebenzahl, I., 2001. *National Image and Competitive Advantage: The Theory and Practice of Place Branding*. Copenhagen: Copenhagen Business School Press.
- Jonassen, D., 1991. Objectivism versus constructivism: Do we need a new philosophical paradigm. *Educational Technology Research and Development*, 39(3), pp. 5-14.
- KAPO, 2013. *KAPO aastaraamat 2012*, Tallinn: s.n.
- KAPO, 2014. *KAPO aastaraamat 2013*, Tallinn: s.n.
- KAPO, 2016. *KAPO aastaraamat 2015*, Tallinn: s.n.
- Keane, J., 1989. "Liberty of the press" in the 1990s. *New Formations*, Vol 8, pp. 35-53.
- Kotler, P. and Gertner, D., 2002. Country as brand, product, and beyond: A place marketing and brand management perspective. *Journal of Brand Management*, (9), pp. 249-261.
- Kratochwil, F., 1993. The embarrassment of changes: neo-realism as the science of Realpolitik without politics. *Review of International Studies*, Vol 19, pp. 63-80.
- Krippendorff, K., 2004. *Content Analysis: An Introduction to Its Methodology*. Thousand Oaks: SAGE Publications.
- Kunczik, M., 2003. Transnational public relations by foreign governments. In: Sriramesh, K. & Vercic, D. (eds) *Global Public Relations Handbook: Theory, Research & Practice*. New York: Routledge, pp. 399-424.
- Laherand M.-L., 2008. Diskursusanalüüs. rmt.: *Kvalitatiivne uurimisviis*. Tallinn: Infotrükk, pp. 309-336.
- Lakoff, G., 1991. Metaphor and War: The Metaphor System Used to Justify War in the Gulf. *Peace Research*, 23(2/3), pp. 25-32.
- Lavrakas, P. J. (Ed.), 2008. *Encyclopedia of Survey Research Methods (Vol. 2)*. Los Angeles, London, New Delhi, Singapore, Washington DC: SAGE, pp. 860.
- Lavrov, S., 2015. Русский мир на пути консолидации. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.rg.ru/2015/11/02/lavrov.html> [Kasutatud 12.11.2015].
- Lee, H., 2008. Progress and regress in Russian media?. *International Area Review*, 11(2), pp. 231-243.
- Legro, J. W., 2009. The Plasticity of Identity under Anarchy. *European Journal of International Relations*, 15(1), pp. 37-65.

- Lipman, M., 2014. Russia's nongovernmental media under assault. *Demokratizatsiya*, 22(2), pp. 179-190. Leitud: EBSCO. [17.03.2015].
- Lipman, M. & McFaul, M., 2001. "Managed Democracy" in Russia: Putin and the Press. *The Harvard International Journal of Press/Politics*, 6(3), pp. 119-127.
- McGregor, S. L. T., 2004. *Critical Discourse Analysis. A Primer*, Halifax: Kappa Omicron Nu.
- McNair, B., 2000. Power, Profit, Corruption, and Lies: The Russian Media in the 1990s. rmt:: *De-Westernizing Media Studies*. New York: Routledge, pp. 69-83.
- McQuail, D., 2000a. *McQuaili massikommunikatsiooni teooria*. 4th toim. Tartu: Tartu Ülikooli kirjastus.
- McQuail, D., 2002b. The Media and Lifestyle. *European Journal of Communication*, 17(4), pp. 427-428.
- McQuail, D., 2003. *McQuaili massikommunikatsiooni teooria*. Tartu: TÜ Kirjastus.
- Michalczyk, S., 2006. Dimensions of the global media communication. *Studia Medioznawcze*, 1(24), pp. 62-70.
- Moeller, J. & Vreese, C. d., 2013. The differential role of the media as an agent of political socialization in Europe. *European Journal of Communication*, Vol 28, pp. 309-325.
- Nerone, J., 1995. *Last Rights: Revisiting Four Theories of the Press*. Urbana: University of Illinois Press.
- Niglas, K. 2004. The Combined Use of Qualitative and Quantitative Methods In Educational Research. Tallinna Pedagoogikaülikooli Kirjastus.
- Nye, J., 2004. Soft Power: The Means to Success in World Politics. *Futurecasts*, Vol 6 (9). Leitud: <http://www.futurecasts.com/book%20review%206-4.htm> [Kasutatud: 12.11.2015].
- Nye, J., 2013. *Transcript of witness testimony to the House of Lords Select Committee on Soft Power and the UK's influence, 15 October 2013*. London: House of Lords.
- Ognyanova, K., 2010. Careful What You Say: Media Control In Putin's Russia – Implications for Online Content. *International Journal of E-Politics*, 1(2), pp. 1-15.
- Onuf, N., 2014. *Rule and Rules in International Relations*. [Võrgumaterjal] Leitav: http://www.helsinki.fi/eci/Events/Nicholas%20Onuf_Rule%20and%20Rules%202014-2-14.pdf [Kasutatud 20.09.2015].
- Papadopoulos, N., 2004. Place branding: Evolution, meaning and implications. *Place Branding*, (1), pp. 36-49.
- Papadopoulos, N. & Heslop, L.. 1993. *Product-Country Images: Impact and Role in International Marketing*. New York: Routledge.
- Patomäki, H. & Wight, C., 2000. After Postpositivism? The Promises of Critical Realism. *International Studies Quarterly*, Vol 44, pp. 213-237.
- Patton, W., 2007. Connecting relational theory and the systems theory framework: individuals and their systems. *Australian Journal of Career Development*, 16(3), pp. 38-46.
- Price, M. & Krug, P., 2000. *The Enabling Environment For Free and Independent Media*, Oxford: Prepared by Programme in Comparative Media Law & Policy, Oxford University.
- Porto, M., 2005. The principle of diversity in journalism. *Jornal Nacional and political deliberation in Brazil*, 1(1), pp. 135-153.

- Potter, J., 1996. Discourse analysis and constructionist approaches: theoretical background. rmt:: J. T. E. Richardson, toim. *Handbook of Qualitative Research Methods for Psychology and the Social Sciences*. Leicester: British Psychological Society, pp. 125-140.
- Prillop, K., 2012. *e-Eesti 2000-2012 välismeedia ja ekspertide võrdluses : magistritöö*, Tallinn: Tartu Ülikool, Ajakirjanduse- ja kommunikatsiooni instituut.
- Pukeliene M., 2014. *Soft Power and great power identity in Russian discourses : masters's thesis*. Tartu: Tartu Ülikool.
- Pupavac, V., 2004. War on the Couch. The Emotionology of the New International Security Paradigm. *European Journal of Social Theory*, 7(2), pp. 149-170.
- Richter, A., 2008. Post-Soviet Perspective On Censorship and Freedom of the Media: An Overview. *International Communication Gazette*, 70(5), pp. 307-324.
- Rollberg, P., 2014. Media democratization in Russia and Eurasia. *Demokratizatsiya*, 22(2), pp. 175-177.
- Roselle, L., Miskimmon, A. & O'Loughlin, B., 2014. Strategic narrative: A new means to understand soft power. *Media, War & Conflict*, 7(1), pp. 70-84.
- Ross, A. A. G., 2006. Coming in from the Cold: Constructivism and Emotions. *European Journal of International Relations*, 12(2), pp. 197-222.
- Rousseau, D. L., 2006. *Identifying Threats and Threatening Identities. The Social Construction of Realism and Liberalism*. Stanford: Stanford University.
- Schatz, E. & Levine, R., 2010. Framing, Public Diplomacy, and Anti-Americanism in Central Asia. *International Studies Quarterly*, 54(3), pp. 855-869.
- Scheufele, D. A., 1999. Framing As a Theory of Media Effects. *Journal of Communication*, pp. 102-122.
- Selg, P., 2009. Vaevaline tee pronksmemuaristikast. *Acta politica*, Kõide 3, lk 99-131.
- Semetko, H. A., Brzinski, J. B., Weaver, D. & Willnat, L., 1992. TV news and U.S. public opinion about foreign countries: The impact of exposure and attention. *International Journal of Public Opinion Research*, 4(1), pp. 18-36.
- Sharafutdinova, G., 2012. Ideas and Political Communication in the Service of Power in Russia and the Post-Soviet Space. *Problems of Post-Communism*, 59(3), pp. 3-5.
- Smaele, H. d., 2007. Mass media and the information climate in Russia. *Europe-Asia Studies*, 59(8), pp. 1299-1313
- Snow, D. A. & Benford, R. D., 2005. Clarifying the relationship between framing and ideology. rmt:: *Frames of Protest*. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, pp. 2005-2012.
- Soroka, S. N., 2003. Media, Public Opinion, and Foreign Policy. *Press/Politics*, 8(1), pp. 27-48.
- SRAS, 2014. *The Media and Journalism in Russia*. [Võrgumaterjal] Leitav: http://www.sras.org/library_journalism#NewsPopRus [Kasutatud 21.12.2014].
- Srikatanyoo, N. & Gnoth, J., 2002. Country image and international tertiary education. *Journal of Brand Management*, (10), pp. 139-146.
- Szostek, J., 2014. Russia and the News Media in Ukraine: A Case of "Soft Power"?. *East European Politics and Societies*, 28(3), pp. 463-468.

- STAK 2015-2020, 2014. *Siseturvalisuse arengukava*. [Võrgumaterjal] Leitav: https://www.siseministerium.ee/sites/default/files/dokumendid/Arengukavad/siseturvalisuse_arengukava_2015-2020_kodulehele.pdf [Kasutatud 25.11.2015].
- Steenbergen, M. R., Bächtiger, A., Spörndli, M. & Steiner, J., 2003. Measuring Political Deliberation: A Discourse Quality Index. *Comparative European Politics*, Vol 1, pp. 21-48.
- Sun, H., 2008. International political marketing: A case study of United States soft power and public diplomacy. *Journal of Public Affairs*, (8), pp. 165-183.
- Suurmets-Ots, A., 2012. *Mõjutustegevus Eesti-Vene suhetes välismeedia näitel : magistritöö*, Tallinn: Tallinna Ülikool, Eesti Keele ja Kultuuri Instituut.
- Zehfuss, M., 2007. The Tragedy of Violent Justice: The Danger of Elshain's Just War Against Terror. *International Relations*, 21(4), pp. 493-501.
- Zhang, C. & Meadows, C. W., 2012. International Coverage, Foreign Policy, and National Image: Exploring the Complexities of Media Coverage, Public Opinion, and Presidential Agenda. *International Journal of Communication*, Vol 6, pp. 76-95.
- Zoonen, L. v., 2005. *Entertaining the Citizen: When Politics and Popular Culture Converge. Critical Media Studies Series*. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers Inc.
- Tapachi, N. & Waryszak, R., 2000. An examination of the role of beneficial image in tourist destination selection. *Journal of Travel Research*, 39(1), pp. 37-44.
- Teddlie, C. & Yu, F., 2007. Mixed Methods Sampling. A Typology With Examples. *Journal of Mixed Methods Research*, 1(1), pp. 77-100.
- Thiessen, A. & Ingenhoff, D., 2011. Safeguarding reputation through strategic, integrated and situational crisis communication management: Development of the integrative model of crisis communication. *Corporate Communications: An International Journal*, 16(1), pp. 8-26.
- Toepfl, F., 2013. Why do pluralistic media systems emerge? Comparing media change in the Czech Republic and in Russia after the collapse of communism. *Global Media and Communication*, 9(3), pp. 239-256.
- Tooding, L.-M. 2007. *Andmete analüüs ja tõlgendamine sotsiaalteadustes*. Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Tsygankov, A. & Tsykankov, P., 2010. National ideology and IR theory: Three incarnations of the "Russian idea". *European Journal of International Relations*, Volume 16(4), pp. 663-686.
- UserExp, 2015. User Experience tool. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://userexp.net> [Kasutatud 25.12.2015].
- van Dalen, A., 2012. Structural Bias in Cross-National Perspective: How Political Systems and Journalism Cultures Influence Government Dominance in the News. *The International Journal of Press/Politics*, 17(1), pp. 32-55.
- van Dalen, A., de Vreese, C. H. & Albaek, E., 2012. Different roles, different content? A four-country comparison of the role conceptions and reporting style of political journalists. *Journalism*, 13(7), pp. 903-922.
- van Dijk, T. A., 1997. Discourse as interaction in society. In: T. A. van Dijk (Ed) *Discourse as social interaction*. Thousand Oaks, CA: SAGE, pp. 1-38.
- van Dijk, T. A., 2003. Critical discourse analysis. In: D. Schiffrin, D. Tannen & H. E. Hamilton (Ed) *The Handbook of Discourse Analysis*. Malden: Blackwell Publishers, pp. 352-371.

- van Dijk, T. A., 2006. Discourse and manipulation. *Discourse & Society*, 17(3), pp. 359-383.
- van Ham, P., 2008. Place branding: The state of the art. *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, (616), pp. 126-149.
- Van Rythoven, E., 2015. Learning to feel, learning to fear? Emotions, imaginaries, and limits in the politics of securitization. *Security Dialogue*, 46(5), pp. 458-475.
- VFRJS, 2009. *Vene Föderatsiooni rahvusliku julgeoleku strateegia aastani 2020*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.scrf.gov.ru/documents/99.html> [Kasutatud 04.11.2014].
- Vickers, R., 2004. The New Public Diplomacy: Britain and Canada Compared. *British Journal of Politics & International Relations*, 6(2), pp. 182-194.
- Wang, J., 2006. Managing national reputation and international relations in the global era: Public diplomacy revisited. *Public Relations Review*, 32(2), pp. 91-96.
- Wanta, W., Golan, G. & Lee, C., 2004. Agenda setting and international news: Media influence on public perceptions of foreign nations. *Journalism and Mass Communication*, 81(2), pp. 364-377.
- Wanta, W. & Hu, Y.-W., 2004. The agenda-setting effects of international news coverage: an examination of differing news frames. *International Journal of Public Opinion Research*, 5(3), pp. 250-264.
- Weber, M., 2014. Between 'isses' and 'oughts': IR constructivism, Critical Theory, and the challenge of political philosophy. *European Journal of International Relations*, 20(2), pp. 516-543.
- Wendt, A., 1994. Collective identity formation and the international state. *American Political Science Review*, 88(2), pp. 384-397.
- Wendt, A., 2003. *Social theory of international politics*. Cambridge: University of Cambridge.
- Werron, T., 2014. On Public Forms of Competition. *Cultural Studies/Critical Methodologies*, 14(1), pp. 62-76.
- Wetherell, M. & Potter, J., 1988. Discourse analysis and the identification of interpretative repertoires. rmt.: C. Antaki, toim. *Analysing Everyday Explanation: A Casebook of Methods*. London: SAGE, pp. 168-183.
- Wodak, R. & Meyer, M., 2009. Critical Discourse Analysis: History, Agenda, Theory, and Methodology. rmt.: R. Wodak & M. Meyer, toim-d *Methods of Critical Discourse Analysis*. 2nd toim. London: SAGE, pp. 1-33.
- Ülevaade Eesti julgeolekupoliitika (2010) elluviimisest. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://vm.ee/et/eesti-vabariigi-julgeolekupoliitika-alused-2010> [Kasutatud 15.12.2014]
- Бюро тиражного аудита, 2014. *Бюро тиражного аудита*. [Võrgumaterjal] Leitav: http://press-abc.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=326:-----2014&catid=3:newsflash. [Kasutatud: 15.09.2015].
- Концепция внешней политики Российской Федерации, 2013. [Võrgumaterjal] Leitav: http://archive.mid.ru/brp_4.nsf/0/6D84DDEDEDBF7DA644257B160051BF7F [Kasutatud 12.11.2015].

LISAD

Lisa 1. Teemakategooriad (autori koostatud)

1. POLIITIKA

1.1. Sisepoliitika

- 1.1.1. Savisaar
- 1.1.2. Valimised
- 1.1.3. Vabariigi aastapäeva paraad
- 1.1.4. Välisministri vahetus
- 1.1.5. Muud sisepoliitilised teemad

1.2. Välispoliitika

- 1.2.1. Gruusia
- 1.2.2. Moldova
- 1.2.3. Ukraina
- 1.2.4. USA
 - 1.2.4.1. Balti riigid USA satelliitidena
 - 1.2.4.2. USA saatkonna keeleoskus
- 1.2.5. Venemaa
 - 1.2.5.1. Venevastane poliitika
 - 1.2.5.2. Venemaa agressiivsus – oht Baltimaadele
 - 1.2.5.3. Opositsioon
 - 1.2.5.4. Krimmi annekteerimine
- 1.2.6. Poliitikute visiidid Eestisse
- 1.2.7. Muud välispoliitilised teemad

1.3. President

- 1.3.1. Eraelu
- 1.3.2. Putini „kasulikud idioodid“
- 1.3.3. Otse-eetris intervjuu katkestamine
- 1.3.4. Muud teemad

1.4. 9. mai

- 1.4.1. Boikoteerimine
- 1.4.2. Tähistamine

1.5. NSVList väljaastumine

- 1.5.1. Iseseisvumise legitiimsus
- 1.5.2. Kahjunõue
- 1.5.3. „Okupatsioon“

2. RIIGIKAITSE

2.1. Sõjaline areng

- 2.1.1. Eelarve
- 2.1.2. Relvastuse ost ja infrastruktuuri arendamine
- 2.1.3. „Rohelised mehikesed“
- 2.1.4. Muud teemad

- 2.2. Sõjalise kohaloleku suurendamine
 - 2.2.1. NATO üksused Eestisse
 - 2.2.2. USA üksused Eestisse
 - 2.2.3. Suurbritannia üksused Eestisse
- 2.3. NATO õppused
- 2.4. Balti õhutorve
- 2.5. Koostöö liitlastega
 - 2.5.1. Eesti abi Ukrainale
 - 2.5.2. Võitlus ISISega
 - 2.5.3. Muu koostöö
- 2.6. Kübersõda
- 2.7. ELi relvajõud

3. JULGEOLEK

- 3.1. Piiriteemad
- 3.2. Rändekriis
- 3.3. Sissesõidukeeld
- 3.4. Spionaaž
- 3.5. Meedia
 - 3.5.1. Meediavabadus
 - 3.5.2. Propaganda
- 3.6. Turvalisus
 - 3.6.1. Kuritegevus
 - 3.6.2. (suur)õnnetused
 - 3.6.3. Terrorism, sh ISIS
 - 3.6.4. Riigiametnike intervjuude keeld
 - 3.6.5. Muud turvalisusega seotud teemad
- 3.7. Inimõigused
- 3.8. Natsionalism
- 3.9. Kodakondsus
 - 3.9.1. Kodakondsuseta isikud
 - 3.9.2. Kodakondsusest loobumine

4. MAJANDUS

- 4.1. Majandusareng
- 4.2. Rahanduspoliitika
 - 4.2.1. Eesti rahanduspoliitika
 - 4.2.2. Kreeka mõju
- 4.3. Majandussanktsioonid
- 4.4. Majandusraskused
 - 4.4.1. Estonian Air
 - 4.4.2. Piima- ja lihatööstus
 - 4.4.3. Sigade katk
 - 4.4.4. Muud probleemid
- 4.5. Venemaa gaas/elekter
- 4.6. Koostöö Venemaaga

- 4.6.1. Ettevõtte lahkumine Eestist
- 4.6.2. Tegevuse lõpetamine/taasalustamine

4.7. Turism

5. KULTUUR JA SPORT

- 5.1. Kultuur
- 5.2. Ajalugu
 - 5.2.1. Ajalooline mälu
 - 5.2.2. II maailmasõda
 - 5.2.3. Muu ajalugu
- 5.3. Elulugu
- 5.4. Teater
- 5.5. Film
- 5.6. Muusika
- 5.7. Sport

6. SOTSIAALTEEMAD

- 6.1. Haridus/keelepoliitika
- 6.2. Meditsiin
- 6.3. Sissetulekud/pensionid
- 6.4. Looduskaitse
- 6.5. Kommunismiohvid
- 6.6. Samasoolised
- 6.7. Meelemürgid
 - 6.7.1. Narkootikumid
 - 6.7.2. Alkohol ja sigaretid
- 6.8. Demograafia
- 6.9. Muud sotsiaalteemad

7. MUUD TEEMAD

- 7.1. Eesti territoorium on suurenenud
- 7.2. Laste gloobus/lauamäng
- 7.3. Muud teemad

Lisa 2. Uuritavates artiklites esinenud Eestit kajastavad negatiivsed freimid (autori koostatud)

TEEMA-KATEGORIA	FREIM	UUDISTEPORTAAL							Freime KOKKU
		AiF	Interfax	Kommersant	Lenta	Moskovski Komsomlets	RIA Novosti	RBK	
POLIITIKA									
President	russofoobne Eesti president	19	24	54	52	7	6	8	170
sisepoliitika	Eesti on USA satelliit ja lemmikõpilane	6	8	3	39	1	4	1	62
	Eesti on väike rahvas, mis sureb välja	0	2	0	8	0	0	0	10
Venemaa	müütiline Vene "oht"	15	18	32	85	23	16	23	212
	Venemaa "agressiivne" käitumine	20	10	13	50	23	15	16	147
	Eestis valitsev Venemaa foobia	5	7	3	32	4	4	3	58
Ukraina	Ukraina on Eesti liitlane	3	11	6	48	2	7	3	80
NSVList väljaastumine	Eestis oli nõukogude "okupatsiooni"	3	2	8	31	11	2	3	60
	ebaseaduslik NSVList lahkumine	1	11	8	7	4	1	6	38
RIIGIKAITSE									
sõjaline areng	Eesti on üks vähestest, kes täidab NATO 2% nõuet	1	1	2	24	2	3	2	35
	Venemaa "roheline mehikese" lastakse maha	2	4	1	6	1	0	7	21
sõjalise kohaloleku suurendamine	NATO kohaloleku suurendamine Eestis	23	4	11	65	11	13	21	148
	Tallinnasse NATO juhtimisstaabi loomine	4	11	19	49	14	8	28	133
	Ämari on NATO õhuväebaas	7	7	10	54	6	20	12	116
	"Berliini brigaad"	1	7	2	1	0	0	1	12
	uus "külm sõda"	2	8	1	24	2	6	3	46
	NATO kiirreageerimisüksuste suurendamine piirkonnas	10	9	18	39	8	9	12	105
	VF adekvaatne vastus NATO tegevusele Eestis	10	8	3	62	6	7	15	111
USA üksused Eestisse	USA rasketehnika laod Venemaa läänepiiril	12	10	9	76	12	17	17	153
	Tapal on USA rasketehnika ja dessantväelaste baas	8	9	6	71	17	9	15	135
	Ämari on USA õhuväebaas ja treeningkeskus	4	5	9	46	10	9	9	92
NATO õppused	NATO pidevad sõjalised õppused Eestis	27	27	17	121	29	21	28	270

JULGEOLEK									
kodakondsus	massiline kodakondsusetus	0	0	0	24	1	6	0	31
inimõigused	kaasmaalaste kui vähemuse diskrimineerimine	2	10	2	17	6	7	1	45
natsionalism	neonatsismi trendid	6	13	8	56	2	8	3	96
	rassismi tendentsid	0	0	3	9	1	4	0	17
spionaaž	Eesti spioonid on kangelased	10	19	11	94	27	32	21	214
sissesõidukeeld	riiki ei lubata ajakirjanikke ning tuntud isikuid ja kollektiive	5	6	8	44	7	10	13	93
	Eesti kodanikud on Venemaal persona non grata	0	1	0	11	6	1	2	21
rändekriis	ksenofobia	0	1	9	27	7	6	1	51
piiriteemad	oma kodanikele reservuaari loomine	6	4	4	21	16	2	2	55
kuritegevus	kuritegelik Eesti	1	7	7	13	6	12	4	50
	Vene teistimõtledjad ja süüdimõistetud saavad varjupaiga Eestis	1	4	1	1	7	1	5	20
	uurimisasutuste tegevusetus kuritegude uurimisel	1	2	0	7	5	1	1	17
terrorism, sh ISIS	Venemaa ja ISIS on ohud Eestile	5	3	1	11	2	1	5	28
MAJANDUS									
turism	turismisektor on kriisis vene turistide arv vähenedes	2	12	0	9	0	11	7	41
majandussanktsioonid	venevastased sanktsioonid tõid enim kahju Eesti majandusele	7	6	5	28	8	7	7	68
	Eesti nõuab venevastaste sanktsioonide pikendamist	2	8	1	18	12	4	3	48
Venemaa gaas/elekter	Eesti blokeerib gaasitarneid Euroopasse	2	6	5	39	20	2	14	88
	Eesti lahkumine ühtsest energiasüsteemist Venemaaga	3	2	2	13	3	2	6	31
majandusraskused	Eesti toodab eluohtlikke toiduaineid	18	28	7	46	16	17	8	140
	Eesti kaotab Kreeka lahkudes eurotoonist sadu miljoneid	2	6	2	72	3	0	3	88
SOTSIAALTEEMAD									
haridus/keelepoliitika	Eesti diskrimineeriv keelepoliitika	2	3	8	17	1	5	0	36
sissetulekud/pensionid	Eesti madal elatustase	0	1	1	8	4	1	0	15
ajalugu	holokausti ironiseerimine	2	7	1	21	0	4	1	36
	II maailmasõja faktide võltsimine	2	0	0	14	1	0	0	17
	nõukogude monumentide rikkumised	0	3	0	5	3	2	0	13

Lisa 3. Uuritavates artiklites esinenud Eestit kajastavad positiivsed freimid (autori koostatud)

TEEMA-KATEGORIA	FREIM	UUDISTEPORTAAL							Freime KOKKU
		AiF	Interfax	Kommersant	Lenta	Moskovski Komsomlets	RIA Novosti	RBK	
POLIITIKA									
sisepoliitika	Savisaar on vene vähemuste õiguste kaitsja	0	0	3	8	3	0	2	16
	edukas e-riik	1	3	1	5	4	0	0	14
Ukraina	Ukrainale ei anta relvastust	0	6	44	3	3	0	0	56
NSVList väljaastumine	Eesti on endine nõukogude vabariik	8	16	19	38	4	4	1	90
	vabatahtlik ühinemine NSVLiga	1	0	0	8	2	0	0	11
JULGEOLEK									
kodakondsus	VF kodakondsuse eelistamine	1	0	0	15	2	4	1	23
spionaaž	Venemaa hoolitseb oma agentide eest	2	6	3	43	3	6	3	66
MAJANDUS									
turism	Eestisse on odav reisida ja osatakse vene keelt	4	4	4	15	1	1	6	35
SOTSIAALTEEMAD									
ajalugu	II maailmasõja meenus	4	27	6	26	4	5	2	74
	Nõukogude Liit vabastas Eesti	4	27	6	26	4	5	2	74

Lisa 4. Eesti riigipiiri väljaehitamist illustreeriv karikatuur

Autor: Vitali Podvitski, *RIANovosti.ru* (<http://ria.ru/world/20150825/1206222979.html>), 25. august 2015

Lisa 5. Venemaa uudisteportaalide enimloetud Eesti-teemalised artiklid „klikkide“ arvu järgi, 15.03.2016 (autori koostatud)

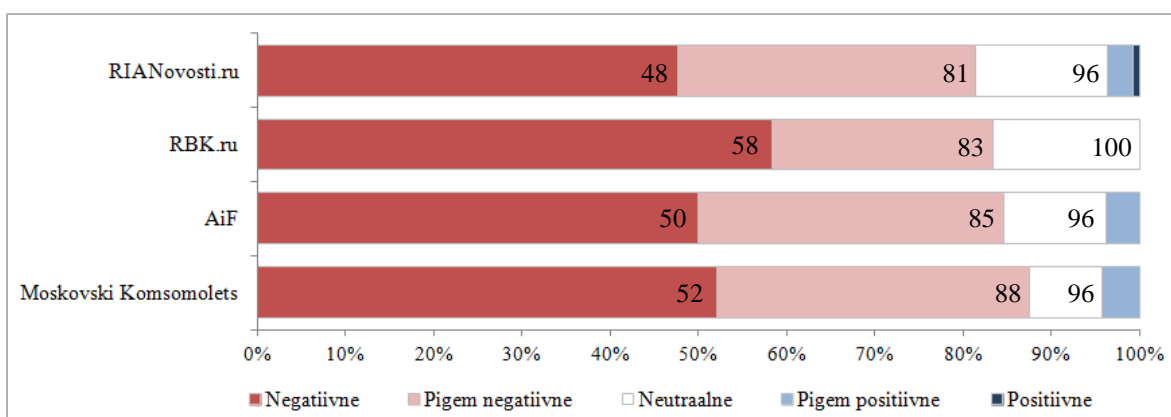
Jrk	Pealkiri	Portaal	Kuupäev	Eestiga seotud sisu	Tonaalsus	Klikkide arv
1.	У России появился новый главный враг	RBK.ru	29.12.2015	Eesti oli 2007. a VF peamine vaenlane	negatiivne	668 607
2.	Почему Путин победит, а Обама и Меркель проиграют	RIANovosti.ru	10.03.2015	Eesti on USA mõju alla	negatiivne	625 339
3.	«Я знаю, что уже не вернусь»: истории пассажиров погибшего А321	Moskovski Komsomolets	01.11.2015	ühele hukkunutest meeldis reisida, sh Eestisse	pigem positiivne	565 545
4.	Люди по всему миру скорбят по жертвам крушения А321	RBK.ru	01.11.2015	Ilvese kaastundeavaldus	neutraalne	468 693
5.	Золотая волна откатилась. Как Юрмала живёт без российских туристов?	AiF	14.07.2015	vene turistide vähenemine Eestis	pigem negatiivne	464 776
6.	Возможна ли новая русско-турецкая война	RIANovosti.ru	08.12.2015	Eesti sai NATOsse USA geopoliitilistel kaalutlustel	pigem negatiivne	441 093
7.	Рогозин пообещал странам Балтии "от мертвого осла уши"	RIANovosti.ru	06.11.2015	nõukogude "okupatsiooni" eest saab Eesti kahjutasuks "surnud eesli kõrvad"	negatiivne	397 888
8.	Невыездная Россия: для кого и почему стали недоступны поездки за рубеж	RBK.ru	28.12.2015	Gazarjan sai Eestis poliitilise varjupaiga	pigem negatiivne	357 815
9.	Беспольные идиоты Европы. Президент Эстонии сказал больше, чем хотел	RIANovosti.ru	07.04.2015	Ilves: Kreeka jm riigid on Putini "kasulikud idioodid"	negatiivne	343 357
10.	Вox опубликовал "балтийский сценарий" войны между Россией и НАТО	RIANovosti.ru	30.06.2015	tundmatust väikeriigist Eestist võib hakata III maailmasõda	negatiivne	340 379
11.	Яценюк напомнил ЕС и США об обещаниях помочь Украине	RIANovosti.ru	13.01.2015	Eesti finantsabi Ukrainale	pigem negatiivne	314 501
12.	Радиолобителя, самовольно получившего фото с орбиты, зовут на работу в РКС	Moskovski Komsomolets	25.03.2015	raadioamatöör sai signaali ESTCUBE-lt	neutraalne	301 453
13.	Хакеры сообщили о "планах" литовской армии аннексировать Калининград	RIANovosti.ru	11.06.2015	NATO suurõppuse ajal ründasid häkkerid Kaliningradi	negatiivne	297 806
14.	Эстония с 18 мая прервет железнодорожное пассажирское сообщение с РФ	RIANovosti.ru	17.05.2015	Tallinn-Moskva reisirongi ühenduse katkemine	neutraalne	295 407
15.	Полина Гагарина заняла второе место на конкурсе "Евровидение"	RIANovosti.ru	24.05.2015	Eesti sai Eurovisioonil kõrge koha	neutraalne	295 145
16.	Huffington Post: американский конвой в ЕС показал миру отсталость США	RIANovosti.ru	27.03.2015	USA sõjaväekolonni "jalutuskäik" Eestist läbi Euroopa Saksamaale	negatiivne	288 299
17.	Твою дивизию!.. Как это будет по-латышски?	RIANovosti.ru	29.10.2015	venekeelsed reservistid, eriti Lätis kelle poolt võitlevad	negatiivne	285 761
18.	Эстонское гражданство? Спасибо, не надо: мы лучше в Россию	RIANovosti.ru	28.06.2015	Eesti kodakondsusest loobumine on kasvav trend	negatiivne	278 412

19.	Рогозин поиронизировал над отказом Балтии войти в коалицию против ИГ	RIANovosti.ru	21.11.2015	Eesti keeldus koos Venemaaga ISISe vastu võitlemast	negatiivne	276 609
20.	Полина Гагарина: «Меня невероятно расстроили комментарии!»	Moskovski Komsomolets	20.05.2015	Eesti on Eurovisioonil soosikute seas	positiivne	265 068
21.	Поражение с выгодой. Почему второе место на «Евровидении» лучше первого	AiF	25.05.2015	Eesti annab Venemaale Eurovisioonil 12 punkti	pigem positiivne	258 871
22.	Президент Эстонии сравнил Украину с грабителем-шантажистом	RIANovosti.ru	20.06.2015	Presidendi arvates pressib Ukraina ELilt raha välja	pigem positiivne	248 050
23.	В Эстонии выпустили глобус без России	RIANovosti.ru	11.11.2015	Eestis müüakse Venemaata gloobuseid	pigem negatiivne	246 393
24.	Страны Балтии отказались участвовать в одной коалиции с Россией	RBK.ru	21.11.2015	Eesti keeldus koos Venemaaga ISISe vastu võitlemast	negatiivne	237 375
25.	Чешское СМИ: "хорошо", что против России стал кто-то действовать	RIANovosti.ru	28.11.2015	Venemaa provotseeriv tegevus Läänemerel	negatiivne	234 608
26.	Пушков об отказе Литвы участвовать в коалиции против ИГ: насмешила	RIANovosti.ru	21.11.2015	Eesti keeldus koos Venemaaga ISISe vastu võitlemast	negatiivne	229402
27.	НАТО планирует пересечь красную черту в Европе	RIANovosti.ru	03.11.2015	NATO suurendab kohalolekut Ida-Euroopas, sh Eestis	negatiivne	213667
28.	Мэр Риги Нил Ушаков: «Мы наблюдаем драматический спад туристов из России»	AiF	28.09.2015	sanktsioonid mõjutavad Vene turistide reisimist Baltimaadesse	pigem negatiivne	208703
29.	Ковалев: четыре страны были против приезда россиян на сессию ПА ОБСЕ	RIANovosti.ru	01.07.2015	Eesti blokeeris Vene delegatsiooni osalemise OSCE konverentsil Helsingis	negatiivne	207732
30.	Исчезновение Прибалтики	RIANovosti.ru	17.06.2015	Eestis hirmutatakse Vene ohuga, kuid suurimaks ohuks on väljasuremine	negatiivne	201199

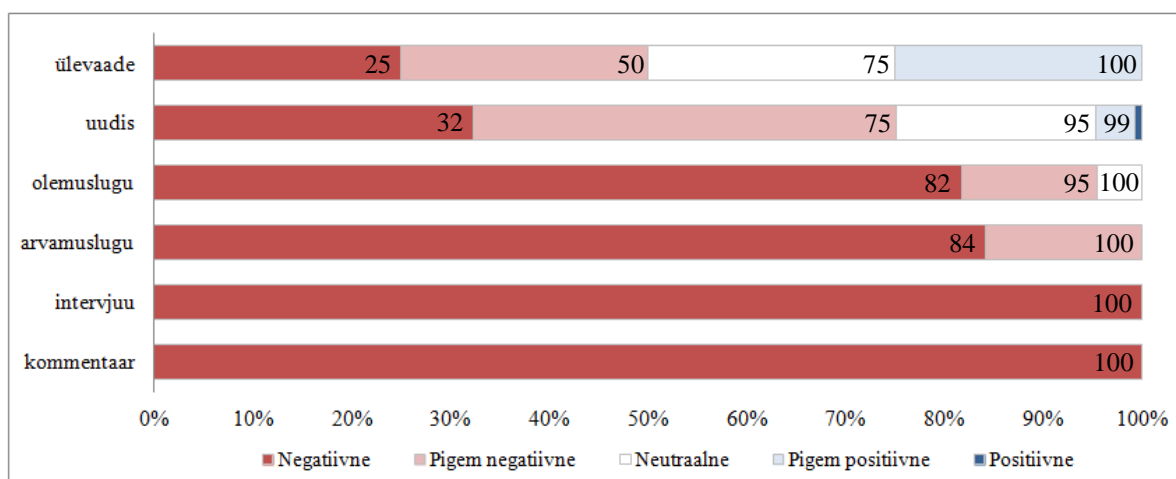
Lisa 6. Eesti-kesksed loetumad meediaartiklid 2015. aastal

Tabel 6. Eesti-kesksete loetumate artiklite arv 2015. a tonaalsuse järgi (autori koostatud)

	Negatiivne	Pigem negatiivne	Neutraalne	Pigem positiivne	Positiivne
AiF	13	9	3	1	0
RBK.ru	21	9	6	0	0
Lenta.ru	133	94	42	8	2
RIANovosti.ru	25	17	4	2	0
Moskovski Komsomolets	13	9	3	1	0
KOKKU:	192	129	55	11	2

Joonis 8. Eesti-kesksete loetumate artiklite tonaalsus 2015. aastal osakaalu järgi (autori koostatud)

Joonis 9. Eesti-kesksete loetumate artiklite žanri tonaalsus 2015. aastal osakaalu järgi (autori koostatud)

Lisa 7. Eestit uuritavates Venemaa portaalides negatiivselt kajastanud autorid 2015. aastal (autori koostatud)

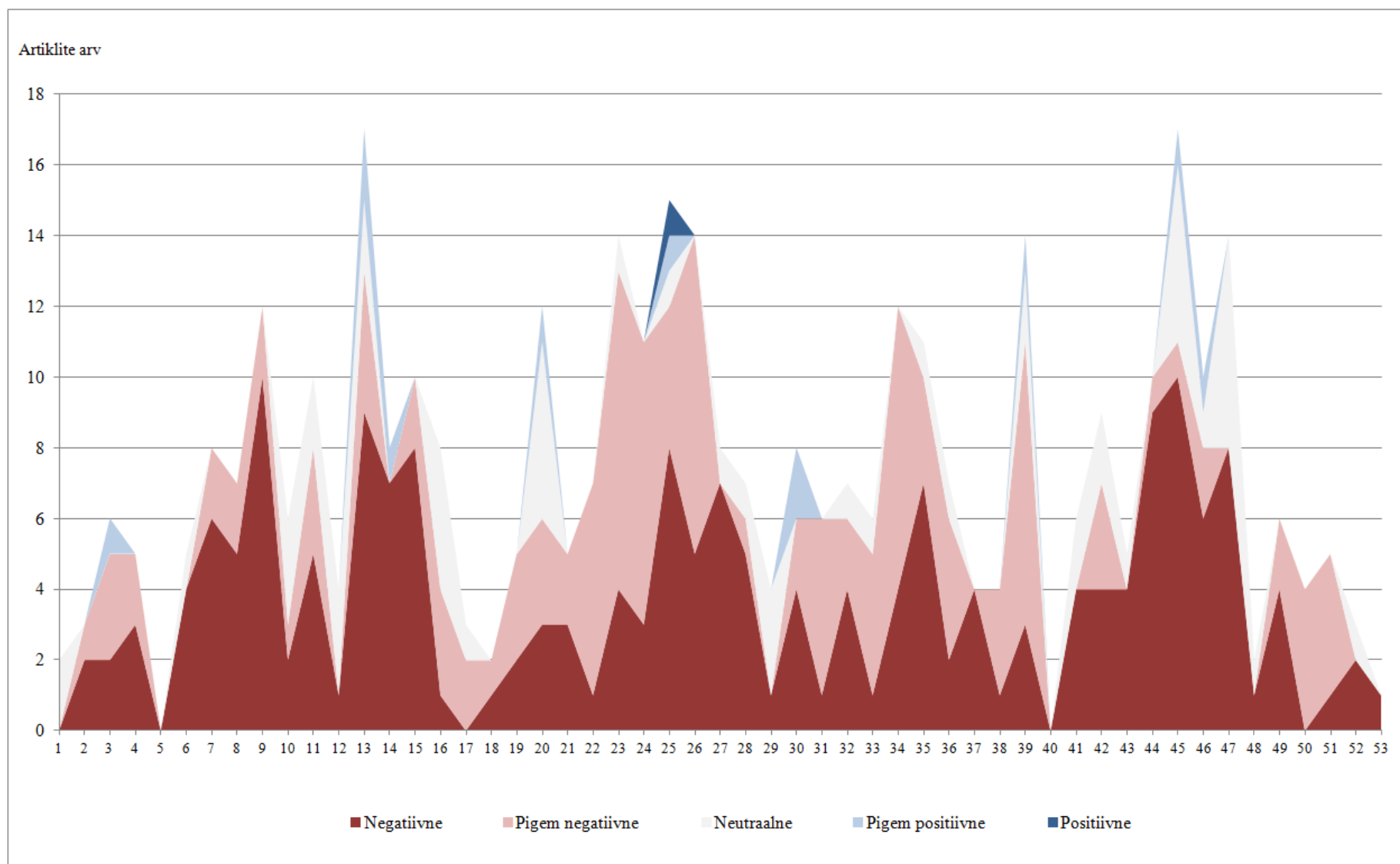
AUTOR	AMET	ARTIKLITE ARV	PORTAAL	TEEMAD
RIANovosti.ru toimetus	-	189	RIANovosti.ru	kõik teemad
Interfax.ru toimetus	-	66	Interfax.ru	kõik teemad
Lenta.ru toimetus	-	64	Lenta.ru	kõik teemad
Moskovski Komsomolets'i toimetus	-	61	Moskovski Komsomolets	kõik teemad
RBK.ru toimetus	-	52	RBK.ru	kõik teemad
AiF'i toimetus	-	45	AiF	kõik teemad
Kommersant'i toimetus	-	30	Kommersant	kõik teemad
KOKKU TOIMETUSED:		507		
Николай Адашкевич	ajakirjanik	59	RIA Novosti	kõik teemad
Владимир Барсегян	ajakirjanik	23	RIA Novosti	kõik teemad
Михаил Шейнкман	ajakirjanik	19	RIA Novosti	kõik teemad
Лиза Дубровская	ajakirjanik	13	Moskovski Komsomolets	poliitika, riigikaitse, julgeolek
Андрей Кузнецов	ajakirjanik	12	RBK	poliitika, riigikaitse, julgeolek
Павел Тарасенко	ajakirjanik	11	Kommersant	poliitika, riigikaitse, julgeolek, majandus
Игорь Николайчук	ekspert	8	RIA Novosti	poliitika
Татьяна Горина	ajakirjanik	7	Moskovski Komsomolets	poliitika, riigikaitse
Александр Хроленко	ajakirjanik	6	RIA Novosti	poliitika, riigikaitse
Михаил Демурин	ajakirjanik	6	RIA Novosti	poliitika
Наталья Демидюк	ajakirjanik	6	Moskovski Komsomolets	poliitika, riigikaitse, holokaust
Артем Филипенко	ajakirjanik	5	RBK	poliitika, riigikaitse, julgeolek
Владислав Гордеев	ajakirjanik	5	RBK	poliitika, riigikaitse, julgeolek
Елизавета Фохт	ajakirjanik	5	RBK	riigikaitse, julgeolek
Владимир Добровольский	ajakirjanik	4	RIA Novosti	riigikaitse, julgeolek
Георгий Перемитин	ajakirjanik	4	RBK	poliitika, riigikaitse, julgeolek
Мэлор Стура	ajakirjanik	4	Moskovski Komsomolets	poliitika, riigikaitse
Ольга Маранди	ajakirjanik	4	Moskovski Komsomolets	poliitika, riigikaitse, julgeolek
Александр Липовец	ajakirjanik	3	RIA Novosti	poliitika, julgeolek, majandus
Артур Аваков	ajakirjanik	3	Moskovski Komsomolets	riigikaitse

Виталий Третьяков	ajakirjanik	3	RIA Novosti	poliitika
Владимир Евсеев	politoloog	3	RIA Novosti	riigikaitse
Галина Дудина	ajakirjanik	3	Kommersant	julgeolek
Дмитрий Злодоров	ajakirjanik	3	RIA Novosti	poliitika, riigikaitse
Елена Черненко	ajakirjanik	3	Kommersant	poliitika, julgeolek, majandus
Елизавета Антонова	ajakirjanik	3	RBK	riigikaitse, julgeolek
Илья Евграфов	ajakirjanik	3	Moskovski Komsomolets	riigikaitse, julgeolek
Ирина Чумакова	ajakirjanik	3	RIA Novosti	riigikaitse
Константин Долгов	VM esindaja	3	RIA Novosti	julgeolek
Мария Бондаренко	ajakirjanik	3	RBK	poliitika, riigikaitse
Мария Захарова	VM esindaja	3	RIA Novosti/ Kommersant	poliitika, julgeolek
Михаил Ростовский	ajakirjanik	3	Moskovski Komsomolets	poliitika
Полина Химшиашвили	ajakirjanik	3	RBK, Lenta	poliitika, riigikaitse, julgeolek
Ренат Абдуллин	ajakirjanik	3	Moskovski Komsomolets	julgeolek
Юрий Мацарский	ajakirjanik	3	Kommersant	poliitika, riigikaitse
KOKKU:		252		
Teised autorid:		156		
KÕIK KOKKU:	915 artiklit			

Lisa 8. Eestit uuritavates Venemaa portaalides positiivselt kajastanud autorid 2015. aastal (autori koostatud)

AUTOR	AMET	ARTIKLITE ARV	PORTAAL	TEEMAD
Interfax.ru toimetus	-	2	Interfax.ru	poliitika, majandus
AiF'i toimetus	-	1	AiF	kultuur ja sport (II MS)
Moskovski Komsomolets'i toimetus	-	1	Moskovski Komsomolets	majandus (turism)
RIANovosti.ru	-	1	RIANovosti.ru	poliitika (keeleoskus)
KOKKU TOIMETUSED:		5		
Николай Адашкевич	ajakirjanik	3	RIA Novosti	poliitika, julgeolek
Павел Прохоров	ajakirjanik	2	RBK.ru	majandus (investeeringud)
Андрей Сидорчик		1	AiF	kultuur ja sport (Arnold Meri)
Артур Гаспарян		1	Moskovski Komsomolets	kultuur ja sport (Eurovisioon)
Дарья Лаптиёва		1	Lenta.ru	poliitika (E. Savisaar)
Дмитрий Митин		1	Moskovski Komsomolets	majandus (vene puit)
Мария Тихменева		1	AiF	kultuur ja sport (eesti toit)
Михаил Шейнкман	ajakirjanik	1	RIA Novosti	kultuur ja sport (L. Borodin)
Наталья Гришина		1	Moskovski Komsomolets	kultuur ja sport (Eurovisioon)
Никита Карцев		1	Moskovski Komsomolets	kultuur ja sport (mälestused)
Ольга Шаблинская		1	AiF	kultuur ja sport (nostalgia)
Саид Ниналалов		1	Moskovski Komsomolets	majandus (innovatsioon)
Тимур Юсупов		1	Lenta.ru	majandus (turism)
Ян Топалин		1	Lenta.ru	poliitika (E. Savisaar)
AUTORID KOKKU:		17		
KÕIK KOKKU:	22 artiklit			

Lisa 9. Eesti-kesksete loetumate artiklite arv nädalate lõikes 2015. aastal toonaalsuse järgi (autori koostatud)

Lisa 10. Viidatud artiklite loetelu

Argumentõ i Faktõ, 2015a. *Способ заработать. Зачем Прибалтика и Норвегия ищут «российскую угрозу».* [Võrgumaterjal] Leitav: http://www.aif.ru/politics/world/zachem_Pribaltika_i_Norvegiia_ishchut_rossiiskuiu_ugrozu [Kasutatud 06.10.2015].

Argumentõ i Faktõ, 2015b. *Чужие среди чужих? Как живётся русским в Эстонии.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://www.aif.ru/politics/world/chuzhie_sredi_chuzhix_kak_zhivyotsya_russkim_v_estonii [Kasutatud 07.10.2015].

Argumentõ i Faktõ, 2015c. *Президент Эстонии назвал героем осужденного в РФ за шпионаж Кохвера.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://www.aif.ru/society/law/prezident_estonii_nazval_geroem_osuzhdennogo_v_rf_za_shpionazh_kohvera [Kasutatud 07.10.2015].

Argumentõ i Faktõ, 2015d. *Эстонские пограничники отпустили российских журналистов.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://www.aif.ru/society/media/estonskie_pogranichniki_otpustili_rossiyskih_zhurnalistov [Kasutatud 07.10.2015].

Argumentõ i Faktõ, 2015e. *Язык есть, учебников нет. Ситуация с русским языком в соседних странах.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://www.aif.ru/politics/world/yazyk_est_uchebnikov_net_chno_proishodit_s_russkim_yazykom_v_sosednih_stran [Kasutatud 07.10.2015].

Argumentõ i Faktõ, 2015f. *Песков прокомментировал сравнение Путина с «Исламским государством».* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.aif.ru/politics/1451910> [Kasutatud 07.10.2015].

Argumentõ i Faktõ, 2015g. *Независимость по-литовски. Вильнюс будет покупать газ из США.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://www.aif.ru/money/economy/nezavisimost_politovski_vilnyus_budet_pokupat_gaz_iz_ssha [Kasutatud 08.10.2015].

Argumentõ i Faktõ, 2015h. *Арнольд Мери. История последнего Героя.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://www.aif.ru/society/history/arnold_meri_istoriya_poslednego_geroya [Kasutatud 06.10.2015].

Argumentõ i Faktõ, 2015i. *Тамара Синявская: ругаться на весь мир - очень низкий уровень!* [Võrgumaterjal] Leitav: Тамара Синявская: ругаться на весь мир - очень низкий уровень! [Kasutatud 05.10.2015].

Argumentõ i Faktõ, 2015j. *Эстонцы установили первый столб на границе с Россией.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://www.aif.ru/politics/world/estoniya_nachala_obustroystvo_granicy_s_rossiey [Kasutatud 05.10.2015].

Interfax.ru, 2015a. *Власти Эстонии лишили визы российского писателя Германа Садулаева.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.interfax.ru/world/433623> [Kasutatud 17.10.2015].

Interfax.ru, 2015b. *В столице Эстонии прошел митинг противников приема беженцев по программе Еврокомиссии.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.interfax.ru/world/454605> [Kasutatud 17.10.2015].

Interfax.ru, 2015c. *Каждый десятый турист в Таллине оказался военнослужащим НАТО.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.interfax.ru/world/475872> [Kasutatud 18.10.2015].

Interfax.ru, 2015d. Полиция Таллина не стала мешать байкерам и водителям отмечать День Победы. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.interfax.ru/world/440928> [Kasutatud 25.10.2015].

Interfax.ru, 2015e. Премьер Эстонии осудил высказывания депутата о "позитивных нюансах" фашизма. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.interfax.ru/world/427690> [Kasutatud 21.10.2015].

Kommersant, 2015a. Греция выразила Эстонии протест за слова о «полезных идиотах» Владимира Путина. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.kommersant.ru/doc/2704432> [Kasutatud 02.11.2015].

Kommersant, 2015b. Межрелигиозная рознь дошла до Страсбурга. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.kommersant.ru/doc/2827167> [Kasutatud 06.11.2015].

Kommersant, 2015c. Бывшего банкира осудили с помощью Интерпола. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.kommersant.ru/doc/2883377> [Kasutatud 05.11.2015].

Kommersant, 2015d. Эстония может отгородиться от России стеной. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.kommersant.ru/doc/2796037> [Kasutatud 02.11.2015].

Lenta.ru, 2015a. *Депутат Рады поверил в возможность Эстонии победить Россию.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://lenta.ru/news/2015/03/21/gerashenko/> [Kasutatud 17.11.2015].

Lenta.ru, 2015b. *Рогозин пообещал странам Балтии «от мертвого осла уши.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://lenta.ru/news/2015/11/06/rogozin/> [Kasutatud 19.11.2015].

Lenta.ru, 2015c. *Депутат вновь попросил Генпрокуратуру оценить законность распада СССР.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://lenta.ru/news/2015/11/04/fedorov/> [Kasutatud 19.11.2015].

Lenta.ru, 2015d. *Кризис солидарности.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://lenta.ru/articles/2015/06/19/eu_crisis/ [Kasutatud 20.11.2015].

Lenta.ru, 2015e. *США допустили размещение в Европе тяжелого вооружения для «сдерживания России».* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://lenta.ru/news/2015/06/13/usa/> [Kasutatud 20.11.2015].

Moskovski Komsomolets, 2015a. *Медведев рассказал, почему из России делают врага в Прибалтике.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.mk.ru/politics/2015/06/11/medvedev-rasskazal-pochemu-iz-rossii-delayut-vraga-v-pribaltike.html> [Kasutatud 15.12.2015].

Moskovski Komsomolets, 2015b. *Зачем Россия "кормит" русофобов?.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.mk.ru/politics/2015/06/30/zachem-rossiya-kormit-rusofobov.html> [Kasutatud 15.12.2015].

Moskovski Komsomolets, 2015c. *Просто испугался? Японский премьер не приедет в Москву 9 Мая.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.mk.ru/politics/2015/04/28/prosto-ispugalsya-abe-ne-priedet-v-moskvu-na-9-maya.html> [Kasutatud 15.12.2015].

Moskovski Komsomolets, 2015d. *Воззрения президента Ильвеса.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://html> [Kasutatud 16.12.2015].

Moskovski Komsomolets, 2015e. *Президент Эстонии : "Полезные идиоты Путина нарушают единство ЕС".* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.mk.ru/politics/2015/04/09/greki-obidelis-na-estoniyu-izza-poleznykh-idiotov-putina.html> [Kasutatud 16.12.2015].

Moskovski Komsomolets, 2015f. *Генпрокуратура РФ проверяет законность выхода Прибалтики из СССР.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.mk.ru/politics/2015/06/30/genprokuratura-proverit-zakonnost-vykhoda-pribaltiki-iz-sssr.html> [Kasutatud 16.12.2015].

- Moskovski Komsomolets, 2015g. *Прибалтика призывает НАТО прислать военных, чтобы удержат Путина от вторжения.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.mk.ru/politics/2015/05/13/pribaltika-prosit-nato-prislat-voyska-dlya-sderzhvaniya-putina.html> [Kasutatud 16.12.2015].
- Moskovski Komsomolets, 2015h. *Глава Эстонии назвал осужденного в России Кохвера героем.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.mk.ru/politics/2015/08/20/glava-estonii-nazval-osuzhdennogo-v-rossii-kokhvera-geroem.html> [Kasutatud 16.12.2015].
- Moskovski Komsomolets, 2015i. *«Костомукишский поджигатель» рассказал о том, как сбежал из России.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://karel.mk.ru/articles/2015/07/20/kostomukshskiy-podzhigatel-rasskazal-o-tom-kak-nelegalno-sbezhal-iz-rossii.html> [Kasutatud 16.12.2015].
- Moskovski Komsomolets, 2015j. *«Прибалтийская рапсодия» в федеральных судах.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.vnovomsvete.com/articles/2015/02/18/pribaltiyskaya-rapsodiya-v-federalnykh-sudakh.html> [Kasutatud 16.12.2015].
- Moskovski Komsomolets, 2015k. *Грушко: НАТО превосходит Россию во всех категориях вооружения.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.mk.ru/politics/2015/03/26/grushko-nato-prevoskhodit-rossiyu-vo-vsekh-kategoriakh-vooruzheniya.html> [Kasutatud 17.12.2015].
- Moskovski Komsomolets, 2015l. *Крупнейшее рыбное предприятие Латвии останавливает работу из-за российского запрета экспорта.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.mk.ru/politics/2015/06/08/krupneyshee-rybnoe-predpriyatie-latvii-ostanavlivaet-rabotu-izza-rossiyskogo-zapreta-eksporta.html> [Kasutatud 17.12.2015].
- Moskovski Komsomolets, 2015m. *Пересмотру не подлежит.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.mkgreece.gr/articles/2015/06/12/peresmotru-ne-podlezhit.html> [Kasutatud 17.12.2015].
- Moskovski Komsomolets, 2015n. *В Евпатории с 1 по 7 июля проходит XX фестиваль «Земля. Театр. Дети». ФОТО.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://crimea.mk.ru/articles/2015/07/01/v-evpatorii-otkryvaetsya-xx-festival-zemlya-teatr-deti.html> [Kasutatud 17.12.2015].
- Moskovski Komsomolets, 2015o. *Шпроты заменяют сайрой?.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.mk.ru/economics/2015/06/04/shproty-zamenyat-sayroy.html> [Kasutatud 17.12.2015].
- Moskovski Komsomolets, 2015p. *Могут ли отечественные моцареллы и пармезаны послужить заменой попавшим под санкции европейским?.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.mk.ru/social/2015/03/16/mogut-li-otechestvennyye-mocarellы-i-parmezany-posluzhit-zamenoу-popavshim-pod-sankcii-evropeyskim.html> [Kasutatud 16.12.2015].
- Moskovski Komsomolets, 2015q. *Россия в ООН: На Украине неонацизм становится основной государственной идеологией.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.mk.ru/politics/2015/03/24/oon-na-ukraine-neonacizm-stanovitsya-osnovnoy-gosudarstvennoy-ideologiyey.html> [Kasutatud 17.12.2015].
- Moskovski Komsomolets, 2015r. *Песня вселяла надежду на Победу.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://chel.mk.ru/articles/2015/05/06/pesnya-vselyala-nadezhdu-na-pobedu.html> [Kasutatud 18.12.2015].
- Moskovski Komsomolets, 2015s. *Ушел из жизни предпоследний фронтовой оператор.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.mk.ru/culture/2015/07/29/ushel-iz-zhizni-predposledniy-frontovoy-operator.html> [Kasutatud 18.12.2015].
- Moskovski Komsomolets, 2015t. *Идею выборов через интернет вслед за Путиным одобрили депутаты.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.mk.ru/politics/2015/07/14/>

- ideyu-vyborov-cherez-internet-vsled-za-putiny-m-odobrili-deputy.html [Kasutatud 18.12.2015].
- RBK.ru, 2015a. *Таллин заявил об искажении слов президента в адрес некоторых стран ЕС.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.rbc.ru/rbcfreenews/55265b369a7947bf644343b3> [Kasutatud 04.01.2016].
- RBK.ru, 2015b. *Прибалтика избавилась от зависимости от российской электроэнергии.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.rbc.ru/economics/09/12/2015/56681cbf9a79478181f9a048> [Kasutatud 04.01.2016].
- RBK.ru, 2015c. *Россия и Эстония обменялись осужденными шпионами.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.rbc.ru/politics/26/09/2015/56066b1b9a794793b3081a56> [Kasutatud 05.01.2016].
- RBK.ru, 2015d. *Мэр Таллина госпитализирован в критическом состоянии.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.rbc.ru/rbcfreenews/550af6a39a794791ff9e287f> [Kasutatud 08.01.2016].
- RIANovosti.ru, 2015a. *А им бы подумать: ученья идут. Страхи Литвы чуть не довели ее до войны.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://ria.ru/radio_brief/20150324/1054255117.html [Kasutatud 22.02.2016].
- RIANovosti.ru, 2015aa. *Рогозин пообещал странам Балтии "от мертвого осла уши".* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20151106/1314625223.html> [Kasutatud 18.02.2016].
- RIANovosti.ru, 2015ab. *Глава Минюста Эстонии смешиет коллег и гоняется за призрак.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://ria.ru/radio_brief/20150826/1208756767.html [Kasutatud 27.01.2016].
- RIANovosti.ru, 2015ac. *Мнение: созданием штабов НАТО в Восточной Европе дело не ограничится.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://ria.ru/radio_brief/20150903/1227297029.html [Kasutatud 28.01.2016].
- RIANovosti.ru, 2015ac. *Экс-глава Литвы усомнился в законности России как государства.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20150701/1106786563.html> [Kasutatud 26.01.2016].
- RIANovosti.ru, 2015ae. *Белая горячка и зеленые человечки эстонского министра.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://ria.ru/radio_brief/20150515/1064673599.html [Kasutatud 14.01.2016].
- RIANovosti.ru, 2015af. *Прибалтика как полигон для НАТО.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/analytcs/20150605/1068382467.html> [Kasutatud 24.01.2016].
- RIANovosti.ru, 2015ag. *Вице-адмирал США отметил профессионализм военных РФ в зоне учений НАТО.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://ria.ru/defense_safety/20150613/1069806157.html [Kasutatud 25.01.2016].
- RIANovosti.ru, 2015ah. *Грустная сказка про эстонского ежика.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://ria.ru/radio_brief/20150630/1104168266.html [Kasutatud 15.01.2016].
- RIANovosti.ru, 2015ai. *Ильвес: НАТО нельзя считать Эстонию "тупыми недочеловечками с Востока".* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20150116/1042904505.html> [Kasutatud 02.02.2016].
- RIANovosti.ru, 2015aj. *Мнение: алармистский настрой Балтии уйдет вместе с украинским кризисом.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://ria.ru/radio_brief/20150513/1064316648.html [Kasutatud 23.02.2016].

RIANovosti.ru, 2015ak. *Данилов: наращивание сил НАТО - угроза для безопасности в Европе.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20150205/1046071765.html> [Kasutatud 21.02.2016].

RIANovosti.ru, 2015al. *Рогозин об оружии США для Эстонии: слабое утешение для слабонервных.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://ria.ru/defense_safety/20151025/1308107532.html [Kasutatud 28.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015am. *Ближний бой. НАТО увеличит численность войск на границе с Россией.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://ria.ru/radio_brief/20151029/1310229608.html [Kasutatud 28.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015an. *Посол РФ: США нужна антироссийская фобия для военного присутствия в ЕС.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20150618/1077095274.html> [Kasutatud 25.02.2016].

RIANovosti.ru, 2015ao. *Президент Эстонии встретился с освобожденным из тюрьмы в РФ Кохвером.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20151006/1297674617.html> [Kasutatud 28.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015ap. *Застреливший учительницу эстонский школьник признал в суде свою вину.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20150918/1260668751.html> [Kasutatud 18.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015aq. *Грязное дело. Для кого в Эстонии закон не писан.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://ria.ru/radio_brief/20150704/1109642541.html [Kasutatud 26.02.2016].

RIANovosti.ru, 2015ar. *Российскому писателю Садулаеву аннулировали шенгенскую визу.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/incidents/20150401/1055980013.html> [Kasutatud 22.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015as. *Брод: ограничения для российских СМИ в Прибалтике могут продолжиться.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/society/20151016/1303175356.html> [Kasutatud 28.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015az. *Эстонские ветераны СС проведут ежегодный сбор в местечке Синимяэ.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20150725/1146478207.html> [Kasutatud 27.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015at. *Симоньян о закрытии счета "России сегодня": Европе не до свободы слова.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://ria.ru/news_company/20151105/1314364395.html [Kasutatud 28.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015au. *Ковалев: четыре страны были против приезда россиян на сессию ПА ОБСЕ.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20150701/1107585183.html> [Kasutatud 26.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015av. *Депутат Эстонии: Таллин не был против приезда делегации РФ в Хельсинки.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20150708/1121109845.html> [Kasutatud 27.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015aw. *Песков: нежелание чиновников Эстонии общаться со СМИ из РФ - странное.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20150731/1155550303.html> [Kasutatud 17.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015ax. *Гапоненко привлек внимание к проблеме русскоязычных жителей Прибалтики.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20150209/1046792131.html> [Kasutatud 21.02.2016].

RIANovosti.ru, 2015aу. *10 причин "заката Европы". Хотя хватило бы и одной.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/accents/20151213/1340157511.html> [Kasutatud 29.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015b. *Исчезновение Прибалтики.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/analytics/20150617/1074774736.html> [Kasutatud 25.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015ba. *Шествие легионеров СС: марш в отставку.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/analytics/20150311/1051960676.html> [Kasutatud 22.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015bb. *Коричневатый рассвет современной Европы.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/analytics/20150505/1062712207.html> [Kasutatud 23.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015bc. *Яровая: Эстония с идеей забора на границе с Россией создает резервацию.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20150825/1206222979.html> [Kasutatud 27.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015bd. *Стена здравого смысла против эстонского забора.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://ria.ru/radio_brief/20150827/1210651460.html [Kasutatud 27.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015be. *Дайджест российских СМИ - 26 августа.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/announce/20150826/1207563931.html> [Kasutatud 17.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015bf. *Парламент Эстонии подтвердил несогласие страны по квотам на беженцев.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20150612/1069666511.html> [Kasutatud 24.02.2016].

RIANovosti.ru, 2015bg. *Пушков: США с упорством маньяка хотят поставлять оружие Киеву.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20150222/1049068806.html> [Kasutatud 21.02.2016].

RIANovosti.ru, 2015bh. *Красов: Прибалтика не интересна России с военной точки зрения.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20150227/1049965457.html> [Kasutatud 22.02.2016].

RIANovosti.ru, 2015bi. *Премьер Эстонии ждет от ЕС помощи молочному и свиноводческому секторам.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20150831/1219963773.html> [Kasutatud 27.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015bj. *ERR: молочный сектор Эстонии на грани коллапса из-за "войны санкций".* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20150921/1271235039.html> [Kasutatud 28.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015bk. *СМИ: антироссийской риторикой политики Латвии убивают свою экономику.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/economy/20150612/1069701398.html> [Kasutatud 15.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015bl. *Горячие эстонские дрова против российского газа.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://ria.ru/radio_brief/20150128/1044703336.html [Kasutatud 21.02.2016].

RIANovosti.ru, 2015bm. *Пене Эскобар о претензиях ЕК к "Газпрому": это все политика.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/economy/20150423/1060356370.html> [Kasutatud 23.02.2016].

RIANovosti.ru, 2015bn. *Сладкие сны Черногории: натовские танки, русские туристы.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://ria.ru/radio_brief/20150630/1104298465.html [Kasutatud 25.02.2016].

RIANovosti.ru, 2015bo. *ЕЦБ сохранил потолок кредитования банков Греции через механизм ЕЛА.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20150702/1109219109.html> [Kasutatud 26.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015bp. *Греция не выплатила МВФ долг, стране грозит технический дефолт.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/economy/20150701/1105993456.html> [Kasutatud 26.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015bq. *Альянс и мезальянс.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/columns/20150713/1126375409.html> [Kasutatud 27.02.2015].

RIANovosti.ru, 2015br. *СМИ: эстонским детям рассказали, как общаться с русскими.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20150224/1049442644.html> [Kasutatud 21.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015bs. *Русские педагоги оштрафованы в Эстонии за плохое владение госязыком.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20150511/1063881597.html> [Kasutatud 23.02.2016].

RIANovosti.ru, 2015bz. *Память погибших во Второй мировой войне почтили в Таллине.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/victory70/20150508/1063340897.html> [Kasutatud 23.02.2015].

RIANovosti.ru, 2015bt. *МИД: отказ Эстонии от русского как основного в школах - дискриминация.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20150918/1261127997.html> [Kasutatud 28.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015bu. *Пушков: в Европе есть силы, настаивающие на усилении конфронтации с РФ.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/politics/20150424/1060593795.html> [Kasutatud 23.02.2016].

RIANovosti.ru, 2015bw. *"Тигры" из прибалтийских стран не получились. Зато кабанов там полно.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://ria.ru/radio_brief/20151101/1309628685.html [Kasutatud 28.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015bv. *Цзинь: США отправят посла в Москву 9 мая, чтобы "не дойти до предела".* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20150413/1058329320.html> [Kasutatud 22.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015bx. *"Проклятая" буква. Литва нашла способ распрощаться с невезением.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://ria.ru/radio_brief/20151108/1314987870.html [Kasutatud 28.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015by. *ЕС начнет заселять вымирающую Прибалтику беженцами из Африки.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://ria.ru/radio_brief/20150507/1062979410.html [Kasutatud 23.02.2016].

RIANovosti.ru, 2015c. *Мнение: за антироссийской истерией в Прибалтике стоят серьезные силы.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://ria.ru/radio_brief/20150225/1049538519.html [Kasutatud 21.02.2016].

RIANovosti.ru, 2015ca. *Вхождение Прибалтийских государств в СССР.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/spravka/20150721/1138198957.html> [Kasutatud 27.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015cb. *Премьер Эстонии: у страны нет нужного Украине типа вооружений.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20150522/1066017847.html> [Kasutatud 24.02.2016].

RIANovosti.ru, 2015cc. *Эстонского шпиона Кохвера обменяли на экс-офицера МВД Эстонии.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://ria.ru/defense_safety/20150926/1283277359.html [Kasutatud 15.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015cd. *Эстонское гражданство? Спасибо, не надо: мы лучше в Россию.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://ria.ru/radio_brief/20150628/1091085139.html [Kasutatud 25.02.2016].

RIANovosti.ru, 2015ce. *Еще десять человек отказались от паспорта Эстонии ради гражданства РФ.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20150903/1226860780.html> [Kasutatud 28.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015cf. *Съезд крупнейшей партии Эстонии пройдет в Таллине.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20151129/1331294279.html> [Kasutatud 28.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015cg. *Центристская партия считает политизированным задержание мэра Таллина.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20150922/1274372724.html> [Kasutatud 28.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015ch. *Эксперт: ситуация с оружием в США много хуже, чем мы это представляем.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://ria.ru/radio_brief/20151229/1351184370.html [Kasutatud 19.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015d. *Грушко: озабоченность восточных стран НАТО действиями РФ необоснованна.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20151102/1312656961.html> [Kasutatud 12.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015e. *Посольство РФ осудило лекцию эстонского генерала для русской молодежи.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20151214/1341958412.html> [Kasutatud 29.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015f. *Тренд сезона. От страха перед Россией эстонцы лезут под землю.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://ria.ru/radio_brief/20150527/1066745619.html [Kasutatud 24.02.2016].

RIANovosti.ru, 2015g. *Паренти: США боятся усиливающейся России.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20150821/1198995484.html> [Kasutatud 27.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015h. *Политика вымирания. В Еврокомиссии поставили странам Балтии "диагноз".* [Võrgumaterjal] Leitav: http://ria.ru/radio_brief/20150514/1064538959.html [Kasutatud 23.02.2016].

RIANovosti.ru, 2015i. *ДАИШ объявил войну Эстонии. И что теперь?.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://ria.ru/radio_brief/20151130/1332581867.html [Kasutatud 28.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015j. *Как ЕС может адаптироваться к российскому доминированию.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/analytics/20151214/1341799077.html> [Kasutatud 29.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015k. *Черная неблагодарность. В Эстонии бьют солдат-афроамериканцев.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://ria.ru/radio_brief/20151114/1319836690.html [Kasutatud 28.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015l. *Возможна ли новая русско-турецкая война.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/analytics/20151208/1338203405.html> [Kasutatud 19.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015m. *"КиберБеркут" рассекретил имена западных инструкторов на Украине.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20150413/1058360671.html> [Kasutatud 23.02.2016].

RIANovosti.ru, 2015n. *Что нам делать с нацистами Прибалтики.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/analytics/20150522/1065982855.html> [Kasutatud 24.02.2016].

RIANovosti.ru, 2015o. *Европейские реальности и "общеевропейские" мифы, или Как спасти Европу.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/analytics/20151130/1332631047.html> [Kasutatud 29.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015p. *Как черт от ладана. Президент Латвии не приедет на Парад Победы.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://ria.ru/radio_brief/20150128/1044754878.html [Kasutatud 21.02.2016].

RIANovosti.ru, 2015q. *Президент Эстонии: "НАТО уже не та, что в годы холодной войны".* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20150412/1058077966.html> [Kasutatud 22.02.2016].

RIANovosti.ru, 2015r. *Президент Эстонии призвал увеличить численность войск НАТО в стране.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://ria.ru/defense_safety/20150412/1058120752.html [Kasutatud 22.02.2016].

RIANovosti.ru, 2015s. *Игра на обострение. Антироссийские комплексы эстонского президента.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://ria.ru/radio_brief/20150401/1055884487.html [Kasutatud 22.02.2016].

RIANovosti.ru, 2015z. *СМИ: страны Балтии потребуют от РФ возмещения "оккупационного ущерба".* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20151105/1314451500.html> [Kasutatud 28.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015t. *Беспольные идиоты Европы. Президент Эстонии сказал больше, чем хотел.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://ria.ru/radio_brief/20150407/1057203451.html [Kasutatud 22.02.2016].

RIANovosti.ru, 2015u. *Эстонская золушка Или Во дворец и обратно.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://ria.ru/radio_brief/20150609/1069096110.html [Kasutatud 24.02.2016].

RIANovosti.ru, 2015w. *Ущербная политика. Прибалтика вновь требует от Кремля дать ей денег.* [Võrgumaterjal] Leitav: http://ria.ru/radio_brief/20151106/1315086466.html [Kasutatud 28.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015v. *Эстонский политик призвал сказать СССР спасибо.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20150514/1064535566.html> [Kasutatud 23.02.2016].

RIANovosti.ru, 2015x. *Эстонии не нужны отдохлого осла уши. А Латвии – нужны.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/accents/20151209/1339013767.html> [Kasutatud 12.01.2016].

RIANovosti.ru, 2015y. *Премьер Эстонии не видит смысла в требованиях к РФ о возмещении ущерба.* [Võrgumaterjal] Leitav: <http://ria.ru/world/20151106/1315121106.html> [Kasutatud 28.01.2016].